

Velikonočna priloga prinaša:

Glas naše dece
Žena spomladi
Predori v Alpah
Pogled v svet
Matevžev dom
Delo našega gledališča v tekoči sezoni
Jugoslovansko Sokolstvo na pohodu
Vzgoja v sosednjih državah

Mesečna naročnina
20 Din, za izo-
zemstvo 35 Din. Ured-
ništvo: Ljubljana,
Gregorčičeva ul. 23.
Tel.: 2566, int. 3069

GLAS NARODA

Uprava: Gajeva 1.
Telefon 3855. - Ček.
račun: Ljubljana
št. 14.614. Oglasi po
ceniku. Pri večkrat-
nih objavah popust

Današnja številka vsebuje:

Za gospodarsko vstajenje
Razgovori v Monakovem
Bolgarija pred velikimi
dogodki
Kandidature ministrov in
vidnejših politikov
Napačni računi opozicije
Najprej red, potem svoboda
Veliki udar
O zaščiti dolžnikov in sanaciji
denarništva

Št. 6

Izhaja dnevno razen ponedeljka
in dneva po prazniku

V Ljubljani v soboto, dne 20. aprila 1935

Rokopisov ne vračamo

Leto I

Vesele praznike za Veliko noč 1935
naši mladini in prijateljem novega časa!

»GLAS NARODA«
uredništvo in uprava

Za naše gospodar- sko vstajenje

Svojo prvo Kalvarijo je jugoslovanski narod že zmagovito prehodil ter s svojim osvobodjenjem in zedinjenjem uresničil sen pokolenj ter dosegel svoje politično vstajenje. Krepko utrjeno je to vstajenje in za nami so časi, ko je bil zaradi obroča sovražnikov, ki je bil skovan okoli nas še mogoč dvom o tem vstajenju. Po uvidevnosti našega nepozabnega voditelja je bil tudi ta obroč razbit in veljava naše mlade države je danes po vsem svetu neomajno utrjena.

Ni pa še doseženo naše drugo vstajenje, naše gospodarsko vstajenje, ki je nevarno dopolnilo političnega. Dani so sicer vsi naravni pogoji tudi za to drugo vstajenje, toda zapeljani od strankarskih bojev in notranjih nesoglasij smo se leta dolgo izgubljali v bojih za črke, a pri tem pozabili na glavno — na svoje gospodarsko blagostanje.

Zato je bilo zamen vse težko delo našega kmetovalca, zato zamen vse silno pomankanje našega delavca, zato zamen tudi vse žrtve naših šolanih ljudi, kljub vsem žrtvam in vsemu temu delu se vendar še nismo dokopali do blagostanja. In pomagali niso niti vsi naši ogromni naravni zakladi na lesu, rudah in rudnih žilah, ker tudi teh nismo utegnili izkoristiti, ker smo bili pre-zaposleni z medsebojnimi boji in prepirl. Segel je zato po teh zakladih tujec in njegov je donos teh bogastev.

Pa še težje bi bile posledice naše notranje razbitosti in že je bila v nevarnosti tudi naša svoboda, če ne bi naš blagopokojni voditelj s svojim historičnim manifestom zatri te naše prepire. Niti misliti ne smemo na to, kakšne usodne posledice bi nastale, če bi nas gospodarska stiska zadela v onem obupnem stanju pred šestim januarjem! V medsebojnem klanju bi izgubile tudi naše zadnje rezerve. Sreča našega naroda je bila, da so bili zatri strankarski prepirl še pred začetkom svetovne depresije.

Toda navade iz strankarskih časov so se nas držale ko klop in zato nismo znali niti v časih splošne gospodarske stiske, ki je stisnila slehernega od nas, najti one enotnosti i ustvariti one organizacije, ki bi nas usposobile za uspešen boj proti krizi. Omahovali smo in se lovili od enega eksperimenta do drugega, da so postajale posledice krize vedno težje in težje. Padal je narodni dohodek, padala je kupna moč prebivalstva in pri polnih shrambah naših pridelkov se je nižalo blagostanje našega naroda. A še vedno nismo imeli poguma, da

bi pogledali resnici v oči, še vedno smo se pustili varati od fikcij, in jih vzdrževali. Zato se tudi ni mogla pričeti naša pot navzgor in v zadnjih dnevih lanskega leta je dosegla kriza našega gospodarskega življenja svoj višek. Že so govorili pesimisti, da je katastrofa neizogibna.

A v tej največji stiski je prišla rešitev. Z novim gospodarskim in finančnim programom je nastopila vlada Bogoljuba Jevtića — in kar je glavno — začela ta program tudi uveljavljati. Padle so fikcije, resnici se je gledalo v oči in prvi koraki za sodelovanje vseh, ki so dobre volje, so bili storjeni. Na vseh poljih gospodarskega življenja se je pokazalo oživiljenje, podnet, ki ga je dala nova vlada s svojimi gospodarskimi ukrepi, je začel kazati svoje ugodne posledice.

Sele v začetku tega obnovitvenega procesa pa smo danes in treba bo napeti še vse sile, da se ta proces vzdrži in nadaljuje še v večjem tempu. Ves narod mora podpirati delo vlade, da do konca izvede svoj program in da doseže našo gospodarsko osamosvojitve na vseh poljih. Sankcionirati mora narod ta program vlade, da postane železni zakon za vse Jugoslovane, da bo vsa sila naroda združena v dosego tega cilja.

Sankcija tega odrešujočega programa pa so majniške volitve. Ne gre pri teh volitvah za to, da zmaga ta ali oni kandidat, temveč da zmaga od predsednika vlade inavgurirana nova državna gospodarska, finančna in davčna politika. Za to politiko gre boj, za uveljavljenje teh novih načel so razpisane sedanje volitve. Ali nova gospodarska politika ali pa stari strankarski boji, ali rešitev iz krize ali pa v novo in še ostrejšo krizo, ki mora neizogibno nastati z novimi strankarskimi boji. To so vprašanja, na katera mora odgovoriti volilec na majniških volitvah.

Jasno je, da mora biti odgovor na to vprašanje samo eden, da mora zmagati nova gospodarska politika, ker je ta pogoj našega drugega vstajenja — naše gospodarske osamosvojitve. In ker vidimo in čutimo, da je zmaga te nove politike zagotovljena, zato praznujemo letošnje velikonočne praznike s posebnim veseljem in s posebnimi nadanim, ker vemo in verujemo, da so prag v naše gospodarsko vstajenje.

USTAVNA VPRAŠANJA V GRČIJI

Atene, 19. aprila. AA. Vlada je ustavnemu odboru naročila tole izpremembo ustave: 1. enozborni narodno zastopstvo, 2. vlada ima pravico predlagati zakone glede izdatkov, 3. predsednika republike bo volil narod neposredno in bo lahko na predlog izvršilne oblasti razpustil parlament. Izvršilna oblast se okrepi.

Važni razgovori v Monakovem

Sestanek Hitlerja, Neuratha in Ribentropa

Pariz, 19. aprila. AA. Razgovorom, ki jih je imel voditelj Rajha državni kancelar Hitler v Monakovem z zunanjim ministrom v. Neurathom in v. Ribentropom, je prisostvoval, kakor govore, tudi vojni minister general v. Blomberg. Razgovori so se vršili včeraj ves dan.

London, 19. aprila. r. V tukajšnjih političnih krogih pripisujejo demarši nemškega državnega tajnika v. Bülowa pri britanskem poslaniku v Berlinu pomen navadnega razgovora. Dobro

poučeni britanski krogi potrjujejo, da na berlinskem razgovoru ni bilo prav nič omenbe streške konference ne izjav, ki je pri tej priliki do njih prišlo glede nadaljnje veljave obveznosti locarnskih določb.

V poučenih krogih govore, da vlada Velike Britanije ne bo poslala nikakega odgovora na izjavo, ki jo je o britanski politiki v Zenevi dal nemški državni tajnik v. Bülow pri razgovoru z britskim poslanikom.

Kriza bolgarske vlade

Audijence na dvoru — Vojaška vlada na vidiku? — Demisija Batolova

Sofija, 19. aprila. b. (Od našega posebnega poročevalca.) Že dolgo časa se je v vladnih krogih zatirjalo, da bo v kratkem prišlo do očitne vladne krize in da se bo ob tej priliki jasno pokazala različnost gledanja na stave danje opozicije, ki je delala z vso silo, da sedanjí režim, kateremu načeljuje general Zlatev, vrže. V vladi sta se stvorila dva tabora, eden je zahteval energično in brezkompromisno stališče napram celotni opoziciji, drugi pa je bil popustljiv in se je nagibal na stran opozicije. Čulo se je celo, da so iz drugega tabora pristali opozicije, katere najvidnejši voditelji so bili bivši predsednik vlade prof. Cankov, Simon Georgijev in znani polkovnik Velčev. Te novice so krožile posebno o ministru pravde Ljubenu Dikovu in ministru za kmetijstvo Molovu. Ta dva ministra so šestkrat videli v družbi najožjih prijateljev in pristašev prof. Cankova. Jasno je bilo, da bi energične mere proti prof. Cankovu zadele pri teh ministrih na odpor in bi imele za posledico njihovo demisijo. Najožji pristasi sedanjega ministrskega predsednika generala Zlateva so že delj časa v napol uradnih izjavah nastopali proti prof. Cankovu, zlasti še, odkar je ta razposlal svojim prijateljem znano pismo, v katerem napada sedanjí režim in zahteva, da preide Bolgarija zopet k demokratičnemu režimu. Vojaška diktatura, pravi Cankov, je nezdrava. Zato se mora bolgarska vojska umakniti nazaj za zidove vojašnic, kamor da edino spada. Zato ni bilo čudno, če sta internacijam, ki jih je vlade, ozir. oni ministri, ki so najožji pristasi predsednika Zlateva, odredili napram bivšim predsednikom vlade prof. Cankovu in Georgijevu ter več drugim bolgarskim opozicionalcem, sedili ostavki ministra Molova in Dikova.

Demisija Batolova

Popoldne je sledila še demisija Kosta Batolova, zunanjega ministra, ki je zahteval, da se mora kurz notranje politike menjati. V tem trenutku je bilo jasno, da bo moral general Zlatev podati demisijo celokupnega kabineta. To se je zgodilo takoj ob pol 5. popoldne, ko se je odšel general Zlatev v generalški uniformi na dvor in položil v roke kralja Borisa demisijo svojega kabineta. Med tem je pa radi nenadnih dogodkov nastopila živahna politična

vrvenje in se je prebivalstva polasila velika vznemirjenost. Boje se, da ne bi prišlo do velikih nemirov, kajti Cankov in Georgijev imata v narodu veliko pristašev, kar se je pokazalo že včeraj, ko so bili interniranci na poti na otok Sv. Anastasia pri Burgasu. V Plovdivu in na nekaterih postajah, skozi katere so se interniranci vozili, se je zbrala namreč ogromna množica ljudi, ki je vzklikala proti režimu in pozdravljala internirance. Ugibljalo se o rešitvi vladne krize, ki je gotovo ena najtežjih, kar jih je imela dosedaj Bolgarija. Dozdaj sta bila konzulirana na dvoru prosvetni minister Radev in notranji minister polkovnik Kolev. Kakor se zatirja v vladnih krogih, je bil odpoklican iz Beograda tudi tamkajšnji poslanik in opatno-močni minister Dime Kazasov. Ti politiki bi prišli v poštevec za bodočo vlado. Kakor izgleda, bo prišlo v Bolgariji do nove generalne vlade, v kateri bo še vedno vojaška osebnost v sedanjí vladi g. Zlatev.

Kakšna bo nova vlada?

Sofija, 19. aprila. b. Danes dopoldne so bili v zvezi z vladno krizo, ki je nastopila včeraj popoldne, sprejeti na dvoru pri kralju Borisu notranji minister Krum Kolev in polkovnik minister prosvete Radev, ter polkovnik Viktor Najdenov. Po audijenci so se imenovanji odpeljali v palačo vojnega ministrstva, kjer so imeli z nekaterimi visjimi častniki in tudi dosedanjim predsednikom vlade generalom Zlatevom sejo, ki je trajala do 1. ure popoldne. Pričakuje se, da bo kriza v kratkem rešena, mogoče se v teku današnjega dne, najkasneje pa jutri.

Bolgarija bo imela popolnoma vojaško vlado, kateri bo stal na čelu verjetno sedanjí prosvetni minister polkovnik Radev ali pa notranji minister polkovnik Kolev. Za vojnega ministra se imenuje general Raško Atanasov, nadalje bi bili še v vladi polkovnik Viktor Najdenov, Darko Kalendarov, in Kolčev, sedanjí direktor državnih železnic. Za zunanjega ministra se imenuje kot najsigurnejša oseba dr. Kjussevanov, minister dvora, ki je bil do nedavnega časa bolgarski poslanik na našem dvoru.

Francosko-sovjetski sporazum

Zeneva, 19. aprila. AA. Kakor se doznava v tukajšnjih krogih, se imajo razgovori med Sovjetsko Rusijo in Francijo glede sklenitve pakta o vzajemni pomoči nadaljevati v Parizu. Sovjetski komisar za zunanje zadeve Litvinov pa ni odpetoval že sinoči v Pariz, kakor so prvotno napovedali, temveč bo zapustil Zenevo šele danes.

Pariz, 19. aprila. f. Listi se bavijo obširno z vprašanjem francosko-sovjetskega sporazuma in pravijo, da se je ta sporazum sicer nekoliko zakasnil, vendar pa to zamudo pojasnjuje že snov sama, ki jo je treba obdelati. Po mnenju tuk. krogov ni nikakega razloga za domnevo, da bi nastopile v pogajanjih kakšne težave.

»Petit Parisien« pravi, da je Litvinov oddal svoj odhod v Pariz samo zato, ker se ni popolnoma izdelal obrazec dogovora. List pravi, da do končnega podpisa sporazuma še ne

bo prišlo v teku današnjega dne. »Petit Journal« pa misli, da bo končno besedilo francosko-sovjetskega sporazuma parafirano že jutri, v soboto. »Matin« pravi, da temelji sporazum na načelu vzajemne podpore, a ne brezpogojno na sistemu avtomatske medsebojne pomoči. To pomeni z drugimi besedami, da stopi klavzula o medsebojni pomoči v veljavo šele tedaj, ko se pri morebitnem sporu svet DN prepriča, da njegova intervencija ne more likvidirati dotičnega spora in je posameznim partnerjem sporazuma že vrnil svoboda nastopa.

Pariz, 19. aprila. Pričakovati je, da bo jutri prispel v Pariz sovjetski komisar za zunanje zadeve Litvinov. Mistijo, da bo dotlej naft francosko-sovjetskega dogovora gotov in da ga bo Litvinov mogel parafirati že jutri. Današnja ministrska seja se bo, kakor vse kaže, bavila izključno samo s francosko-sovjetskim dogovorom.

Radio

Sobota, 20. aprila 1935.

Ljubljana: 12.00 Bach: Maša v h-molu — 12.50 Poročila — 13.00 Čas, Bach: Maša v h-molu — 18.00 Prenos zvonjenja in velikonočne procesije od cerkve Sv. Petra v Ljubljani — 19.30 Nacionalna ura — 19.50 Čas, jedilni list, program za nedeljo — 20.00 Trnovski cerkveni zbor poje velikonočne pesmi — 21.30 Volilno in politično poročilo — 21.45 Čas, poročila — 22.00 V novo življenje (plošče). — Beograd: 19.30 Nacionalna ura — 20.00 Zvočna igra z glasbo — 23.00 Prenos koncerta iz restavracije »Triglav«. — Zagreb: 19.00 Prenos vstajenja iz cerkve sv. Marka — 19.30 Nacionalna ura — 20.00 konec oddaje. — Berlin: 18.00 Male slike o sosedih in znanjih — 21.15 Scene iz Goethejevega »Fausta«. — 22.30 Beethovenova »Pastoralna simfonija«. — Beromünster: 21.00 Kralj-pastir (Mozart). — Bratislava: 23.15 Koncert balalajk. — Breslau: 20.10 Koncert šlezjske filharmonije — 22.45 Melodije in pesmi. — Brno: 19.40 Prenosi iz Moravske Ostrave, Prage in Bratislave. — Budimpešta: 18.30 O Kalvariji in Božjem grobu v Jeruzalemu — 20.50 Operni orkester — 22.15 Ciganski orkester. — Frankfurt: 20.00 D'Albertova glasbena drama »Nižava«. — Hamburg: 20.10 Zabavni koncert simfoničnega orkestra — 20.55 Prenos Puccinijeve lirčne drame »Turandot« iz Milana. — Leipzig: 18.30 Glasba Friderika V. — 20.00 Wagnerjeva romantična opera »Večni mornar«. — Luxembourg: 20.45 Francoska glasba — 21.40 Koncert Corelli-Beethoven — 22.40 Filmska kronika. — Milano: 20.55 Prenos opere »Turandot« iz »Scales«. — München: 20.10 Narodna glasba — 21.00 Radijski orkester — 22.30 Melodije in pesmi. — Paris Poste Parisien: 20.15 Koncert — 21.00 Plesna glasba — 22.30 Lahka glasba. — Praha: 20.30 Zeyerjeva dramatična legenda na Sukovo glasbo. — Roma: 20.55 Prenos opere »Turandot« iz milanske »Scales«. — Strasbourg: 20.15 Reportaža — 20.45 Komična opera — 23.00 Plesna glasba. — Stuttgart: 20.15 Beethovenov koncert 21.00 Slušna igra — 22.30 Zabavni koncert. — Warszawa: 20.45 Odlomki Wagnerjevega »Parsifala« — 22.00 Recitacije — 22.15 Zabavna ura — 24.00 Verske pesmi. — Dunaj: 17.15 Velikonočni zvon nad mestom in deželo — 18.15 Odlomki iz »Parsifala« — 23.20 Nočni koncert.

Nacionalna ura ob 19.30: Naši prispevki evropski znanosti in umetnosti: Rugjer Bošković. Predava univ. prof. dr. Variček. Prenos iz Beograda.

Nedelja, 21. aprila.

Ljubljana: 8.30 Orgelski koncert — 9.15 Pomladno vstajenje (plošče) — 9.40 Versko predavanje — 10.00 Prenos iz stolnice — 11.00 Radijski orkester — 12.00 Čas, Radijski orkester — 15.00 Wagner: Lohengrin (plošče) — 16.00 Osojski spokornik (zvočna igra po koroški narodni legendi, napisal Jakob Špicar) — 17.00 Koncert godbe »Sloges« — 19.30 Nacionalna ura — 20.00 Čas, jedilni list, program za ponedeljek — 20.10 Vokalni koncert Majde Lovšetove — 21.30 Čas, poročila — 21.50 Pojoča žaga z radijskim orkestrom. — Beograd: 20.00 Mailardova opera »Puščavnikov zvonček«. — Zagreb: 20.45 Recitacije — 21.00 Vokalni koncert. — Berlin: 20.00 Vokalni in orkestralni koncert Schubertovih, Wagnerjevih, Bizetovih in Sonnodovih skladb. — Beromünster: 20.20 Drama »Kristuse«. — Bratislava: 20.30 Velikonočni običaji slovaškega naroda. — Breslau: 20.00 Prenos svečanega opernega koncerta iz Frankfurta. — Budimpešta: 21.30 Ciganski orkester. — Frankfurt: 20.00 Operni slavnostni koncert. — Leipzig: 20.10: Walter von der Vogelweide. — Luxembourg: 21.15 Varietetski koncert. — Milano: 17.00 Simfonični koncert — 20.45 Program po napovedi. — München: Wagnerjeva opera. — Paris Poste Parisien: 20.15 Pesniški večer. — Praha: 20.30 Praznik čevljarjev nekdanj in danes. — Roma: 20.45 Slavnostni koncert. — Stuttgart: 20.00 Operni slavnostni koncert. — Warszawa: 20.00 Operetne melodije. — Dunaj: 20.10 Šalotigra: »Deklica iz predmestja« — 22.20 Večerni koncert Maje Raič.

Ponedeljek, 22. aprila.

Ljubljana: 7.30 Kakšni posevki in nasadi kmetijskih rastlin se bodo priznavali — 8.00 Harmonisti na ploščah — 8.20 Poročila — 8.30 Mandolinistični sekstet — 9.15 Prenos iz frančiškanske cerkve — 9.45 Ciganske melodije — 10.00 Vajensko razmerje po obrtnem zakonu — 10.20 Klavirske solistične točke — 10.40 Slovenske narodne z orkestrom — 11.40 Otroška ura (Komanova) — 12.00 Čas, radijski orkester po željah — 15.00 Plošče po željah — 16.00 Velikonočni običaji (zvočne slike, napisal Joža Vombegar) — 16.45 Slovenske narodne — 19.30 Nacionalna ura — 20.00 Prenos opere iz Zagreba. — Beograd: 20.00 Prenos opere iz Zagreba. — Zagreb: 20.00 Prenos iz opernega gledališča. — Berlin: 21.00 Bellinijeva opera »Neznanka« iz milanske »Scales«. — Beromünster: 20.00 »Mala kavarna«. — Bratislava: 20.40 Ruska glasba. — Breslau: 19.00 Pisani pirhi. — Brno: 17.50: Peter potuje po mravljinčni deželi. — Budimpešta: 19.50: Opereta »Prince Bobe«. — Frankfurt: 20.00 Opereta »Lizeta«. — Hamburg: 20.00 Opereta »Eno noč v Beethovni«. — Leipzig: 20.00 Koncert komorne orkestra — 21.20 Pestro velikonočno rajanje. — Milano: 19.20 Pestra glasba. — München: 18.20 Ljudska spevoigra »Zvonček iz Birkensteina«. — Paris Poste Parisien: 20.05 Koncert orkestra. — Praha: 19.30 Dvořakova opera »Jakobina«. — Stuttgart: 20.00 Spevoigra »Lizeta«. — Warszawa: 20.00 Zabavna velikonočna oddaja. — Dunaj: 20.00 Za vsakega nekaj! — 22.25 Wagnerjev večer.

Odgoditev rimske konference

Pariz, 19. aprila. AA. Saint Brice piše v »Journalu«, da bo rimska konferenca, ki je bila prvotno sklicana za 20. maj, odgodena na 10. junij, ker se bo svet DN sestal na svojo sejo 20. maja.

Kandidature ministrov in vidnejših politikov

Beograd, 19. aprila b. Današnje »Službene Novine« prinašajo seznam vseh kandidatov na potrjeni listi predsednika Bogoljuba Jevtića. Od članov sedanjega vlade kandidirajo: Notranji minister Velimir Popović v Paraćinu in Sarajevu, minister za telesno vzgojo dr. Ljudevit Auer v Sisku, minister pravde dr. Kojić in minister za poljedelstvo Dragotin Janković v Skoplju (okolica), minister za zgradbe dr. Marko Kožul v Biogradu na moru in Šibeniku, minister brez portfelja dr. Hasanbegović v Tuzli. V Stari Pazovi in v Novem Sadu minister prosvete dr. Stevan Cirić. V Novem Bečuju in Vel. Bečkoreku prometni minister Dimitrije Vujić. Minister socialne politike dr. Drago Marušić v Ljubljanski okolici in Logatecu, minister za šume in rudnike dr. Svetislav Popović kandidira v Beogradu in Zemunu, trgovinski minister dr. Milan Vrbanić v Zagrebu. Od bivših ministrov kandidirajo dr. Voja Janić v Rumi, dr. Gara Popović v župskem srezu, Dragica Petković v Nišu in niški okolici. V Bosilgradu in Leskovcu Živojin Rafajlović, dr. Vasilje Jovanović v Kruševcu, dr. Ilija Šumenković v Ohridu, Pavao Matica v Ivanjici, dr. Ladislav Hanžek v Križevcih, dr. Dragan Kraljević v Slav. Požegi, dr. Grga Angjelinović v Splitu, dr. Nikola Preka v Mostaru, dr. Velizar Janković v Pančevu.

Kandidirajo tudi trije najvidnejši voditelji bivše zemljoradniške stranke Voja Gjurdjević, upravnik Glavnega saveza srbske zemljoradniške zadruge, v ramskem srezu, v posavskem srezu Voja Lazić in v trebinjskem srezu Djordje Dubanjanin.

Ostale liste

Beograd, 19. aprila. b. Tekom včerajšnjega popoldneva je vložil svojo listo pri kasacijskem sodišču tudi dr. Živko Topalović, ki se je boril prav do zadnjega z velikimi težavami pri sestavi svoje državne liste. Dr. Topalović je spravil predlagatelje na 205 srezov in je torej zadostil zakonskim predpisom. Zakon namreč določa, da mora imeti vsaka državna lista predlagatelje iz najmanj polovice srezov, kar znaša 171 srezov. Na svojo listo je zbral Topalović 7175 podpisov. Danes ob 10. uri dopolne je vložil svojo državno listo pri kasacijskem sodišču v Beogradu tudi bivši minister Dimitrije Ljotić. Na Ljotićevi listi bo kandidiral v vsakem srezu samo po en kandidat. Tekom današnjega popoldneva se pričakuje, da bo predložil kasacijskemu sodišču v Beogradu v potrditev svojo listo tudi bivši pravosodni minister Boža Maksimović.

Avstrija pričakuje priznanje enakopravnosti

Izjava avstrijskega zunanjega ministra — Posveti Male antante v Ženevi — Beneševa izjava

Avstrijsko stališče

Dunaj, 19. aprila. Korbiro poroča: Zunanji minister Berger Waldenegg je dal izjavo njegovemu uredniku in dejal med drugim, da je pri svojih razgovorih v Ženevi mogel ugotoviti pri vseh interesiranih strankah največje pripravljenosti za čimprejšnjo uresničenje srednjeevropskega pakta varnosti oz. konvencije o nevmešavanju. Minister je dodal, da vidi v uresničenju teh sporazumov eno izmed najglavnejših potreb za zagotovitev miru v Srednji Evropi. Nadalje je minister Berger Waldenegg zelo pohvalil iniciativo streške konference za sestanek vseh držav, ki so zainteresirane pri tem vprašanju, v Rimu. Ta predlog je povdaril minister, je naletel na najugodnejši sprejem ne samo pri nas, temveč tudi pri drugih činiteljih, ki odločajo v Srednji Evropi. Zato zbuja ta predlog najlepše nade. Na koncu je Berger Waldenegg izjavil, da Avstrija z vso pravico pričakuje, da se ji bo pri sklenitvi pakta varnosti v vsakem pogledu priznala popolna enakopravnost.

Mala antanta

Ženeva, 19. aprila. AA. Na seji sveta Mal antante je dr. Beneš obrazložil če-

Obsodba grških upornikov

Solun, 19. aprila. AA. Naglo sodišče je izreklo razsodbo nad skupino 52 obtoženih upornikov iz Siderokastru (Demir-Hisarja). Dva obtoženca sta obsojena na dosmrtno ječo, eden na 15 let ječe, po eden pa na 10, 9, 7 in 6 let ječe. Vsi ti obsojenci izgube tudi svoj čin. 18 obtožencev je pa obsojenih na kazni od 5 let zapore do 6 mesecev zapore; med njimi niso vsi obsojeni na izgubo čina.

27 obtožencev je oproščenih.

Imenovanja

Beograd, 19. aprila b. Postavljen je za sreskega načelnika sreza Ljubuški v V. skupini g. Ivan Bavdek, dosedanji podnačelnik v Livnem. Premješčen je iz ministrstva notranjih del ekonom g. Ivan Donaj h kraljevi banski upravi v Ljubljani v istem svojstvu. Direktor učiteljskega v pokoju dr. Ljudevit Pivko je postavljen na klasično gimnazijo v Mariboru v 4. skupino I. stopnje. — Premješčen je učiteljica Valentinčič Stanislava iz Mostara na meščansko šolo v Moste pri Ljubljani.

Beograd, 19. aprila b. Postavljen je za komandanta celjskega vojaškega okrožja pešadijski polkovnik Nikolić Aleksander. Upokojeni so polkovniki pešadije Herak Kamilo, Hubes Fran in sanitetni podpolkovnik dr. Lujo Debeljak, peš. kapetan I. kl. dr. Duje Darko in vojni uradnik 4. razreda Vekoslav Mlakar.

Imenovanje reklamacijskih odborov

Beograd, 19. aprila. AA. Z odlokom finančnega ministra se imenujeta reklamacijska odbora v Celju in Novem mestu.

Reklamacijski odbor s sedežem v Celju ima osem članov in osem namestnikov, in sicer za področje davčnih uprav Celje, Gornji grad, Šostanj, Šmarje pri Jelšah, Laško, Brežice in Rožaje.

Reklamacijski odbor v Novem mestu ima prav tako osem članov in osem namestnikov, in sicer

škotslovaške zredloge za varnost vzhodne Evrope. Svet je te predloge spoznal, da so v duhu politike Male antante za utrditev miru.

Prihodnja izredna seja sveta Male antante se bo vršila spet v Ženevi, ko bo zasedal svet DN, to je 20. maja. Prihodnja redna seja sveta Male antante se bo pa vršila v Jugoslaviji sredi junija. — Sinoči sta odpotovala iz Ženeve dr. Beneš in Titulescu.

Dunaj, 19. aprila. č. »Reichspost« prinaša intervju s češkoslovaškim zunanjim ministrom dr. Benešom, ki je med drugim dejal, da je prepričan, da se da na gospodarskem polju razviti zelo plodonosno sodelovanje med Češkoslovaško in Avstrijo. Dodal je, da je takšno sodelovanje možno tudi na političnem polju in da je odločen vse storiti, kar je v njegovih močeh, da takšno sodelovanje uresniči.

Starhemberg v Rimu

Rim, 19. aprila. AA. Semkaj je prispel z letalom avstrijski zvezni podkancelar knez Starhemberg. Na letališču ga je pozdravil avstrijski poslanik.

za področje davčnih uprav Novo mesto, Črnomelj, Metlika, Krško, Kočevje in Ribnica.

Sodba v komunističnem procesu

Ljubljana, 19. aprila.

Včeraj ob 17. uri je bila proglašena sodba v znanem komunističnem procesu pri okrožnem sodišču v Ljubljani.

Lansko jesen je policijska uprava v Ljubljani aretirala večjo skupino mlajših ljudi, pri katerih je izsledila obsežen arhiv ilegalne komunistične literature, dva razumnovalna stroja z maticami in ogromno število letakov, ki so prišli iz inozemstva; iz korespondence, ki se je pri aretiranih našla, je bilo jasno razvidno, da so bili v stalnih zvezah z inozemstvom, odkoder so prejemali tudi sredstva za svoje delo. Prvi skupini je sodilo letos 8. marca za državno sodišče za zaščito države v Beogradu, drugi skupini, štirinajstim po večini starejšim mladotnikom, je izreklo sodbo okrožno sodišče v Ljubljani. Razpravo, ki je bila tajna, je vodil kot senatni predsednik g. Fran Orožen, voditi so bili gg. Kovač, dr. Strukelj, Vrečan in Lederhas.

Obsojenih je bilo 11 obtožencev na zaporno kazen od 5 mesecev zapore do 16 mesecev strogega zapore. Med obtoženci, ki so prav različnih poklicev, so bili obsojeni: Franc Šmon, kaplan v Novi Cerkvi pri Celju na 5 mesecev zapore, delavec Oša Ivan na 16 mesecev strogega zapore, filozofinja Vida Bernotova na 9, natakarica Stanislava Stegenšek na 8, vezilja Ema Kranje na 10, mizarski pomočnik Stefan Sloser na 6 in študentka Darinka Švent na 14 mesecev strogega zapore. Trije obtoženci so bili oproščeni, med njimi tudi uradnik OUZD v Ljubljani Josip Hafner.

Državni tožilec g. dr. Fellahar je proti sodbi prijavil priziv radi prenizke kazni, sodišče je pa odredilo, da so bili oproščeni še nočjo izpuščeni na svobodo.

Prihodnja številka izide v torek zvečer.

Narodno gledališče v Ljubljani

Drama.

Začetek ob 20. uri.

20. aprila sobota. Zaprtlo.
21. aprila nedelja ob 15. uri Slehernik. Izven. Znižane cene od 20 Din navzdol. Ob 20. uri Bunbury. Izven. Cene od 24 Din navzdol.

22. aprila ponedeljek Siromakovo jagnje. Izven. Cene od 20 Din navzdol.

Opera.

Začetek ob 20. uri.

20. aprila sobota. Zaprtlo.
21. aprila nedelja. Traviata. Izven. Znižane cene od 36 Din navzdol.
22. aprila ponedeljek ob 15. uri Parsifal. Izven. Znižane cene od 36 Din navzdol.

Kriminalna kronika

Roparski napad pod Rožnikom

Ljubljana, 19. aprila.

Gospa Pavlina Drenikova, vdova po polkovniku Dreniku in mati umirovljenega kapitana Teodorja Drenika, se je danes okrog 9.45 vračala iz mesta čez Tivoli domov na Drenikov vrh na Rožniku. Na stezi za tivolskim bajejem je sedel mladenič, na videz študent. Ko je stopila mimo njega, je za hrbotom urno planil k njej, iztrgal ji ročno torbico in zbehal v gozd. Vsa prestrašena, se je gospa takoj vrnila v mesto in prijavila zadevo policiji. Po njenem opisu je napadalec okrog 17 let star, oblečen je bil v svetle pumparce in ogrujen je bil s temno suknjo. Za napadalcem je policija takoj uvedla zasledovanje. Do tega trenutka se je našla ročna torbica, iz katere je izginilo le 80 dinarjev.

Tončka Severjeva biva že kakih 10 let v Ljubljani, v sedanjem stanovanju v Binderjevi hiši v Slomškovi ulici 16 pa od lani. Znana je kot sposobna in pridna šivilja. Rojena je bila leta 1895. v znani Kernčkovi hiši v Pučalu tik škofjeloškega javnega kopališča. Kot šivilja je želela med svoje odjemalke zlasti ženstvo iz bolj-ših ljubljanskih družin. Po vsem, kar smo izvedeli o njej, mora biti Tončka vsekakor jako dobrodušnega srca. Kljub temu, da se kakor povsod po mestih, tudi pri nas množe zločini, je vendar imela navado puščati sobna vrata nezaklenjena, kadar je za krajši čas morala po kakem opravku. Ta njena prevelika zaupljivost je bržkone kriva, da je bila Tončka letos že dvakrat okradena. Prvič si je nepovabljeni gost prisvojil izredno lepo ročno torbico, ki jo je Tončka dobila od prijateljice v dar kot pozdrav iz Opatije. Glede denarja tat ni tedaj niti pri drugi tatvini ni imel sreče, ker je obakrat odnesel samo neznatne zneske po nekaj kovačeh. Kako je bilo na Veliki petek, na dan tega strahotnega zločina, si še ni mogoče točno predstavljati. Tončka je dopolne vsekakor po opravi-kih odšla v mesto. Pred odhodom je zaklenila samo ena vrata, med tem ko so druga sobna vrata ostala nezaklenjena. Omenimo naj, da imajo vrata povsem navadno ključavnico in policijski obiskovalci tujih stanovanj nima preveč težavnega opravila, ako si jih hoče z vitrihom odpreti. Nekako okrog 11. se je oglasil v sosednji pekarni železničar M., ki je nesel Severjevo hlače v popravilo. V pekarni je še nekaj malega kupil in pač ni slutil, kakšen pogled se mu bo nudil, ko vstopi v šiviljino stanovanje. Kolj nato se je ves preplašen vrnil v pekarnjo in prosil gospo, naj gre samo za trenutek malo pomagat Tončki.

Zdajci se je vsem odkril strahoten prizor. Tončka je ležala v sobi na tleh z obrazom naprej, vsa v mlaki krvi. Po sobi je bilo vse razbrskano in razmetano, a v mlaki krvi je ležal tudi težak likalnik. Ko so na železničarjevo vpitje jeli hiteti ljudje skupaj, se je Severjeva za hip skušala dvigniti. Imela je še toliko moči, da se je vzpela in pokleknila, vendar ni mogla izpregovoriti in se je takoj onesveščena zopet zgrudila na tla.

Samska sobica z oknom na ulico je postala hipoma predmet zanimanja vse okolice. Na ulici so se trumoma zbirali ljudje in se v strahu in grozi izpraševali, kaj se je zgodilo, medtem ko je dostop v šiviljino sobo že zabranila policija. Severjevo so nezvestno takoj prepeljali v bolnico.

Zrtev zločina ima več težkih poškodb na glavi in so jo v bolnici nemudoma operirali. Niti prej niti po operaciji se do ure, ko to pišemo, nesrečnica še ni zavedla. Obraz, kolikor ga je mogoče videti izpod obovez, je mrtvaško bled. Ranjenka leži postrani nekoliko sklonjena in komaj rahlo dihanje prihaja, da je življenje v njej. Zadnji del lobanje je ves razbit, hudo ranjena je pa tudi po zgornji polovici obraza.

Brž po odkritju zločina so se raznesle po mestu govorice, da je bil izvršen na Severjevo v stanovanju roparski napad, ki da je v zvezi s prejšnjima dvema tatvinama. Po vseh doslej ugotovljenih okoliščinah, je malo verjetno, da bi bila ta domneva pravilna. Skoraj gotovo je samo to, da je prišel zločinec v šiviljino sobo v tem času, ko je bila ona z doma. Po tegi in ranah soede, je bržkone pričakal v sobi in jo napadel, sprdal od strani. Ker pa je vladal v sobi precejšen nered, ki ga je brez dvoma povzročila tuja roka, je tudi lahko mogoče, da je zločinec šele za Tončko stopil v stanovanje in jo napadel. Policija, ki pridno raziskuje zagonetni zločin, bo najbrž v prav kratkem času imela pravega zločince v rokah in z vseh strani osvetlila to gnusno dejanje. Nekaj osumljenцев je doslej že aretiranih, o nadaljnjem razpletu krvave zagonetke pa bomo še podrobneje poročali. Severjeva ima na glavi štiri rane, ki so po izjavi zdravnikov vse smrtno nevarne, da ji bo prav težko rešiti življenje.

Ukradeno kolo. Četrtega maja je bilo ukradeno kolo mestnemu uslužbencu Lovru R. Sedaj se je ugotovilo, da je to kolo v posesti nekega P. J., ki ga je dal v popravilo v Domžale. P. J. se zagovarja, da je kupil kolo že leta 1932. od Stanka Pančurja, ki je bil pred kratkim v Mariboru obešen.

Napačni računi opozicije

Spekulacija na brezbržnost volilcev in moč govorice se ne bo obnesla

Beograd, 19. apr. — Opozicionalnim skupinam se je posrečilo, da so mogle pravočasno vložiti državne kandidature lišče in volilni boj je s tem dobil bolj jasno sliko. Nasprotniki so si sedaj znani in volilec ve, med katerimi skupinami mora izbirati.

V načelnem oziru volilcu ne bo odločil težka, ker je pač prevelika razlika med jasnimi in ostro začrtanimi gospodarsko-političnim programom predsednika vlade ter med nofrano neskladnostjo in nejasnostjo opozicionalnih programov. To opozicija tudi sama čuti, zato tudi ne namerava agitirati s svojim programom, temveč se hoče poslužiti kol svojega glavnega orožja govorice in brezbržnosti ljudi.

Spretno in po že preizkušenih kanalih se pušajo v svet vedno nove grozne vesti. Vsa državna blagajna se bo izpraznila zaradi volitev, plače uradnikov bodo zato znižane, davki povišani in podobno se glase lažarske vesti, ki naj spravijo volilca v nerazpoloženje proti vladni listi. Sicer so te vesti laiko abotne, da jih more oprilec slepec, toda opozicija špekulira, da bo vsaki teh vesti nasledio vsaj par kalinov na lim in njena namera je s tem dosežena. Kakor pa kaže razpoloženje med narodom, je ta špekulacija na nerazodnost ljudi zelo napačna, kajli narod že davno ve, kako je treba presoati takšne in podobne grozne vesti, ki jih rodi volilni boj.

Nič manj ponesrečena je tudi špekulacija na brezbržnost ljudi. Kako naj bodo vendar pametni ljudje brezbržni, kadar se

volijo poslanci, ki naj branijo njih interese. Kje pa je vendar človek, ki pravi, da mu je vseeno, če ga zastopa ta ali oni advokat. Nasprotno! Vsak gleda na to, da je dobro zastopan, da brani njegove interese le človek, kateremu zaupa. Brezbržni morejo biti ljudje, kadar gre za tuje interese, ne morejo pa biti brezbržni, kadar gre za njih lastne zadeve. In pri volitvah gre za njih lastne zadeve. Špekulacija na brezbržnost ljudi zato ne more uspeti in je obsojena na neuspeh. Orožje opozicije se je izkazalo kot preveč skrhan, da bi moglo imeti učinek.

Je pač vedno laško, da z laticijom navzdol ni pravih uspehov. Kdor hoče pri laticiji zmagati, mora ponuditi več ko konkurent, ne pa manj. Opozicija pa s svojo špekulacijo na govorice in brezbržnost licilira samo navzdol. Njena naloga pa bi bila, da s svojim boljšim programom dokaže, da je najbolj usposobljena za prevzem. Kdo pa je že kaj slišal o programu opozicije, kdaj pa je bil ta povedan in razložen?

Da, v nekih okrožnicah je bil povedan, toda drugače v okrožnici, tiskani v cirilici in drugače zopet v okrožnici, tiskani v latinici. Kaj pa ostaja od takšnega programa, kadar pride takšna sleparija na dan, tudi ni težko uganiti.

Ni zato čuda, če med opozicijo samo vedno bolj dozoreva spoznanje, da je bil račun z njenimi špekulacijami napačen. Dne 5. maja bo to zapisano kar črno na belem!

Naiprej red, potem svoboda

Današnje dobo bo zgodovina nazvala dobo velikih družabnih reform, reformnih poizkusov, socialnih načrtov in teoremov.

Stiska, ki je začel vanjo ves svet, ni samo posledica vojne, temveč še bolj posledica tehničnega napredka. Vedno novi izumi, vedno novi stroji izločujejo vedno več ljudi iz industrijske in obrtne produkcije. Pomnožitev vsakovrstnih šol ne prestopa, leto za letom, množijo ljudi v vseh poklicih. Že danes je število šolanih ljudi, ki vidijo rešitev svojega eksistentnega vprašanja v namestitvi, v javnih uradih in korporacijah, preveliko. Že danes ni mesta za vse. Armada brezposelnih ročnih delavcev in intelektualcev narašča iz dneva v dan. Kmetstvo prebivalstvo, nekoč trden gospodarski temelj konservativnega udejstvovanja v človeški družbi, je zaradi nezasišene razvrednotenja kmetijskih pridelkov, osiromačeno in kot kupec obrtnih in industrijskih izdelkov skoroda popolnoma izločeno. Ta proces se nadaljuje in skrbno se vprašujemo: kam jadrmo?

Ne samo mi, ves svet se tako vprašuje. Pa ne križem rok, kakor mi. Povsod so začeli izvajati velike družabne in gospodarske reforme. Mi smo priča velikih naporov ameriškega predsednika Roosevelta, ki z globoko segajočimi reformami, na temelju politične demokracije, posega v vse javno in v privatno gospodarstvo. Namen teh ameriških reform je, pomagati do veljave gospodarski demokraciji, ki naj zadovolji družabno delavca in podjetnika, farmerja in trgovca. V Italiji poizkušajo izvesti novo družabno organizacijo države potom stanovskih korporacij. V Nemčiji upajo najti novo srečo v »tretjem carstvu«, ki je prinesel diktatorski »Führertum« in neizmerno oboroževanje, kar naj zmanjša brezposelnost milijonov ljudi. A Angliji se že leta in leta brezupno bori z vprašanjem brezposelnih množic, nanovo zidajo mesta, se udejstvujejo v javnih delih in plačujejo brezposelnim podpore. V Avstriji so ustanovili stanovsko državo, ki pa nikakor ne prinese zadovoljstva in srečnih uspehov. Poleg tega vstajajo po vsem svetu mistični socialni reformatorji, ki potom shodov, radija in reklame širijo med množice svoje misli, kako bi pravičnejše razdelili dobrine med ljudmi.

Povsod na svetu opazimo še en pojav. Ljudje se morajo omejevati pri izdatkih, v mnogih deželah pa je razsiren luksuz naravnost prepovedan. Na razne načine je organizirana javna pomoč za tiste, ki nimajo ne dela ne jela. Da pridejo do zaposlitve in do kruha, delajo posamezniki velike napore za doseg specialnega znanja. Še nikoli se ni svet tako pridno učil praktičnih, zlasti tehničnih ved kot dandanes. Velika večina tistih, ki so ostali na cesti, je manj kvalificirana, ima manj znanja kot tisti, ki so že ali pa še »pod streho«.

Gospodarske krize zadnjega poldruga stoletja so ublažili z novimi tehničnimi izumi, ki so množice zopet zaposlili. Izum tkalnega stroja je prinesel nekdanje delo in zaslužek tisočim. Izum lokomotive je odprl promet in vedno novi tisoči so se uvrščali v prometno službo. Izumi bojnega orožja so dali kruha zopet novim tisočim. Dandanes imamo nove izume

skoro vsak dan, toda nič takšnih, ki bi zaposlili milijone, ki čakajo na cesti. Vse gospodarstvo je prišlo iz tira in prav zato se svet bavi dandanes z vprašanji, kako prinesti v gospodarstvo zopet red na temelju novih sistemov, ki jih vidimo na delu, je pravi? Kdove!

Samo eno je gotovo. To namreč, da dandanes država ne more, pa tudi ne sme biti zgolj politična tvorba. Država postaja po sili razmer največji gospodar, odločilen faktor ne samo v javnem, temveč tudi v zasebnem gospodarstvu. Država je natančno določen del človeške družbe. Zato ureja vse, kar se nje naga dela človeške družbe tiče: vzgojo mladine, produkcijo, pospeševanje posameznih gospodarskih panog, izločevanje zastarelega go-

Čuješ jo!

Velika noč
hodi od palač do koč
in vstajenje v vsej naravi
mahom se povsod pojavi.
Vrata na stečaj odprimo!
Okna s cvetjem okrasimo!
Da popolno bo veselje,
izpolnjene slednje želje,
mizo s prtom pognimo,
nanj »Jajnine« postavimo.
Vsa družina bo vesela,
ko bo v skledi jed duhtela.

Za pomlad se najcenejše oblečete, ako kupite narejene MOSKE in DEŠKE OBLEKE ter perilo domačega izdelka iz lastne tovarne

„Triglav“ Josip Olup

LJUBLJANA

Stari trg 2, Pod Trančo 1 in Kolodvorska 8

V zalogi imam vedno sukno, kamgarne, hlačevine, klobuke, čepice in tkanine, kakor šifone, frenče itd. iz največjih angleških, čeških in prvovrstnih tuzemskih tovarn.

Obleke in perilo izgotavlja tudi po meri, in to po najnižjih cenah in po najnovejši fazoni. Velike moške obleke dobite že od Din 180— naprej, deške obleke od Din 120— naprej in kostumčke od Din 65— neaprej. — TRGOVCI ZNATEN POPUST!

spodarjenja, javne dajatve itd. Skratka: Ni nobene panoge gnetnega in duhovnega življenja, kjer država kot predstavnik družbe ne bi imela odločilne besede. Časih je marsikdo dejal: »Kaj me briga država? Jaz ji plačam davke, pa sva bōt le Danes je človek, ki tako govori, nespametnež, človek, ki nič ne premisli. Vsakdo je prav zelo interesiran, kako država gospodari, kako gleda njena vlada na sto in sto vprašanj, ki se tičejo življenja prav vsakega posameznika. Na načrtih državne vlade in njene eksekutive ni interesiran več samo davkoplačevalec in državni namesteneč, temveč vsak podjetnik, vsak delavec, vsak obrtnik, vsak kmet, vsak dninar, vsak študent, vsak občinski gospodar, skratka: Vsakdo!

V dobi, ko stoje pred nami tako velika vprašanja družabne reforme nove ureditve javnega in privatnega gospodarstva, zaščite ali nezaščite posameznih produkejskih panog, v dobi, ko je ves svet poln reformne elektrike, velikih gesel osrečevanja ali pogube, ni ne časa ne mesta za nepravilna filozofska prerokanja, ni ne časa ne mesta za razna državnopravna vprašanja, za male razlike in posebnosti posameznih »zgodovinskih dežele« in podobno.

Praznik jugoslovanskih katolikov

Napoved velikih dnevov evharističnega kongresa, ki bodo na Vidov dan, na praznik sv. Petra in Pavla in tudi še v nedeljo 30. junija v Ljubljani, je razgibala vse jugoslovanske katolike. Priprave tehnične in verske narave so v polnem teku. Zato upravičeno pričakujemo, da bo ta edinstvena prireditev mogočno vplivala na vse udeležence in zaorala močno brazdo v vse gibanje jugoslovanskih katolikov, zlasti pa Slovencev, ki jim je poverjena častna naloga, da organizirajo to veličastno manifestacijo Kristusu-Kralju.

Praznik evharističnega kongresa bo dan zblizanja vseh katolikov Jugoslavije. Ni to prireditev, ki bi bila namenjena le katoliškim organizacijam. Vsi katoliki brez razlike stanu in rodnega kraja, jezika in političnega naziranja so povabljeni na kongres. V tem je velik moralen in kulturni pomen kongresa.

Skofia Loka

Teško slovo je vsemu mestu in tudi okoličinom od oficirjev, ki jih dolžnost kliče v druge kraje. Premišljeni so namreč gg. kap. Janković, kap. Pešić, kap. Tauber, kap. Jović in por. Vodeb, ki so že vsi dolgo časa v našem mestu in priljubljeni pri vsem prebivalstvu. V prijateljskih stikih so z vsemi družinami, zlasti delavni so pa v raznih nacionalnih organizacijah, predvsem pa seveda pri Sokolu, a njihove dame sodelujejo pri Kolu in drugih društvi. Poročnik Vodeb je vodil sokolsko telovadbo pri vojaštvu in s svojo izvrstno izvežbano četo dosegel pri sokolskih javnih nastopih najsijajnejše uspehe. Kapetana Karla Tauberja pa pozna ves naš smučarski svet in ga visoko cenijo tudi inozemski sportni krogi, saj je vendar vodil že 36 smučarskih tečajev in se s svojimi gojenci odlikoval na najrazličnejših tekmah. Ne moremo si misliti, kako bodo planinci obstali brez te kapacitete na smučarskem polju. Čeprav se le težko poslavljamo od njih, vendar jih ne moremo zadržavati, ker vemo, da bodo vsi prav tako na svojih novih mestih z enako vnemo in požrtvovalnostjo delovali tudi med civilnim prebivalstvom za narod in državo. Njim in njihovim družinam želimo ob slovesu vse najboljšo z željo, da nas pridejo čimprej obiskat.

Sv. Jurij ob Ščavnici

Ureditve grablinskega klanca. Na banovinski cesti Ptuj—Sv. Jurij ob Ščavnici je grablinski klanec, ki je radi svojega velikega

Danes je doba borbe, da bo država našla pravo pot v gospodarskem, socialnem in političnem pogledu, in sicer tisto pot, ki bo najbolj zadovoljila celoto njenega prebivalstva. Nespametno je dandanes reči: »Naj dela država in njena vlada, kar hoče, jaz se za to ne brigam!« Vsak stan in vsak sloj bi trpko čutil na svoji koži, ako bi dopustil, da bi se prilike urejevale v njegovi odsotnosti in mor da celo v njegovo škodo. Ne smemo dopustiti, da bi postala država s svojo silno družabno funkcijo plen posameznih dobičkarjev, ne smemo dopustiti, da bi država postala objekt sanjačev in pretiranih zanešenjakov. Nas vseh interes je, da postane država, ta veliki gospodar, zaščitnica vsega prebivalstva na temelju socialne pravičnosti in reda. Svoboda je lepa reč, toda ne sme se zlorabljati. V dneh stiske in pomanjkanja, ko preosnavljamo temelje vse družbe, je red mnogo bolj potreben kot svoboda posameznika.

Le če se vsi udeležimo poslova javnega življenja v državi, v banovini, v občini, v društvih, bomo kaj doprinesli k zbolšanju razmer in k takšnemu notranjemu redu, ki bo za celoto ugoden in zato koristen.

Za kongres vlada veliko zanimanje v Jugoslaviji in tudi drugod po svetu. Vsi večji slovenski kraji so v znak priprave na kongres postavili na vidnih točkah visoke evharistične križe. V vseh slovenskih župnijah in v vseh jugoslovanskih škofijah so osnovani posebni pripravljalni odbori, ki skrbijo za dostojno in veličastno izvedbo kongresa. Slovenci in drugi jugoslovanski izseljenci iz Belgije, Holandske, Nemčije, Francije, Severne Amerike in celo iz daljnje Argentine so prijavili svoj prihod na kongres. Vse svetovno časopisje omenja ljubljanski kongres. Največjo pozornost pa je pokazal ljubljanskemu kongresu papež, ki je imenoval za ta kongres svojega posebnega delegata, kar se le redko zgodi in je bil doslej ta običaj le za mednarodne kongrese.

Slovenci imamo priliko, da ob tej priliki pokažemo svojo kulturo, svojo srčno dobroto in dušno blagost.

Ptuj

Nezgodna splavarjev. V Ptuj se je zgodila na Dravi nesreča. Splav je zadel ob ptujski most in se popolnoma razbil. Dva splavarja sta pri tem padla v Dravo. Le po daljšem prizadevanju se je posrečilo rešiti ju iz vode. Reševalne akcije so se udeležili ptujski pionirji, ti so tudi večji del lesa rešili iz Drave.

M. D. Z. — št. 196/1935.

Razpis.

Mestno poglavarstvo v Ljubljani razpisuje oddajo in izvršitev zidarskih in ostalih obrtniških del za adaptacijo poslastav Posavec št. 10 pri Otočah, ki je last Mestne delavske zavarovalnice v Ljubljani.

Uradni proračun izkazuje stroškov za vsa dela Din 106.009⁵⁸.

Razpisni pripomočki se dobe proti povračilu nabavnih stroškov v tajništvo Mestne delavske zavarovalnice, Mestni trg št. 27/III, soba 51, med uradnimi urami od 23. aprila 1935 dalje. Ponudbe je vložiti istotam do 6. maja 1935 do 11. ure dopoldne.

Mestno poglavarstvo v Ljubljani, dne 19. aprila 1935.

Po pooblastilu predsednika:
Direktor mestnih uradov:
Jancigaj s. r.

Mag. štev. 12.705/35.

Razpis.

Mestno poglavarstvo v Ljubljani razpisuje ofertalno licitacijo za dobavo in montažo stavbno-mizarskih izdelkov v novi mestni narodni šoli za Bežigradom. Uradno ugotovljeni proračun znaša Din 752.860[—]. Razpisni pripomočki se dobe od 24. aprila 1935 dalje v vložišču mestnega gradbenega urada, Nabrežje XX. septembra št. 2/II proti povračilu nabavnih stroškov. Ponudbe je vložiti do dne

15. maja 1935 v mest. gradbenem uradu do 11. ure dopoldne, kjer se takoj izvrši komisijonelna ofertalna licitacija.

Mestno poglavarstvo v Ljubljani, dne 18. aprila 1935.

Predsednik:
Dr. Ravnhar s. r.

Dnevni dogodki

Našim prijateljem!

Cenjene naslovljence, katerim pošiljamo današnje velikonočno številko »Glasa Naroda« na ogled, vljudno vabimo, da se na list naročijo in nam to takoj sporočijo po dopisnici, da bodo potem list redno prejemali.

Naročnina znaša mesečno samo Din 20— in prosimo, da se za vplačilo poslužite pošto, ki jo bomo priložili prihodnji številki.

Prijatelji in somišljeniki! Podpirajte in širite »Glas Naroda« vsepovsod!

Uprava.

× Inspekcijsko potovanje g. bana. Ban g. dr. D. Puc bo v času od 23. do 26. aprila in od 29. aprila do 1. maja nadaljeval inspekcijsko potovanje v Dravski banovini. V tem času bo g. bana zastopal pomočnik bana g. dr. Pirkmajer.

× Človekoljuben dar g. bana. Ban g. dr. D. Puc je namestu venca na grob pokojnega kavarnarja Krapeža poklonil dijaški kuhinji »Domovine« znesek 500 Din.

× Trboveljski slaviki v Kočevju. Kar dva dneva so nam prepevali, da govorita o njih vse mesto in okolica. Velika množica jih je sprejela pri prihodu in na kolodvoru jih je pozdravil s pesmijo mladinski zbor osnovne šole pod vodstvom učiteljice gđe. Čokove. Ta je predvsem tudi poskrbela, da so bili slaviki pri kočevskih družinah lepo sprejeti in pogosteni. Male pevce, pevovodjo g. Suligaja in skladatelja g. Adamiča je pozdravil tudi g. prof. Stražar z lepim govorom, a za sprejem se je zahvalil g. učitelj Pertot. Za koncert v dvorani hotela Trst so bile vstopnine razprodane že nekaj dni prej. Skladatelj Adamič je imel pred koncertom uvodno besedo, nato je pa korajžen slavček recitiral Klopčičovo »Rudarsko«. Tri deklece so se prisrčno zahvalile soprogi generalnega direktorja TPD gospe Skubičevi za pokroviteljstvo, nato so pa jeli vihariti aplavzi trgati prekrasno petje slavčkom, ki se publika ni mogla ločiti od njih. Drugi dan je bila matineja za mladino in slepce. Težko je bilo slovo od slavčkov, ko so se popoldne odpeljali v Ribnico. Naj bi si nabrali mnogo lepih pirhov!

× Za spomenik Viteškemu Kralju Aleksandru I. Zediničju je bila oddana pri blagajni spominke razstave v Jakopičevem paviljonu vsota Din 204—, ki jo je nabral g. Rudolf Bužek, vratar v »Nebotičniku«, in ki so jo darovali g. Pilek, direktor kavarne »Nebotičnik« 50 Din, uprava 50 Din, a uslužbeni 104 Din. Najlepša hvala! Posnemajte!

× »U spomin Viteškemu Kralju Mučeniku« je naslov alegorični sliki od S. M. Bernardice Culič, redovnice sv. Križa in učiteljice v Donjem Miholju, ki so jo izvajale pod vodstvom svoje učiteljice g. Angele Gregorič, učenke narodne šole v Zg. Šiški pretekli teden pred slikami blagopokojnega Vlada v Jakopičevem paviljonu. Alegorija, ki je bila najskrbnejše nastudirana in recitirana z globokim čustvom in svetim ognjem mladih, čistih src, je vse navzoče neobičajno ganila. Deklice so bode ponovile na Velikonočno nedeljo ob pol 11. uri dopoldne. Da bi omogočili za praznike poset prelepe spominke razstave najširšim slojem je odbor znižal za velikonočno soboto, nedeljo in ponedeljek vstopnino na Din 5—, za služkinje v skupinah po najmanj 10 oseb skupaj pa na 3 Din za osebo. Te nizke vstopnine naj onih, ki zmorejo, ne ovirajo, da ne bi položili prispevka za spomenik Velikemu Kralju ob vstopu v razstavo v poljubni višini. Gospe pri blagajni tudi najmanjše preplačilo hvaležno vpisujejo v posebno polo z navedbo preplačnikovega imena.

× Veliki volilni shodi predsednika vlade. V nedeljo 21. t. m. bodo poleg drugih shodov in konferenc tudi trije veliki agitacijski shodi za listo predsednika ministrskega sveta in zunanjega ministra Bogoljuba Jevliča v Skoplju, Tuzli in na Sušaku. V Skoplju bo govoril kmetijski minister dr. Dragotin Janković, v Tuzli minister za gozdove in rudnike dr. Svetislav Popović in minister brez listnice dr. Avdo Hasanbegović na Sušaku pa prometni minister inž. Dimitrije Vujić.

× Cirilica pri nas in na Češkem. Mnogo naših ljudi ima še sedaj grozen strah pred cirilskim tiskom in vsakdo misli, da se te pisave ne more naučiti nikoli. Seveda je stvar tako lahka, da niti našim malčkom ne dela prav nobene težave. Poznam punčko, ki se je v prvem razredu naučila cirilice nevede, ko je iskala razne kraje na zemljevidu. Včeraj sem pa dobil iz Češkoslovaške prijazno pismo malega tretješolčka, ki me prosi, naj pošlém njegove tovariše po Jugoslaviji in jih prosim, da prično z njim menjati poštne znamke. In glejte, pisemce ni morda nemško kakor pisemo mi Čehom, in tudi češko ni, ker fantič misli, da ga morda ne bi razumel, pač je pa pisano v srbohrvaščini s cirilico. Mladí prijatelj Jugoslavije tudi piše, da se je našega jezika in pisma naučil iz ljubezni do nas v nekaj mesecih. Vzemite si ga za zgled veliki in mali in pošljite mu za pirhe nekaj znamk na naslov Rudolf Elefant, Šofarova ulica 5, Lučence, Češkoslovaško.

RAZGLAS

Oddaja mestne košnje

Mestno poglavarstvo v Ljubljani naznanja vsem interesentom, da se bo vršila javna dražba košnje in sicer:

a) dražba košnje mestnih potov in štrardonov na Barju

v gostilni Vidmarja Jakoba na Ižanski cesti — 28. aprila 1935 ob 10. uri dopoldne;

b) dražba košnje mestnih potov in štrardonov

v ostalih predmestjih v gostilni Kosec na Opekarski cesti — dne 28. aprila 1935 ob 13. uri popoldne.

Po pooblastilu predsednika: mestni uradni direktor: Jančičej, I. r.

× Važno pojasnilo. Uprava pošt in brzojava ministrstva za promet opozarja, da se po predpisih pravilnika za notranjo pošto službo in mednarodne poštne konvencije posetnice, s katerimi odpošiljatelj čestita praznike ali izraža zahvalo iz vljudnosti, lahko izročajo pošti v odpravo po tarifi za tiskovine le tedaj, če so posetnice tiskane in nimajo drugega besedila, kakor običajnih vljudnostnih kratice, n. pr. »Shg«, »Sv.«, »Sbc«, »Psc«, itd. V nasprotnem primeru gre za prava pisma in bodo poštne uprave pomankljive poštne pristojbine pobirale od naslovljenca, oziroma od odpošiljatelja.

× Kozjereja pri nas. Zanimanje za kozjerejo narašča pri našem malem človeku vedno bolj. Ne malo zaslugu ima pri tem društvu »Zivalca«, ki propagira razširjenje sanskih koz po naši Dravski banovini. Tudi v tekočem letu bo društvu »Zivalca« razdelila brezplačno med svoje člane 35—40 koz. Denarna sredstva za nabavo teh koz ima društvu že na razpolago. Kdor želi dobiti čistokrvno sansko kozomlekarico, naj sporoči svoj naslov društvu »Zivalca« v Ljubljani, Novi trg št. 5.

× Ljubljanski mestni muzej je pridobil za svojo zbirko lepo, delno Bleiweisovo zapuščino, diplome raznih društev, občin, trakov, mavčni osnutek za Bleiweisov spomenik itd. Zbirko je prepustila mestnemu muzeju Slovenska matica, za kar ji izreka mestno poglavarstvo najprišrčnejšo zahvalo. Mestni muzej se bo začel skoro urejevati in bo za Ljubljano lep kulturni spomenik. Tega naj bi se zavedalo naše meščanstvo v polni meri in podprlo stremeljenje mestne uprave. Po naših podstrešjih, omarah itd. se nabaja toliko slik, predmetov, noš itd., ki nazorno prikazujejo prošle čase in običaje, ki pa spadajo v družini že davno med pozabljene predmete. Počasi se bodo porazgubili, uničili. Zberite tak material in izročite ga mestnemu muzeju v varstvo. Vse, kar spominja na Ljubljano, naj zbere ljubljanski mestni muzej.

VSE ZA PIJARNO
stroje · aparate · opremo · pribor
in polnilna peresa
dobavlja & popravlja

A. PRELOG
LJUBLJANA

Telefon 3456

× Prebrisana »beračica«. V Zagrebu je beračenje po ulicah ravno tako razvito kakor pri nas, če ne še bolj, ker je Zagreb večje mesto, kjer se ljudje ne poznajo tako dobro med seboj kakor v manjših krajih. V množici se ljudje lažje skrivajo, zato so pa tam tudi sleparije z beračenjem na dnevnem redu. Tako so te dni prišli v Zagreb na sled neki stari »beračici«, ki je pa beračila brez potrebe, samo iz skoposti; precej priletna ženska, ki je bila zlasti pobožnim obiskovalcem zagrebških cerkva dobro znana, je namreč tudi trgovka, ki je posojala ljudem znatne vsote po odušinskih obrestih. Sprejemala je pa tudi najmanjše darove, tudi kruh, ki ga je prodajala nekemu kmetu v okolici za prašice. Ko je pa nekoč prišla na to, da se da tudi z oddajanjem sob na uro precej zaslužiti, se je lotila tudi tega posla, a pri tem jo je zalotila policija.

× Po 20 letih se je vrnil iz Rusije slikar Vekoslav Volarič, rodom iz Vrhnika, ki živi sedaj v Baški na otoku Krku. V bojih v Karpatih je prišel v rusko ujetništvo, v Rusiji pa se je preživljal dolga leta s slikarstvom in s fotografiranjem. Povratak domov mu je po številnih neuspelih poskusih izposloval Rdeči križ v Ženevi.

× Službeni list kraljevske vojske uprave Dravske banovine prináša v svojem 31. kosu z dne 17. aprila sledeče uredbe: 1. Razglas državnega odbora o popravkih odnosno izpremembah v razporedu predsednikov volilnih odborov v Dravski banovini. 2. Tolmačenje k § 18. zakona o volitvah narodnih poslancev. 3. Uredbo glede banovinskega proračuna Dravske banovine za leto 1935/36. 4. Pravilnik o banovinskih davčninah Dravske banovine. 5. Uredbo glede proračuna izrednih izdatkov in dohodkov »Bednostnega sklada« Dravske banovine za l. 1935/36. 6. Pravilnik o izredni davčnini delojemalcev in službodavcev. 7. Objave banske uprave o pobiranju občinskih davčnin.

× Do nenavadnega pretepa je prišlo včeraj v Sremski Mitrovici, kjer je poslovodja neke velike tvrdke Jovan Tomić napadel na ulici poslovodjo neke druge tvrdke Dragotina Vasilčiča in ga začel pretepati. Vasilčič so kmetje, ki so prišli na trg, komaj rešili. Prepir ima politično ozadje.

× Svojo bolnišnico blagajno so si ustanovili občinski nameščenci v Zagrebu. Pravila je občini zbor zavarovancev že odobril. K stroškom bo prispevala tudi občina znaten znesek, nekaj malega pa bodo plačevali nameščenci sami.

× Dva naša državljana oproščena v Parizu. Meseca decembra lanskega leta je policija v Parizu zaprla 21 vohunstva osumljenih oseb. Med temi sta bila tudi dva jugoslovanska državljana, kemik Vatroslav Reich in bivši časnikar Dušan Narančič. Osumljenci so vohunili baje za sovjetsko Rusijo. Pred sodiščem sta bila oba naša državljana oproščena.

Vesna-akumulator Maribor

avto-, radio- (motorne) baterije

Domači proizvodi

Enoletna garancija

× Pogreb gospe Magdič-Milivojevičeve je v četrtek popoldne dokazal, kako mnogo simpatij je pokojnica uživala po našem mestu. Razen svojcev smo med pogrebci opazili tudi divizijskega generala g. Nedeljkoviča in veliko število drugih višjih oficirjev, posebno mnogo je bilo pa trgovcev pod vodstvom predsednika trgovskega združenja, g. Karla Sossa.

× Svileno triko-perilo, kopalne obleke, sportne drese, pletenine kupite najceneje: Lana, tekstilna tovarna, Rimska cesta 2. Na drobno! Na debelo!

* Darilne hranilne knjižice (Mestne hranilnice Ljubljanske). Mestna hranilnica Ljubljanska je izdala za Veliko noč posebno lične hranilne knjižice, ki so zlasti primerno darilo ob raznih prilikah, ko kdo želi napraviti drugemu posebno veselje. Take knjižice, ki vsebujejo tudi lepa navodila mladini za njeno življensko pot, bodo prišle zlasti vpoštev za starše in botre, ki bodo ob rojstvu pa tudi ob poroki svojih otrok, odnosno krstencev ali birmancev dali istemu hranilno knjižico, ki mu bo služila kot podlaga za bodočnost in ga naj navaja k varčnosti. Tudi za Veliko noč, za sv. Miklavža in Božič bodo te knjižice primerno darilo.

OPOZARJAMO NAŠE CITATELJE

na novi izvorni slovenski roman »Veliki udar«, iz katerega prinašamo v današnji številki odlo-mek poglavja »Pohod moža z železno voljo«. Ta senzacionalni roman, ki začne v kratkem izhajati v našem listu, bo nedvomno vzbudil največjo pozornost, ker je vzlet iz našega domačega življenja in slika politične dogodke iz polpreteklosti in sedanosti v živi in nepotvorjeni resničnosti. Srečavamo tu same znane osebe, ki igrajo v naši javnosti kako vidnejšo vlogo. Prepričani smo, da bo ta roman nudil našim čitateljem izreden užitek in da ga bodo od številke do številke zasledovali z največjim zanimanjem.

* Velikodusno darilo ljubljanske mestne občine revežem za praznike. Zalostni velikonočni prazniki bi se obetali letos mnogoštevilnim rodbinam brezposelnih in drugih potrebnih občanov, da ni priskočila na pomoč mestna občina. Ker se še ni pričelo nobeno večje delo, vlada v vrstah delavstva še vedno velika brezposelnost, ni dela, ne zaslužka in silna beda tare še vedno v nezmanjšani meri brezposelne delavske rodbine. Da odpomore najhujši bedi in potrebi in da zasije žarek veselja in upanja v bedne domove brezposelnih, je mestni socialno-politični urad na pobudo in odredbo g. mestnega predsednika in soc. pol. odbora nakazal za velikonočne praznike brezposelnim rodbinam za 30.000 Din živil, da si bodo mogli privoščiti nekaj priboljška in da tudi njim zasije žarek upanja na vstajenje boljših dni, da se bo odprlo zopet delo in nudilo zaslužek pridnim rokam. Pa tudi za stare revne ženske in starčke ter za revne vdove in njih otroke se je poskrbelo. Tudi tem se je nakazalo za praznike živil za preko 15.000 Din, da bodo i oni, četudi je v skromni meri deležni velikonočnega žegna in upanja na boljše, svetlejša časa. Vsem skupaj pa veljaj iz srca voščilo: Vesele praznike in veselo Alelujo!

Peči — peči — peči — peči — peči — peči
Lutz — Lutz — Lutz — Lutz — Lutz
Jugo Lutz d. z. o. z., Ljubljana-Siška.

* Stanovanja v Ljubljani. S stanovanji je v Ljubljani še vedno velik križ. Pred leti je bilo denarja med ljudmi dovolj, a stanovanj ni bilo, danes je pa stanovanj dovolj, ljudje pa denarja nimajo, da bi zmogli visoke najemnine. To se pravi, da v Ljubljani še vedno primanjkuje malih, a udobnih stanovanj, kjer je vse pod enim ključem, stanovanje z vsemi pritlikinami vred. Mnenje, da je samo veliko stanovanje lahko tudi udobno, je napačno; tudi mala stanovanja imajo lahko predsobe, ločene sobe, vodovod v kuhinji in stranišče in kopalnico, a vse pod enim ključem. Potrebe po velikih stanovanjih v Ljubljani ni mnogo, ker je Ljubljana izrazito uradniško mesto, uradnik pa mora računati s svojimi prejemki. Zato bi bilo pametno, če bi se podjetniki, ki nameravajo zidati nove hiše, ozirali tudi nekoliko na »male« ljudi in ne bi računali samo na milijonarje kot svoje bodoče najemnike. Dokler ne bo v Ljubljani dovolj malih in srednjih, a udobnih stanovanj, tako dolgo ne bomo rešeni stanovanjske stiske.

* Se ni prehuo. Pred prazniki je prav zanimivo hoditi nekoliko okrog po mestu in ogledovati razstavljene dobrote, ki so namenjene za »pirhe«. Navadni pirhi pač ne bodo predragi, ker so jajca poceni, toda razni umetni pirhi so pa že nekoliko bolj slani. »Pirhi«, napolnjeni z bonboni, po 20 ali še več dinarjev niso posebna redkost; a ker jih imajo trgovci v izložbah, upajo gotovo, da jih bodo tudi prodali. Tudi gnjati in kopnov ne manjka in kar je še slinih dobrot. Vse to pa kaže, da je v Ljubljani poleg revnih ljudi tudi še nekaj petične gospode.

* Smrt blage žene. Danes zjutraj je nenadoma preminula mirna, blaga in izredno dobra gospa Ivanka Mermoljeva, soproga znanega učitelja g. Mermolje. Pred nedavnim je bila blaga pokojnica podvržena težki operaciji, ki ji pa smrtonosnega črva-raka ni mogla izkoreniniti. Zadnje dneve pred smrtjo je pokojnica veliko trpela. Pokojna Ivanka Mermoljeva je bila rodom iz Devina, iz znane in ugledne narodne družine Pless in je bila sestra g. dr. Ivana Plessa, tajnika Zbornice za trg. in obrt v Ljubljani. Gosp. soproga, obema sinovima in vsem sorodnikom naše iskreno sožalje!

Ljubljana

* Redni občni zbor Muzejskega društva za Slovenijo v Ljubljani se bo vršil v ponedeljek ob 17. uri v čitalnici Nar. muzeja z običajnim dnevnim redom.

* Predsednik mestne občine ljubljanske, gosp. dr. Vladimir Ravnihar je pretekli teden poselil spominsko razstavo na našega Velikega kralja, ki so jo priredile ob polletnici Njegove smrti ljubljanske žene, zi ponovno ogledoval slike in se o prireditvi zelo pohvalno izrazil. Naše šole posejajo razstavo v velikem številu. Mnoge prihajajo iz bližnje okolice. Rekord je bil v sredo obisk celokupne narodne dekliske šole na Mladiki pod vodstvom ravnateljice g. Mire Engel-manove in v spremstvu vseh gg. učiteljic. Male deklisce so posamič in v zboru svojemu mrtvemu Kralju v spomin recitirale ganljive pesnitve. In nam odraslim so stopale solze v oči. Solze, zopet in zopet.

Od oktobra do junija ima hrana najmanj vitaminov, ker uživamo premalo sveže zelenjave. Te pa nadomestimo z najfinjšim arom. norveškim

Ribjim oljem,

ki je stalno sveže v zalogi v

Lekarni Ustar

nasproti glavne Pošte, Ljubljana

Maribor

△ Sodba v mariborskem procesu. Danes se je obravnavala pred mariborskim sodiščem kazenska zadeva Splošnega gospodarskega društva v Mariboru. Na zatožni klopi so sedeli bivši člani odbora: Franc Ogrin, Martin Jare in Marko Kardinar ter bivši uradnik tega društva Ivan Volfond. Društvo je ponujalo brezobrestna posojila. Več sto ljudi so oškodovali za večje zneske. Stvar spominja na Kmetstvo eksportno zadrugo. Obsojeni so bili Ogrin in Jare na eno leto robije, Kardinar in Volfond pa sta dobila po 10 mesecev strogega zapora.

△ Svečana seja Rdečega križa. Sinoči je bila svečana seja Rdečega križa v Mariboru, na kateri so bila izročena odlikovanja trem zaslužnim funkcionarjem Rdečega križa, katere so dobili strokovni učitelj Mirko Ravter in njegova soproga Marija Ravterjeva, ter učiteljica gđe. Erna Bratičeva od glavnega odbora Rdečega križa v Beogradu. Srebrno kolajno za zasluge, katere so si stekli za zaščito naše mladine. Predsednik mariborskega Rdečega križa dr. Jančič je imel ob tej priliki lep nagovor, ter jo orisal zasluge odlikovancev. Na isti seji Rdečega križa je bilo sklenjeno, da se čim prej začne akcija za zgraditev lastnega doma Rdečega križa na morju, in sicer na Kastelanski rivijeri pri Splitu.

△ Smrtna kosa. V Mariboru sta umrla 84-letni Franc Jerč in soproga hišnega lastnika in prevoznika ga. Ana Nemeč.

Vremenska napoved

Vreme se bo zboljšalo. Mestoma oblačno. Temperatura se bo dvignila.

Kdaj dobimo univerzitetno knjižnico v Ljubljani?

Ko so predlani pokrenili akademiki na ljubljanski univerzi zahtevo po zidavi univerzitetne knjižnice, je spoznala upravičenost te zahteve vsa naša javnost, vsaj v besedah in na papirju. Ko pa je bilo treba za knjižnico nekaj storiti, so nastopili predstavniki našega javnega življenja kaj različno.

Glavni prispevek za gradnjo biblioteke v znesku 7.500.000 naj bi dala država. G. ministru Novaku je po dolgem prizadevanju uspelo, da je spravil anuiteto za ta znesek v predlog državnega proračuna. Radi dvanaestin pa bo stopil v veljavo državni proračun šele s 1. avgustom. Državni denar bo torej na razpolago šele avgusta, ko bo prepozno, da bi se začelo zidati v letošnji gradbeni sezoni. Zato sta predlagala rektorat ljubljanske univerze in akademska akcija, da se prične zidati s sredstvi, ki so že na razpolago, to je: 300.000 Din, ki jih da kot brezobrestno posojilo Društvo za

nabiranje narodnega univerzitetnega zaklada, 100.000 Din, ki jih je nabrala akademska akcija kot kamne za univerzitetno knjižnico in 200.000 Din, ki jih je postavila banovina na predlog bivšega bana g. dr. Marušiča v svoj lanski proračun kot prvi obrok dvemilijonske banovinske dotacije za univerzitetno knjižnico. S temi sredstvi je mogoče sezidati stavbo do 1. nadstropja. Če bi bil ta del stavbe do avgusta končan in bi se avgusta nadaljevalo zidanje z državnim kreditom, bi bila vsa stavba pod streho to jesen.

G. minister Marušič je podvzel korake, da sklene ministrski svet že takoj najetje posojila v znesku 7.500.000 Din za zgradbo univerzitetne knjižnice v Ljubljani. Ljubljanska univerza bi tako po šestnajstih letih svojega obstoja prišla do svoje toli potrebne biblioteke, in vprašanje, za čigar rešitev se že leto in pol prizadevajo vsi ljubljanski akademiki, bi bilo rešeno.

Velik uspeh slovenskega umetnika na Dunaju

V nedeljo dopoldne je bila na Dunaju v razstavnem posloju avstrijskega umetniškega društva Hagenbund slovesno otvorjena kolektivna razstava del slikarja in kiparja Toneta Kralja in njegove soproge Mare. Kakor znano, ta naš veliki talent dosega na vseh inozemskih razstavah po največjih svetovnih umetnostnih centrih evropskega severa in juga, torej tudi v za nas skrajno kritični Italiji take uspehe in in pohvalna priznanja, kakršnih ni dosegel še noben drug slovenski likovni umetnik. Vse kritike povdarjajo njegovo izrazito globoko vkošenost in domaćo zemljo in njegovo samoniklost iz naroda. Inozemstvo ga smatra poleg Meštrovića za najznačilnejšega jugoslovanskega umetnika ter z navdušenjem občuduje njegova dela.

Zaradi tesnih malomeščanskih umetnostnih razmer v Ljubljani, ki ovirajo njegov razmah in polet, se je sklenil mojster Tone Kralj preseliti vsaj za toliko časa v inozemstvo, da se tudi osebno seznanji in sprijatelji z najvidnejšimi reprezentanti sodobne likovne umetnosti.

Prvi njegov uspeh na tem pohodu je pa velika njegova razstava v glavnem srednjeevropskem umetnostnem centru — Dunaju. Že to je velik uspeh, da je Tone Kralj prvi slovenski umetnik, ki v inozemstvu prireja kolektivno razstavo svojih del. To je dosegel le zaradi tega, ker ga tuji strokovnjaki tudi že dobro poznajo in cenijo z drugih razstav, ki je na vse povabljen, ne da bi mu bilo treba svoja dela predlagati razsodiščem.

Na naši sliki vidimo v ozadju znani »Pasion«

Toneta Kralja. Pred tem delom našega mojstva stoji odlični gostje, ki so se udeležili razstave. Takoj na desni stoji predsednik dr. Petrin, ki zastopa avstrijskega prosvetnega ministra, poleg njega se pa smehljata mojster Tone Kralj sam in njegova mlada žena Mara, ki je za svojo nežno in v resnici popolnoma žensko sliko »Pieta« bila odlikovana s srebrno medaljo na razstavi v Florenci. Na sredi vidimo dunajskega jugoslovanskega poslanika g. Nastasijevića, nadalje grškega in bolgarskega poslanika ter predsednika Hagenbunda profesorja Stemolaka.

Nekateri dunajski dnevniki so že tudi objavili kot naznanilo razstave za sedaj še kratke, a prav simpatične kritike.

»Neue Freie Presse« navaja najprej nekoliko osebnih podatkov o umetniku, nato pa opozarja na njegovo veliko znanje in samonikel talent. Posebno mu ugajajo »Pasion«, »Judežev poljub«, »Don Quichotte« in »Cankar«. O njegovih cerkvenih stenskih slikah pravi, da so »ganz hervorragend«, ki presenečajo s svojim močnim občutjem. Kritiki podčrtujejo tudi globoko povezanost z ljudstvom. O umetnikovi soprogi Mari omenja, da je rojena Dunajčanka in da jo je izvrstno naslikal njen mož. Posebno pa hvali njen okus in spretnost. O njenem portretu »Moj mož«, pravi, da je v njem skrit nežen, ljubezljiv podsmeh, ki deluje kakor graciozna nagajivost. Razen tega pa obširnejše analizira razna dela in umetnika samega, seveda vse s pohvalo.

»Neues Wiener Journal« piše, da Tone Kralj na Dunaju ni tujec, ker se je že pred osmimi leti v Hagenbundu odlikoval s svojo tvorno silo in individualnim slogom, odtodaj se je pa še nenavadno razvil. Hvali njegove freske in ujedne, kjer neusmiljeno slika bedo velikih mest. Za najmočnejše in najbolj samonikle ima pa Kraljeve plastike. Čeprav se Kralju pozna vpliv Meštrovića, vendar je tudi kot plastik samostojen in samorasle nature. Dela kakor »Judežev poljub« se vtisnejo s svojim izrazom, kjer drži srečno srednjo pot med rokodelstvom in poduhovljenostjo, neizbrisno v spomin.

V primeri z našimi kritikami o umetnostnih razstavah so ta poročila kratka, saj so v vseh mestih umetnostne razstave vsakdanja stvar in jih zato večkrat odpravljajo kar z noticami. Zato že te kratke pohvale pomenijo velik uspeh pred evropskim forumom, ki je razveseljav za vso jugoslovansko kulturo.

Poročali bomo seveda tudi še o drugih kritikah, saj so sedanje le nekaka naznanila razstave.

Pod Jadransko zastavo za našo deco

Jadranska straža priredi letošnjo jesen v Ljubljani četrti kongres, katerega se bo udeležilo članstvo iz vseh krajev Jugoslavije, kar pomeni veliko manifestacijo za Jugoslavijo in njeno morje. Pri tej priliki bo razvil ljubljanski oblasni odbor svojo društveno zastavo; s to slovesnostjo želi poudariti, da naj se pod novo zastavo jačajo vrste jadranskih stražarjev in njihova pomorska zavest, pripelje pa naj ta zastava na morje tudi čim več ubožne, zdravja potrebne dece, ki jo bosta duševno in telesno okrepila morje in solnce. V ta socialni namen bodo kovani posebni spominski žebelčki, njihov čisti doprinos se bo stekal v ta mladinska skladi.

Oblasni odbor bo v naslednjih dneh povabil s posebno okrožnico naše rodoljubno občinstvo, pridobitne kroge in druge sloje, da se blagohotno odzovejo tej akciji. Na razpolago bo več vrst spominskih žebelčkov in sicer zlati po Din 100—, srebrni po Din

50— in bakreni po Din 25—. Ti žebelčki bodo zabiti deloma v praporov drog, deloma pa v poseben slavnosten ščit. Zabijanje žebelčkov bodo opravili ob kongresnih dnevih dobrotniki sami ali pa po svojem zastopniku. V ta namen bodo prejeli po vplicu odpadajočega zneska za žebelj posebno izkaznico, ki jih bo upravičevala do slovesnega akta.

Naj ne bo nikogar, ki bi prezrl to povabilo in pripomogel s svojo darežljivostjo do čim lepšega uspeha.

Spomin na kralja

Za polletnico nesrečne marsejske tragedije, ki je ugrabila našemu narodu svojega najvišjega zaščitnika ljubljanskega Viteškega Kralja Aleksandra I. Zedinitelja, je priredilo ljubljansko narodno žensko pod vodstvom ge. Majaronove in ob sodelovanju Kola jugoslovanskih sester, Kluba Primork in Knežine Zorke globoko občuteno razstavo »Spomin na našega kralja«. V treh dvorinah Jakopičevega paviljona so prireditelje estetsko lepo uredile zanimivo, skorodokumentarno razstavo umetniških slik, fotografskih portretov in priložnostnih slik pokojnega vladarja.

Središče razstave, srednja dvorana, je učinkovito in okusno osredotočeno na velik bronast kip Viteškega Kralja, delo znanega kiparja Nika Pirnata, katerega so okitili s cvetjem in zelenjem in okrasili s praporom in mečem, ki ju je pokojni Kralj poklonil ljubljanskemu Sokolu ob njegovi 70letnici. Med portreti, kipi in skupinskimi slikami naših umetnikov Vavpotiča, Santla, Trstenjaka in Šubica vzbuja posebno pozornost še Tišova slika, znamenito zgodovinsko delo, ki predstavlja sprejem pokojnega vladarja kregenta v Zagrebškem Narodnem gledališču. Ta dragocena, relikvija te razstave, je polkovniška epoleta, katero je nosil Kralj Aleksander kot regent na solunski fronti. V desni in levi dvorani so zbrane obsežne kolekcije fotografij in vladarjevega življenja in smrti, med drugimi tudi zbirke iz onih lepih dni, katere je preživel pokojni vladar med ljubčimi ga Slovenci, ko se je še vozil po blejskem jezeru, in ko je v lepih trenutkih oddiha živel kot lovec na našem Gorenjskem.

Iskreni priložnostni spomini, tako Kraljeva slika v vladarjevem lastnoročnem podpisu, podpis v knjigi mesta Celja, roža, ki jo je pokojni vladar odtrgal mimogrede na sprejedu na Bledu in jo poklonil dvorni dami ge. Tavčarjevi — so dragocene raritete, zlate svetinje te nacionalno pomembne razstave. Razstava, ki bo odprta še preko velikonočnih praznikov, prav gotovo zasluži, da si jo vsakdo, prav vsakdo ogleda, da preživi tako v duhu zopet vsaj nekatere trenutke iz onih lepih dni, ko je bil med nami še naš Viteški Kralj Aleksander I. Zedinitelj.

Naznanjam

cenj. občinstvu, da sem **otvoril** na novo specialno delavnico za vsakovrstne pisalne in računske stroje ter regist. blagajne. Delo zajamčeno. Cene konkurenčne! — Telefon: Nova Založba št. 27-93. — Se priporoča:

BORIS V. SIMANDL — Ljubljana, Kolodvorska 11

Na Veliko Nede jo in Ponedeljek

vs na **VESELICO k Weissu v Zgor. Šiško**
Vino že od 8 Din naprej — jedila pa že od 2 Din dalje

Se priporoča **gostilničarka REZI**

Več

Radicaparator

prvovrstne znamke, zelo pripravne za gostilne ugodno prodamo, tudi na obroke ali na hranilne knjižice

Radioval, Ljubljana

Dalmatinova ulica 13 — Telefon št. 33-63

VILA

z velikim vrtom in sadovnjakom, moderno urejeno majhno ekonomijo, krasna lega ob vodi, v ljubljanski okolici, radi odselitve zelo ugodno naprodaj. — Idealno letovišče. — Primerno tudi za upokojenca. Ponudbe pod »Izredna priložnost na upravo «Glasa Naroda».

„SEMENSKI FIŽOL „RIBNIČAN“ in „MANDALON“ gorenjski nizki, zanesljivo zdrav in rodovitno, dobavlja kvalitativno najboljšo KMETIJSKA OKRAJNA ZADRUGA V KRANJU.“

MOTORNO KOLO znamke „ARIEL“ skoraj novo v brezhibnem stanju poceni prodam. Podrobnja pojasnila dobite pri Fr. Primožič, Žiri.

„EKONOM“ R. Z. Z. O. Z. V LJUBLJANI

Kolodvorska ul. 7 (v lastni hiši) — Tel. int. 25-06

DOBAVLJA:

Vse deželne pridelke, kakor pšenico, rž, ječmen, oves, koruzo, ajdo i. t. d.

Mlevske izdelke: pšenični zdrob, pšenično moko, rženo moko, ajdovo moko, koruzno moko, koruzni zdrob, pšenično in koruzno krmilno moko, pšenične otrobe, ješpren, kašo.

Poljske pridelke: krompir, fižol, zelje, seno in slamo.

Stalna zaloga vseh umetnih gnojil (rud. superfosfata, kalijeve soli, Tom. žlindre, nitrofoskale, apnenega dušika, čiljskega solitra itd.), cementa i. dr.

Glavno zastopstvo za Slovenijo opekarne „ILOVAC“ — KARLOVAC za vse vrste zidne in strešne opeke.

HLIŠEJE
IZDELUJE SE VRSNO SOLIDNO
HLISARNA ST. DEU
LJUBLJANA - DALMATINOVNA UL. 13

Zavarovalnica

ROSIJA-FONSIER

Ljubljana - Komenskega ulica 18

Sprejema vsa zavarovanja. Takoj sprejme zastopnike v vseh krajih Dravske banovine

Citajte in naročite „Glas naroda“!

Veliki udar

Sodoben roman v treh delih.

Motto: Vse je vihar razdjal,
Narod pa vedno stal.

Ta roman se odigrava v tisti burni dobi pred zgodovinskim šestojunarskim aktom kralja Aleksandra Zediničja, ko je bila naša domovina torišče najhujših strankarskih bojev. Roman ima politično obelodetje in nam predstavlja razne politične in druge osebnosti, nastopajoče na javni pozornici. Ozadje romana pa tvori napeta ljubavna in špijonažna zgodba.

Pohod moža železne volje.

Bilo je na dan 17. januarja leta Gospodovega 1926. Lepa, vedra zimska nedelja. Zasneženi kostanji v Zvezdi so se lesketali v žarkih zahajajočega solnca.

S pročelja kazine je vihrala velika trobojnica, zakaj bil je vložen dan za ta dom: imel je danes pod svojim krovom visokega gosta — gospoda Svetozarja Pribičevića.

Zgoraj v veliki dvorani je ob tej uri še trajala svečana pojedina, ker navdušenih napitnic ni bilo ne konca ne kraja. Hrup bučnih aplavzov in godbe je udarjal ob zapotene šipe, da so požvenketavale, in so se mimoidoči radovedno ozirali gor v visoka okna.

Družba treh gospodov in ene dame se je ustavila tam na vogalu, pred velikim lepokom, ki je bil en sam slavospev:

— Naš voditelj je mož železne volje, nepremisljivega značaja in neizmerne delatnosti. Zlasti Slovenci smo mu lahko hvaležni, ker je med Srbi pač najbolj razumel pogubnost klerikalizma in nas napredne Slovence v borbi z njim podprl do skrajnosti.

»Tak zdaj so pa tega viteza brez strahu in madeža poklicali na pomoč, da bi deželo slovensko rešil klerikalnega zmaja!« pravi eden gospodov, »da bo še danes to pošast zbil knock-out — z golimi frazami!«

»Bole pritrudi tovariš. Sem ga šel dopolniti tudi jaz malo poslušati tja na Tabor. Rohnel je z Gambetto: Le clericalisme c'est l'ennemi — klerikalizem, to je sovražnik!... In vanj je strmel na stotine mladih ljudi, ki nimajo niti pojma, kdo, kaj in kakšen je ta sovražnik. Ta ubogi mladi rod, željan kake visoke svetle ideje vodnice, pa mora poslušati puhle, preživele krlitice plesnivih strankarskih programov. Sicer je pa ta človek našim ljudem že čisto zmešal vse pojme. Neka šentpeterska gospodična se mu je poklonila s šopkom cvetja — v imenu našega plemena. Kaj pravite k temu? Nekdaj smo bili narod, zdaj smo samo še pleme. In nimamo več narodnih dam, imamo samo še plemenske dame.«

»No, tudi napredek!« se smeje prvi gospod. »Pa, ali je bila tista gospodična vsaj tepe postavila?«

»Tisto pa. Brhka punčka, dobra rasa, moram reči.«

»No, vidite. Za fizični napredek človeštva je poglavitno pleme. Narodnost je postanska stvar.«

Dama v družbi se zase smehlja, tretji gospod pa, človek z rusko kučmo in zamisljenega obraza, stoji molče ob strani, in njegove resne otožne oči gledajo kakor nekam v daljavo...

Prorokba Šumadinca

Mimo pride gospod južnjaškega tipa in z nalahnim privzdigom širokokrajnega črnega klobuka pozdravi našo družbo.

»O zdravo, Šumadinac!« mu zakliče prvi gospod. »Ali si bil na Svetozarjevem zboru?«

Šumadinac zaustavi za hip korak in odvrne: »Ne hodim jaz poslušati tega političnega hohotaplja. (S prezirljivim pomigom gor v okna kazine.) V ostalem pa pravim, da se bo ta družba nekega dne še sramovala tega človeka!«

»Radikal!« se zasmehja za njim prvi gospod. »Tem seveda je Pribec trn v peti. Ampak nekaj pa je le treba priznati Pribicu: pristaše si zna pridobivati. No, saj je bil v vsem dober učenec madjarske politične šole grofa Tisze. Pravi političen voditelj mora imeti dve čednosti: zvestobo in hvaležnost. Tisza je poznal vsakega svojega pristaša, se zanj zanimal in mu pomagal, če je bil potreben. Tak je tudi Pribec. In to je njegova magnetična moč. V tem pogledu se od njega marsikak naš politik lahko veliko nauči.«

Medtem je bil banket menda pri kraju, gostje so jeli prihajati iz kazine: do naše družbe jo počasi primaha starejši gospod okroglega, pristno domačega obraza.

»To je pa zagrebška poročevalska služba!« ga predstavi prvi gospod. »Danes pa veliko zaloge, kaj, gospod Pavlič? Fulminantne govorance? To so si med seboj kadili!«

Poročevalec zasuje cigaro v ustih in po-arežikne z levim očesom: »Konstatiram, da

Op. ured.: Pribečevjevo odločitev našega romana, ki ga bomo pričeli v kratkem objavljati v našem listu.

imajo ata Živili še zmeraj najboljšo kapljico. Drugače pa sem med govorancami ves čas mislil na tisto, kar je Peter Schlemihl v »Simplicissimus« nasvetoval vsem napitničarjem: Schweig' und lass' lieber einen Stillen fahren...«

Gospodje se smejajo, dama pa reče kakor užalejno:

»Oprostite, gospod, jaz sem Bosanka. Ne razumem besedice nemški. Kako bi se reklo tisto po naše?«

»Po naše, gospa, bi se to reklo: Mōlči in rajši tiho p... pokadi!«

»Bravo, Pavlič!« ga pohvali prvi gospod. »Dobro znaš prevajati. Pofinjeno takorekoč. Ti Nemci so le malo preveč naturni. Pri njih ima celo beseda Dreck salonsko veljavo. Za naš okus... Halo, pozor, gospoda, evo ga — Pribičevića!«

Generalni štab

Vse glave se hkratu okrenejo tja k portalu, kjer se je zdaj pojavil »voditelj«, obdan od svojega generalnega štaba.

Visoko vzravnani stoje tam, obraz z značilnimi potezami fanatika, razguban v hladnem nasmeh, dočim njegove vedno nemirne oči bliskoma preletavajo okolico. Da obrača njihova prikazen nase pozornost, to ga navdaja z očitnim zadovoljstvom.

»Čisto mussolinski nasmeh ima —« pri- pomni naša Bosanka.

»No, kakopak, železni nasmehi diktatorja!« potrdi njen soprog.

K tovarišu se zdaj obrne molčeči človek z rusko kučmo. »Daj, prijatelj, nikogar izmed njih ne poznam, saj veš, dvajset let izven domovine... a zanimajo me.«

»O, jaz jih poznam vse! Takoj ti jih predstavim: Vidiš, tistile mali, blede na Pribičevićevi desni, to je dr. Gregor Žerjav, vodja slovenske takozvane napredne fronte. Nisem zavzel za njegovo linijo in vidim ga delati težke napake, vendar mi je mož simpatičen. Vsekakor bistra politična glava, po moji sodbi visoko nad Pribičevićem. Lahko bi pokrenil velike stvari, samo škoda, da je strankar. Za državniko to ni nič. Strankarstvo zastira pogled, omejuje obzorje. Tragična je usoda tega človeka: v prsih mu že tiči smrt in doma mu leži žena in mati njegovih otrok, v prsih smrt, a neumorna je njegova delavnost, duh, volja nezlomljena, borec do zadnjega diha. Junaki! Prijatelji ga obožujejo, in njegova smrt bo za stranko težka izguba.«

»In kdo bo naslednik v vodstvu?«

»Dr. Albert Kramer, direktor »Jutra«. Saj drugega nimajo. Vidiš, tistile je, na Pribičevićevi levi strani. Kaj naj o njem rečem? Spreten častnikar, iz dobre dunajske žurnalistične šole. Njegovi članki in tako tudi njegovi govori se odlikujejo po jasnosti misli, ostru logiki, plastičnosti izraza, vendar jim manjka tistega, kar bi ti seglo v dušo, to zgrabilo pri srcu in te zagrelo. Prehladno je vse to, in jaz mislim, da ta mož nikoli ne bo postal popularen. Sicer pa ima v političnem boju precej dobre manire, ni ravno demagog, zna varovati neko distanco in nobleso.«

A nekam slabo izgleda,« pripomni Bosanka. »Tako mršav je v obraz.«

»Menda je nekaj bolan na želodcu.«

»Kako more kdo biti bolan na želodcu v deželi, ki ima Rogaško Slatino!« zabruna Bosanec. »Jaz sem se s to žlahtno vodico čudovito popravil.«

»Kdo pa je oni gospod tamle ob stebri, oni debelusi, ki se je zdajle odkril?« se živo zanima Bosanka.

»O, to je pa tretji pero v tej detelji!« Gospod Adolf Ribnikar,« hiti razlagati naš govorilni cicerone. »Ob stebri stoji — to je kakor simbol! Tudi on je steber, gospodarski steber vsega tega, na čemer sloni danes politična moč te družbe. Poglejte ga, kako stoji tam, s težko gmoto svojega telesa kakor ukopan v tla. Kakor bi hotel reči: Tu smo in tu ostajemo! Kakor bi govoril z županom v Pinzgauerji drami »Naša krič. Korenine našega grunta segajo do pekla... Mož mi imponira. Kaj pravite? Od živinozdravnika do časopisnega kralja — kariera! Naš Hearst, mali slovenski sicer, vendar cel Hearst. Močan časopisni koncern že imajo, kolosalen tiskovni aparat, velike tiskarne, knjigarne, založbe, — neumorna delavnost in podjetnost, organizatorni talenti in zdrava gospodarska razumnost Ribnikarjeva je vse to izgradila, smotreno povezala in trdno fundirala. Ta mož ima veliko potezo, pa naj reče kdo, kar hoče.«

»Interesanten človek!« pravi Bosanka.

»Glavo ima slično Ljenu.«

»Revolucionarno glavo, misliš?« pripomni njen soprog.

»Revolucionarno!« se zasmehje mentor. »Bog varuj, tega ne smeš reči! Sam Ribnikar je najbrže protestiral, če bi ga hoteli označiti za revolucionarja. Ne, Revolucionaren ni bil še nikoli noben Slovenec in tudi nikoli ne bo. Tega mi nimamo v krvi.«

Živio kralji!

Med tem je gospod Pribičević vstopil v avto, okoli katerega se je zdaj gnetlo nekaj mladih navdušencev, vihtečih klobuke in vzklikajočih. Živio Pribičević! A v te klice je zdajel od nekod, iz množice rado- vednih gledalcev, ki se jih je med tem na- bralo po trgu, gromko udaril klic: »Dol s strankami! Živio kralji!«

Za hip je nastala tišina, kakor nemo vprašanje, kaj se je zgodilo in kaj to po- meni; potem pa je spreletelo množico kot električna iskra in iz vseh grl je zaorilo: »Živio kralji!«

Gospod Pribičević se je naglo odpeljal. Ali je bil slišal tisti demonstrativni vzklik? Vsekakor njegovo časopisje o incidentu pred kazinom ni črnilo in je verno in vestno poročalo, kako je napredna Ljubljana svojemu voditelju kakor pri prihodu tako tudi pri slovesu prirejela viharne, navdušene, najpristnejše ovacije...

Zvečerilo se je, luči so zagorele. Naša družba je zavila v kavarno.

»Pojdi z nami, Zoran,« je povabil to- variš. »Nocoj bo tu živahno, pa si boš lahko bliže ogledal še marsikako zname- nito glavo. Pa če te zanimajo lepe žen- ske...«

Človek z rusko kučmo ni na to dal od- govora, toda rad je ostal v zabavni druž- bi, ker mu je otožnost legala na dušo, ker se je čutil osamljenega, zapuščenega, tu- jega v tem mestu, središču drage doma- čije, v katero se je bil povrnil po tolikih letih, polnih težkih preizkušenj.

Kavarna je bila nabito polna, skoro ni bilo dobiti prostora, godba je igrala.

»No, glej, kakor nalašč,« se je k Zoranu obrnil njegov zgovorni tovariš, ko si je družba bila priborila mizo.

»Spodobi se, ko je tvoja noga takorekoč prvak prestopila prag bele Ljubljane, da se hkratu že tudi seznaš z njenim po- glavjem. Tjale na levo se ozri: gospod v črni suknji, zdravega obraza, ravne po- stave, tisti, ki se zdaj pozdravlja z omizjem tam v kotu... to je župan dr. Dinko Puc. Še pravi, zaenkrat je samo mestni ge- rent, a bo na prihodnjih županih volitvah gotovo izvoljen. Se je že prav dobro upeljal. S krepkim zamahom se je lotil modernizacije Ljubljane, in kakor je vi- deti, ima mož srečno roko. Politično se dr- ži bolj rezervirano, hodi previdno, pre- mišljeno pot. Pridem takole včasih z njim v stike, pa ga imam na sumu, da sploh ni strankar. Se reče, da mu je strankarstvo

v srcu zoprno. V tem je Puc ravno na- sprotje Žerjava, ki je prepričan, neizpro- sen, nespravljaliv strankar. Stavim glavo, da če je Puc prej tam zunaj slišal tisti vzklik: »Dol s strankami!« — se je zado- voljno vase smehljaj. Sicer pa naj res vrag vzame vse strankarstvo. Saj ne da človeku svobodno dihati in gibati, zdaj te koman- dirajo s te, zdaj z one strani. Tudi Napo- leon je že rekel, najnesvobodnejši človek na svetu je strankar.«

»Puc je Primorec, kajne?« poseže v po- govor rojak iz Bosne. Spominjam se, da je že tam v Gorici igral politično vlogo.«

»Ne ni Primorec, ampak pristna ljub- ljanska srajca. Kolikor vem, je siromašnih staršev sin. Zato ima tudi srce za prole- tariat. V Gorici je živel pred vojno kot advokat. Žena mu je Gorčanka.«

»Ali je res, tako sem slišala, da Kranjci teh primorskih priseljencev nič prav lepo ne gledajo, ker da so zavzeli tukaj vse do- bre položaje?« se zanima dama.

»Ta reč je taka, gospa. Pred vojno, ko je bilo Primorje še naše, smo bili mi Kranjci tisti, ki smo tam doli, v Trstu, v Gorici imeli to in ono v rokah. Pa so zato oni tam nas pisano gledali. No, danes je pa narobe.«

»Torej milo za drago!« se zasmehje dama.

»Revansa!« potrdi njen soprog. »Sicer pa treba priznati tem primorskim emi- grantom, da so zanesli med nas nekaj krepkega nacionalnega poleta, ki ga Kranj- cem primanjkuje.«

»Tovariš pa se nagne k Zoranovem uše- su in mu pošepeta:

»Puc je tudi med penati.«

»Penati?« se začudi Zoran. »Kdo so to? Tako skrivnostno si to povedal, kakor da so kaki zarotniki?«

»V temle ozračju, kjer zdajle sediva, je to skoraj nekaj takega... No, naši penatje, so, kar so pač bili penatje pri starih Rim- ljanih: Dobri hišni bogovi, varuhi doma- čice... Saj razumeš? Svojo omizje pa ima- jo tam pred škofijo »Pri kolovratu«. Veš, jaz jim ne pripadam, zahajam pa tja kot opazovalec. Če boš hotel, te kdaj popeljem tjakaj. Zelo interesantna družba! Slavna imena vmes: primus inter pares Oton Zu- pančič. Škoda le, da ima samo Ljubljana penate, po vsej deželi bi jih bilo treba dandanes, ko Pribec evangelij Slovencev tako meša glave, da kmalu ne bodo več vedeli, ali so tič ali miš.«

Aleš Rešetar.

Odmevi

Pod naslovom »Francija in Evropa« je v listu »Europa Echo«, ki izhaja na Dunaju, bilski francoski minister Edvard Herriot ob- javil nekaj zanimivih misli o sodobni fran- coski zunanji politiki. Iz njih posnemamo: »Samo z abstraktnim znanjem naša zunanja politika ne more računati na uspeh. Države so pač čuvstveno burno razgibana življenska bitja. Pogodbe, ki so ustanovile Društvo na- rodov, so obenem dale dolgo zatiranje naroda prosto življenje. Pred veliko vojno so dolgi politični razvoji ustvarili one sile, ki so narode nastilno ali pa tudi dobrohotno držale v redu. Bile so to cesarska Nemčija, Avstro- ogrska monarhija, Rusko carstvo in Turčija. Te državne tvorbe so zdaj deloma razbite. Ko poskušamo ustvarjati nove, ki so boljše, ne smemo pri tem izgubiti izpred oči naraščanje povsod se pojavljajočega ozkosrčnega nacio- nalizma. Kdor gre v tej stvari globlje, bo na- letel na zelo zamotane in slabe odnose med nemočjo Mednarodnega instituta in nasilnostjo nacionalizma. Živimo v nevzdržno omeje- ni dobi. To sem hotel poudariti, ko sem rekel, da moramo, ko smo zaposleni pri zgradbi novega doma narodov, vendar delati tudi na to, da ščitimo svoj stari družinski dom. Francija je prav gotovo pripravljena sodelovati pri po- mirjenju narodov. Dokazala je to na primer tudi s tem, da je v Ženevi poleg svoje spo- menice predložila obenem tudi načrte za or- ganizacijo mira. Taja ji je misel na ponižanje kogarkoli, ne more pa dopustiti, da bi jo kdo drugi ponižal. Ostati hoče zvesta vsem svojim prijateljem, ki so tudi njej zvesti. Potrebno pa je, da stalno sodeluje z drugimi velikimi narodi, kakor z Anglijo in Združenimi drža- vami. Gre torej za to, da vodi politiko, ki je produkt potprediteljskega dela in nepristranskega razmišljanja. O srednjeevropskem vprašanju pravi Herriot še s posebnim poudarkom: »Pan- germanistična srednja Evropa je bila razde- ljena v korist narodov, ki so bili deli stare države. Ideja nacionalnih držav je bila na ta način uresničena, njih razvoj pa še ni dokon- čan in prav ta razvoj moramo mi pazno za- sledovati. Današnja razdelitev je nedvomno bolj pametna, kakor nam jo je kazala impe- rialistična podoba pred dvajsetimi leti; po- trebno je le še, da jo v popolnem medseboj- nem razumevanju utrdimo. V ta namen pa je potrebno, da prepričanemu idealizmu dodamo še najstrožji realizem, ki bo budno stal na straži.«

—O—

Pod naslovom: »Nemci bi hoteli pogoltniti Srednjo Evropo« pišejo praški »Narodni li- sty: »Iz Nemčije prihaja v tužino vedno več vesti o tem, v kakšnem duhu se vzgaja danes nemška mladina na šolah, katerih učbeniki so prežeti politične propagande tretjega Rajha. Tako so bile razdeljene na nemških šolah ta- kozvane Göbbelsove mape, izdelane in izdane od nemškega ministrstva za propagando. Ma-

pe, ki so dane vsem šolam v Nemčiji na raz- pologo, nosijo napis: »Nemci za mejo v ne- srečju. Gre za mapo, ki naj nemški mladini ponazarja, kako bo v doboho izgledal tretji Rajh. K Nemčiji je priključena Slezija, cela Nizozemska, večina Belgije, kos severne Fran- cije, večji del Švice, cela Avstrija in vsi jezi- kovno pomešani kraji Češkoslovaške ter skoro polovica Poljske. Mapa je sestavil sam mi- nister Göbbels, kakor to poroča list »New York Times«, ki je prinesel tudi reprodukcijo mape v eni izmed zadnjih svojih števil. Göbbelsove mape se dobe pri založbi učiteljev in profesor-jev, ki so po nemškem učbenem programu po- zvani, da nemški mladini pravilno govore o bodočnosti Nemčije, torej tako, kakor jo je načrtal v svoji knjigi »Mein Kampf« — Adolf Hitler.«

Hočemo:

da bo dnevnik »GLAS NARODA« do- stopen najširšim plastem naroda —

da dnevnik »GLAS NARODA«, ki ga iz- daja zadruga, ne bo nikdar lasti ozke politične skupine, temveč svobodno ljudsko glasilo —

da bo dnevnik »GLAS NARODA« tudi dejansko lasti naroda — za raz- liko od drugega časopisja, ki ga izdajajo delniške družbe —

Zato je Vaša dolžnost:

da »GLAS NARODA« povsod priporo- čate —

da postanete naročnik lista in se pismeno prijavite upravi dnevnika »Glas naroda«, Ljubljana, Nebotičnik —

da postanete solastnik lista in soodločujoč činitelj glede tega, kak- šen naj bo »Glas naroda!« Zato pišite za pristopnico Narodni prosveti v Ljub- ljani r. z. z. o. z., Nebotičnik.

NARODNA PROSVETA
V LJUBLJANI.

reg. zadruga z omeji. zavezo

Drobiž

Ves premog, kar ga je dobivala občinska uprava v Newyoru, je bil samo zgoraj de- ber, spodaj pa so bile same smeti. To je tra- jalo 7 let. Proti tej navadi se je uprl šele se- danji župan Guardia. Dejstvo pa, da ima vsak policijski častnik po 2 do 3 letnem službovanju v banki svojih 50.000 dolarjev naloženih je ostalo...

O zaščiti dolžnikov in sanaciji denarništva

Vprašanje zaštite dolžnikov je poleg brezposelnosti gotovo eno najtežjih posledic dolgotrajne gospodarske krize. Kljub mnenju nekaterih politikov in gospodarstvenikov liberalne šole, češ vsakdo naj sam nosi posledice svojega gospodarjenja, se to vprašanje ne bo rešilo kar samo od sebe, razen seveda v primeru, da se bo kmalu vrnila vsaj taka konjunktura kakršna je bila v času zadolžitve. Te pa v doglednem času ni pričakovati, po nekaterih nadaljnjih letih pa tudi ta ne bo več vredna.

Vzroki

Dva vzroka sta, zaradi katerih vsaj večji dolžniki ne morejo plačati svojih dolgov ob dogovorjenem roku v nominalni višini. Prvi vzrok je ogromen padec cen, drugi pa visoke obresti. Cene agrarnih proizvodov so nazadovale v zadnjih petih letih od 119 na 56, torej čez polovico, cene industrijskih pa od 98 na 67, ali za eno tretjino. Obrestna mera za kredite pa se je gibala do lanskega leta pri bankah med 12% do 15%, pri hranilnicah in posojilnicah pa med 9% do 12%, le pri rafajzovkah je bila nižja. Povprečna obrestna mera je torej znašala v zadnjih petih letih pri bankah 12%, pri hranilnicah in posojilnicah vteveni rafajzovke pa 9%. Če upoštevamo, da financirajo banke predvsem večjo industrijo in trgovino, hranilnice in posojilnice pa kmetijstvo in obrt, tedaj vidimo, da je kmetijstvo sorazmerno bolj prizadeto od padca cen, industrija pa od višjih obresti za kredit.

Posledice za dolžnike

Kratek račun nam pokaže, koliko so se dolgov zvišali, ne da bi dobili dolžnik nov denar. Pri kmetih se je zvišal dolg radi padca cen za dobrih 50%, radi pripisa obresti in zamudnih obresti pa tudi najmanj za nadaljnjih 50%, skupaj torej za dobrih 100%. Pri industriji pa se je zvišal dolg radi padca cen za dobrih 80%, radi pripisa obresti in obrestnih obresti pa za okrog 70%, torej tudi za 100%. Kakor vidimo, se je dolg podvojil z ozirom na njegovo resnično vrednost. Za dolžnike, zlasti one, ki so se zadolžili čez tretjino vrednosti svojega premoženja, so posledice krize torej katastrofalne, ker so postali prezadolženi, čeprav vsaj neposredno tega niso sami zaznali.

»Koristi« za upnike

Še bolj paradokso izgleda to stanje, če pogledamo terjatve, ki so se v svoji vrednosti tudi skoraj podvojile. Kakor mora ali bo moral dolžnik vrniti dvojno vrednost, tako tudi upnik dobi terjatev skoraj dvojno povrnjeno. Kdor je n. pr. vložil pred krizo denar v denarni zavod, mu je ta v tem času pripisal na obrestih toliko, da je vloga narasla za okrog 30%, saj je znašala obrestna mera za vloge 5% do 7%. Za 30% do 50% pa je narasla vrednost vloge vsled padca blagovnih cen. Vrednost vlog je narasla torej za 60% do 80%. Še več je pridobil oni, ki je posodil denar neposredno, ker je lahko računal višje obresti. Vendar teh ni veliko, saj so ljudje skoraj vse prihranke vlagali v denarne zavode.

Če pomislimo, da znašajo samo pri slovenskih denarnih zavodih vloge okrog dve milijardi in pol, vidimo, da znaša premaknjen premoženja v korist upnikov — vlagateljev in v škodo dolžnikov blizu eno milijardo. Za upnike pomeni to obogatitev brez truda, za dolžnike pa nezakrivljeno obubožanje. Pripisane obresti lahko po vsej pravici smatramo za obogatitev, kajti če zemlja in večina drugih »kapitalov« je leta nič ne donša, tedaj pomenijo obresti vlog »nezasluzene« dohodek, saj so vloge investirane po večini v zemljo in druge objekte, ki jih tare kriza. Toda ker priznavamo, da varčevalci, ki zaupa svoj denar drugemu in tako pospešuje gospodarstvo, vendar le zaslužijo primerno nagrado tako v dobrih kakor tudi v slabih časih, zato naj še vloge le obrestujejo. Gre za to, da obrestna mera odgovarja dejanskim možnostim, predvsem da ne pomeni nezasluzenega dobička, kadar ga ni. Potemtakem bi smela znašati obrestna mera za vloge danes večjem kak odstotek, za kredit pa ne dosti več.

Težave za denarne zavode

To vprašanje pa se ne tiče samo vlagateljev — upnikov in dolžnikov, temveč tudi posrednikov — denarnih zavodov. Od vlagateljev so prejeli poldruge milijardo, obresti so jim pripisali in deloma tudi izplačali skoraj eno milijardo; od dolžnikov pa imajo za terjati dve in pol milijardi. Denarni zavodi so sicer samo posredovali denarne posle, seveda na svoj račun, tako da so danes tako upniki kakor tudi dolžniki imenovanega zneska in je torej predvsem njihova skrb, kako bodo to posredništvo izvršili dalje, t. j. kako bodo prejeli kar so posodili in vrnili kar so prejeli z — visokimi obrestmi vred. To bo težka in nevhvaležna naloga, če pomislimo na razmere, ki smo jih omenili spredaj.

Vprašanje izgleda kakor začaran krog. Pravice in obveze so ostale po prvotnih dogovorih, razmere, ki so predpogoj za izpolnitev ob-

vez, pa so se temeljito spremenile. Nekaj maselega so se sicer znižale tudi pravice in obveze, vendar samo za par odstotkov, za toliko, koliko se je lani in letos znižala obrestna mera. Seveda samo s tem dolžnikom ni dosti pomagano. Nekaj drugega bi bilo, če bi bila obrestna mera vsa povojna leta vsaj tako nizka kakor je sedaj. V tem primeru bi bilo stanje ugodnejše za kakih 20%, kar bi se precej poznalo.

Nekatera sredstva za rešitev problema

Vprašanje, kako rešiti to uganko, se je pojavilo že pred par leti, vendar so ga doslej definitivno rešile šele nekatere države. Stvar je tako nova in odvisna od razmer in razvoja krize v posameznih državah, da je treba sproti sestavljati recepte in pripravljati zdravila. Vendar se vsaj nekoliko lahko učimo od tujih vzgledov. Na severu in na zapadu je vprašanje precej lažje, ker obrestna mera nikoli ni bila tako visoka, cene pa tudi niso toliko nazadovale kakor pri nas in v ostalih jugovzhodnih državah.

Na najbolj originalen način so rešili vprašanje v Bulgariji in v Rumuniji. Za nas je to v toliko bolj zanimivo v kolikor so njihove razmere povsem podobne našim. Tudi ti dve državi sta izrazito agrarni in mladi, zato gospodarsko še slabo organizirani in revni na mobilnem kapitalu. Tudi v teh dveh državah je bila obrestna mera zelo visoka in so cene silno nazadovale, skoraj še bolj kakor pri nas. Po nekaterih poskusih z zaščito dolžnikov in denarnih zavodov so se lanske leto odločili za definitivno rešitev celotnega vprašanja: razdolžitve dolžnikov in sanacija denarnih zavodov.

Kriza tekstilne industrije

Kaj bo z našim tekstilnim delavstvom?

Maribor, v aprilu 1935.

V Mariboru je tekstilna industrija zavzela posebno zadnja leta silen razmah in je tako mesto upravičeno dobilo naziv »jugoslovanski Manchester«. Tako hiter porast tekstilne industrije v Mariboru pa je opravičeval že takrat slutnja, da vse to našim ljudem ne more prinesiti trajnejših koristi, pač pa, da utegne priti nekoč do katastrofe in brezposelnosti. In o čemer smo mislili, da ne pride tako kmalu, je sedaj postalo dejstvo. Stojimo pred važnim vprašanjem: kaj bo s tisoči našega tekstilnega delavstva, ki bo slej ali prej ostalo pred zaprtimi tovarnami brez vseh eksistenčnih možnosti.

V sami tekstilni industriji se je namreč pričel javljati začetek krize in s tem v zvezi potencirane konkurence. Manjše tovarne izginjajo ali pa jih požirajo močnejše. Boj najhujše občuti delavstvo.

Prva leta tekstilne industrije

Prva leta mariborske tekstilne industrije so pomenila veliko blagodat tako za naše gospodarske prilike, posebno pa še za naše delavstvo. V prvem primeru so padle cene tekstilnih proizvodov, v drugem primeru pa je našlo v tovarnah mnogo naših ljudi primeroma dober zaslužek. Prišla je konjunktura. Tovarne so se pojavljale druga za drugo, značilno pa je bilo in je še, da so jih ustanavljali skoraj izključno inozemski kapitalisti. V kratkem razdobju nekaj let je imel Maribor kakih 20 večjih in manjših tekstilnih podjetij. Blago se je v veliki meri tudi izvažalo, kar je še povečalo potrebo produkcije. Tekstilna industrija je zaposlila več tisoč delavcev, ki so pretežno prišli s kmetov. Prvi početki obse gospodarske krize niso imeli vidnejšega vpliva na tekstilno industrijo. Znaki te krize pa so se pojavili prav pri delavstvu samem. Drugi netekstilni obrati so pričeli odpuščati delovne moči, pritisk z dežele v mesto se je podvojil in bil je tu začetek nečedne konkurence delovnih moči, od katere je imela velike dobičke samo — industrija zaradi padca mezd.

Pot napredol

Že pred nekaj leti pa je stopila v ospredje grozeča kriza tekstilne industrije same. Podjetja se niso hotela odreči nekdanjim ogromnim dobičkom, ko so pričele rapidno padati cene in konzum. Med posameznimi obrati se je razvila konkurenca na življenje in smrt, katere žrtev pa je zopet bilo delavstvo.

Manjši tekstilni obrati so znižali mezde na minimum.

Vsak odpor proti sramotnim mezdám je bil zlomljen na najenostavnejši način: če ti ni prav, pa pojdi!

Razumljivo je, da je pri delavstvu končno le vstala reakcija. Neredke so bile zadnja leta stavke, ki pa seveda niso privedle do temeljitejših uspehov. Ost boja domačega delavstva pa se je obrnila še v drugo smer: proti inozemskemu delavstvu, ki je tvorilo in še

V Bulgariji so najprej odpisali kmetijske dolgeve za 40%, obrtniške za 30%, trgovske pa za 20%; za ostanek pa določili 6 do 13 letno odplačilno dobo in 5% obrestovanje. Denarne zavode pa so združili po panogah in postavili pod vodstvo državnih denarnih zavodov, ki bodo ozdravljive sanirali, neozdravljive pa likvidirali. V Rumuniji pa so odpisali pri kmetijskih dolgovih 50%, pri dolgovih hišnih posestnikov pa 20%. Ostanek morajo kmetje vrniti tekom 15 let, med tem pa ga obrestovati po 4%; hišni posestniki pa morajo plačati dolgeve v 10 letih z 6% obrestmi vred. Denarni zavodi pa naj ob sodelovanju Narodne banke sklenejo poravnavo z svojimi upniki.

Dasi so razmere pri njih vsaj za polovico ugodnejše, so vendar tudi severne in nekatere zapadne države priskočile na pomoč dolžnikom in denarnim zavodom. Zlasti za sanacijo denarnih zavodov in ohranitev njihove likvidnosti so žrtvovali stotine milijonov, nekatere (Avstrija, Čehoslovaška, Nemčija) celo milijarde. Zato pa v severnih in zapadnih državah denarni trg že par let zopet normalno funkcionira: vloge naraščajo, obrestna mera nazaduje, kredita pa tudi ne primanjkuje.

Pri nas se prvo leto krize nihče ni dosti brigal za stvar, češ kakor je prišla tako bo tudi šla, vse to v domnevi, da so izsledki liberalne gospodarske šole še vedno edino odrešujoči. Pozneje pa je zakonodajalec le uvidel, da se stvar ne bo rešila sama od sebe. Vendar ni segel po pozitivnih merah, ki bi seveda zahtevale tudi žrtve, temveč se je omejil na negativne moratorije, ki pa boleznijo niso zdravili, temveč so jo le zadrževali, da ni rodila še hujših posledic. Šele sedanja vlada je segla tudi po nekaterih pozitivnih ukrepih, ki so pa v toliko manj učinkoviti, v kolikor se je bolezen bolj razpasla vsled svoje dolgotrajnosti. Glavno vprašanje, razdolžitve dolžnikov in sanacija denarništva, torej še vedno čaka na končno rešitev. Upajmo, da bo novi parlament imel več smisla za gospodarske težave državljanov in da bomo letos tudi pri nas doživeli rešitev teh najbolj perečih vprašanj.

—ek.

Gospodarske vesti

= Zakonski načrt o zaščiti kmeta. Zakon o izvršbi in zavarovanju z dne 9. julija 1930 je pustil nerešeno vprašanje glede zaštite kmetij. Načrt uvodnega zakona za zakon o izvršbi in zavarovanju pušča v veljavi dosedanje zakonske predpise, ki veljajo v posameznih pokrajinah o zaščiti minimuma kmetijskih posestev, vse dotlej, dokler se ne uzakoni zakon o zaščiti kmetijskih posestev. Da se ne bi še naprej zavladevala sestava zakonskega načrta o zaščiti kmetijskih posestev, je zahteval pravosodni minister po notranjem ministru in kmetijskem ministru od vseh podeželskih občin in od kmetijskih združenj in organizacij, naj izjavijo, ali je v interesu kmetovalcev, da se kmetijska posestva zaščitijo z omejitvijo izvršbe kmetijskih posestev, zlasti pa da povedo, do kakšnega obsega je treba zaščititi posestva v njihovih krajih, če smatrajo, da je ta zaščita potrebna. Komisija, ki jo je imenoval pravosodni minister, je sestavila načrt uvodnega zakona o izvršbi in zavarovanju. Oboje je komisija izročila pravosodnemu ministru. Ministrstvo je načrt z utemeljitvijo razmnožilo in ga poslalo trgovskim, industrijskim in obrtniškim zbornicam, savezu kmetijskih združenj, odvetniškim in notarskim zbornicam, višjim sodiščem, posameznim ministrstvom, Državni hipotekarni banki, Privilegirani agrarni banki, Pošti in hranilnici in Narodni banki, da poveljo svoje mnenje in pošljejo svoje opombe pravosodnemu ministru najkasneje do 15. junija t. l. Na podlagi teh izjav se bo pospešila sestava končnega načrta in njegova uzakonitev, tako da bo uvodni zakon za zakon o izvršbi in zavarovanju dobil obvezno moč že tekom letošnjega leta.

= Sport =

Velikonočni sport

V Ljubljani se srečata na velikonočno nedeljo v tekmi za državno prvenstvo, večkratni državni prvak, zagrebška Concordia, in naše Primorje. Concordia, ki je trunuto na tretjem mestu prvenstvene tabele, bo gotovo napela vse sile, da z zmago še izboljša svoj položaj. Sploh je videti, da sta se letos oba zagrebška favorita vrgla z velikim elanom v prvenstveno borbo. Iz pisanja zagrebških listov se vidi, da polagajo baš na to tekmo veliko važnost. Računajo seveda na zmago Concordie.

Da bo pa tej skoraj gotovo prekrizal račune naš ligaš, je prav verjetno, posebno če pomislimo, da je po slajno začetem prvem polčasu v nedeljski tekmi z Baskom le niz nesrečnih dogodkov povzročil, da je odšlo moštvo tako težko poraženo v igrišču. Škoda le, da ima Primorje ravno sedaj več svojih kanonov na bolniški listi, vendar pa upajmo, da jih bodo nadomestile mlajše moči, če že ne z isto rutino, pa vsaj z mladostnim elanom, ki je včasih baš pri prvenstvenih tekmah tako potreben in večkrat tudi odločilen.

Glede na to, da bo Primorje z vsemi silami skušalo pred domačo publiko popraviti svoj nedeljski neupravičeni poraz, se nam obeta prav ostra in napeta borba.

Tekma bo ob 16. uri na igrišču Primorja. V predtekmah nastopijo: ob 13.30 Primorje juniorji : Litija; — ob 14.30 Primorje rezerva : Dobrna.

Na velikonočni ponedeljek pa bo igrala Concordia še eno tekmo, in sicer bo to prijateljsko srečanje z Ilirijo. Ilirija je — po tekmi z BSK-om sodeč — v prav dobri formi, tako da bo dal tudi ta dvoboj obeh starih belo zelenih rivalov prav lep sport.

Tekma bo ob 16. na Stadionu. Predtekmata: juniorji celovškega K. A. C. : juniorjem Ilirije.

V Beogradu nastopita v tekmi za ligino prvenstvo oba stara rivala BSK in Jugoslavija. Favorit je seveda BSK.

V Zagrebu bosta merila svoje moči voditelj v prvenstveni tabeli Hašk in »mojster z morja«, splitski Hajduk. To bo gotovo zelo napeta in lepa borba, saj igrata oba kluba lep kombinacijski nogomet.

V Osijeku bo v gosteh zagrebški Gradjanski, ki bo napel gotovo vse sile, da prines domov svoji prvi točki, ki jih kot poslednji v prvenstveni tabeli tako zelo potrebuje. Seveda je Slavija doma že večkrat tud močnejšim nasprotnikom kot je letos Gradjanski, temeljito zagodla.

V Sarajevu se bosta borila Bask in Slavija. To bo kaj težka preizkušnja za Bask, skoraj gotovo pa je, da si bodo tudi to po kakor v nedeljo proti Jugoslaviji, Sarajevčani svojili obe točki.

Dobrna pri Celju

Je odlično zdravilišče za srčne, živčne in ženske bolezni ter za vse počitka potrebne. O dne 15. aprila do 30. junija in od 1. septembra do 31. oktobra dnevno pavšalno zdravljenje (avtobusna vožnja iz Celja in nazaj, stanovanje, prvovrstna hrana, kopeli, zdravnik in tak se) za skupno ceno Din 1000.—, Din 1250.— in Din 1450.— (trije razredi) za državne nameščence itd., oziroma Din 1.300.—, Din 1.500.— in Din 1.650.— (trije razredi) za vse druge goste. — Prospekti na zahtevo!

Preroki in svetniki v Ameriki

Američanec prisega na demokracijo; pod demokracijo pa razume prvič svobodo pridobivanja premoženja, potem pa to, da se znajo »voditelji« prilagoditi mišljenju ljudstva. Američana se da, kakor vse kaže, mnogo lažje voditi kakor vsak evropski narod, kar »ameriški« voditelji »jako dobro vedo, še bolj pa vedo ameriški strokovnjaki za reklamo. V Ameriki ga namreč ni izdelka, za katerega se ne bi navduševalo na milijone ljudi; pri tem pa ne gre toliko za kakovost blaga, ampak samo za smoteno reklamo.

Reklama je tudi v ameriški politiki glavna stvar. Kdor hoče v Ameriki politično kaj pomeniti, se mora znati o pravem času napraviti za »ljubljenca naroda«, ali pa se mora dati za to narediti. Časopisi prirejajo v določenih dobah med svojimi bralci ankete, koga smatrajo za najpomembnejšega moža. Pravkar so priredili tako anketo med slušatelji visoke šole, za politično znanost v Newyorku in večina se jih je odločila za Roosevelta. To je značilno za izredno močno stališče, ki ga ima predsednik Roosevelt v svoji deželi. Še značilnejše pa je, da stoji senator Long, »diktator« v državi Luiziana, na tretjem mestu za Rooseveltom in ne nekje daleč za njim, in to v Newyorku, v ožjem krogu dijakov, kjer senator Long nima neposrednega stika z ljudmi. V Luiziani bi bil »potolkel« brčkone tudi Roosevelt.

Kdo je ta Huey Long? On je bil guverner v državi Luiziani, kjer se za razne postavne določbe, ki mu niso šle v račun, ni prav nič brigal, samo da je dosegel svoj namen. Na vsa uradniška mesta je postavil samo svoje ljudi in pri izbiri sredstev ni imel nobenih pomislekov. Kasneje je hotel igrati politično vlogo tudi v Washingtonu. Zato je dal izvoliti za guvernerja nekoga svojega političnega prijatelja, sam pa se je dal izvoliti za senatorja. Njegov vpliv doma pa zaradi tega ni bil nič manjši. Za guvernerja se prav nihče ne briga, pač pa pišejo vsi časopisi samo o »diktatorju Longu«, kajti on je pravi gospodar v Luiziani, a ne vsled svojega globokega znanja — on ima samo navadno ljudsko-šolsko izobrazbo —

»zumirajoč narod

Dan, ko bo poslednji rdečekóžec v Zedinjenih državah zapustil svoje lovišče, ni več daleč. Tako vsaj trdi Frank Lindermann, ki slovi kot najboljši poznavalec razmer med Indijanci v severni Ameriki.

Se pred 9 leti, ko so v Zedinjenih državah zadnjič popisali Indijance, so jih našli okoli 250.000. Tako pravi uradna statistika. V resnici pa jih je mnogo manj in njihovo število vedno bolj pada. Vse kaže, da indijanski rod moderne civilizacije, s katero so ga belokóžci osrečili, ne prenese. Posebno hudo razsajajo med njimi bolezni, ki so jih zanesli médnje Evropejci. Največ žrtev zahteva jelika. Ameriška vlada je steer ukrenila mnogo, da bolezni omeji, a vsi ukrepi nič ne pomagajo.

Druga velika naloga, ki muči Indijance, je njihova revščina. Ta je trla Indijance celo v dobi splošnega gospodarskega procvita po vojni, danes so pa razmere še hujše. Trgovskih središč, kjer so Indijanci zamenjevali bivolje kože za razno evropsko blago, danes ni več in tudi bogata lovišča so propadla, tako da žive zlasti starejši Indijanci mnogo slabše kakor največji siromaki v ameriških vlemestih. Poleg tega pa so Indijanci še silno praznovorni in prenašajo svojo usodo, ne da bi si skušali pomagati. Vladi jih sicer podpira, a oni ne marajo več kakor samo toliko, kolikor potrebujejo za svoje skromno življenje.

Indijanci, ki se selijo v Evropo, se izdajajo prav radi za »poglavarje«, vsaka Indijanka pa je princezinjca. To pa je navadna sleparija, ker danes sploh nobenega indijanskega poglavarja ni več. Pravi stari »poglavarji« so izumrli in »poglavarji« žive samo še v spominu starejših ljudi. Mladi rod pa se vedno bolj oprijema moderne civilizacije in ž njeno vred tudi propada...

Tudi Perzija se modernizira

V svoji več kakor tisoletni zgodovini je tudi Perzija doživela mnogo izprememb in dobam velikega napredka so sledile redno tudi dobe velikega zastaja ali celo propadanja; napredek pa so močno ovirale tudi tuje velesile, ki so iskale v deželi samo svoj koristi.

Po vojni pa so se tudi v Perziji dogodile velike izpremembe, zlasti odkar je vzel državno krmilo v svoje večje roke energični Riza, ki dela z vsemi napori na to, da utre tudi v Perziji evropski kulturi in civilizaciji svobodno pot. Stari politični sistem je padel in moč fevdalcev, duhovščine in poglavarjev raznih rodov je strla, v

ampak zato, ker je prvovrsten demagog. Ne mine dan, da ne bi kje javno govoril. Govori pa v teh časih samo o tem, kako bi se dala stiska, ki tlači vso deželo, omiliti ali odpraviti. Najprej je podpiral Roosevelta in se ogreval za njegove načrte, kasneje pa je šel mnogo dalje. Njegov »recept« je prav enostaven: vsa premoženja nad 4 milijone dolarjev je treba zapleniti (z obdavčenjem); od dohodkov tega davka pa naj dobi vsak, kdor si to želi, 2000 dolarjev vredno farmo in radio in avtomobil. Ali je čudo, če zre na milijone ljudi z občudovanjem na tega preroka?

Ni pa zgolj slučaj, da čeni on radio tako visoko. Gospod Long obvladuje ljudi s svojo besedo, toda šele besede, ki jih razširja radio, lahko zrevolucionirajo milijonski narod. Tega ne ve samo gospod Long, ampak tudi duhovnik Coughlin v Detroitu, ki mu na kratko pravijo »radio-duhovnik«. Kar ta pridiguje, je neka mešanica puritanstva, socialne reforme in gospodarske utopije. Razširjanje svojega nauka je odlično organiziral in racionaliziral.

Nekdaj je bil mož skromen pridigar v proletarskih predmestjih, danes pa je nekak »generalni ravnatelj« svojega evangelija v veliki pisarni, ki ima celo vrsto posebnih oddelkov z nešteti pisalnimi stroji, tajniki in referenti. Pošte dobi vsak dan cele košare. Najvažnejši prostor v njegovem uradu pa je soba z mikrofonom. Kaj pa pridiguje? On priporoča inflacijo in povratek k srebrnemu dolarju, ki velja kot simbol tiste dobe, ko se je farmerjem dobro godilo. Predvsem pa vodi boj proti velikim premoženjem, prav tako kakor senator Long, ker so baš ta velika premoženja spravila državo v gospodarsko propast.

Nauki, ki jih oznanjata ta dva moža, so pa začeli pridobivati tla tudi v politiki. Zakonski načrt, ki hoče potem davkov zagrabiti vojne dobičke, se je rodil iz te miselnosti. Vse kaže, da je Roosevelt že precej zadnji zaščitnik kapitalističnega sistema v Ameriki, čeprav se ostro obrača proti izrastkom kapitalizma. Brčkone ni več daleč čas, ko bodo novi preroki vzeli krmilo države v svoje roke.

gospodarstvu pa se opažajo prav vidne nove metode.

Največjo pozornost pa obrača nova Perzijska vzgoji svoje inteligence. Prej so hodili mladi Perzijski študirati v Evropo, zlasti v Pariz in v London. Danes pa si vlada prizadeva izpopolniti domače šole tako, da bodo mladi Perzijski vzgojeni v domačem, narodnem duhu.

Nekaj visokoškolskih ustanov so v Perziji sicer že imeli, a vse to je bilo treba temeljito reformirati. Posebno težko je bilo reformirati medicinski študij, ker mohamedanska vera prepoveduje razčlešenje človeških trupel.

Vlada pa se je tudi tega dela lotila z vso verno. Za zgradbo novih vseučiliških poslopij je določila 10 hektarjev obsežno zemljišče v okolici Teherana. Prvo poslopje, ki so ga zgradili, je bil anatomski inštitut. Otvoritev takih zavodov je drugod bolj krajevnega pomena — v Perziji pa pomenja ta otvoritev pričetek nove dobe.

Zavod je urejen popolnoma moderno, poučujejo pa sami izbrani specialisti. Učni jezik je perzijski in francoski, ker še nimajo lastnega besedoslavlja za anatomijo.

Dijaki žive tudi popolnoma moderno. Obklečeni so evropsko in tudi njihovo zasebno življenje je evropsko. Tako je tudi v perzijski mohamedanski svet že globoko prodrla evropska kultura.

Nova sovjetska medicinska palača

Iz Moskve poročajo, da je vlada določila v okolici Moskve okoli 1000 orolov sveta, kjer bodo zgradili ogromno sovjetsko medicinsko palačo. V okolihu bodoče palače so sezidali že več stanovanjskih hiš, kjer je že nastanjenih okoli 300 zdravnikov, inženjerjev in arhitektov, ki bodo zaposleni pri novi stavbi. Novi zavod bo imel okoli 10.000 sob; med temi jih bo 600, ki bodo popolnoma ločene od drugih in ki bodo imele svoje lastne kopalnice, terase in stranišča. Sobe bodo imele večinoma razgled na vrtove. V zavodu bo prebivalo stalno 50 popolnoma zdravih oseb, katere bodo zdravniki proučevali in opazovali, da bodo ugotovili pogoje stalnega zdravljenja.

V zavodu bo poleg številnih laboratorijev tudi velik geološki vrt, kjer bodo redili okoli 140.000 živali vseh vrst za razne znanstvene poskuse. Povsod bo vpeljana elektrika in topla voda. Po vsem poslopju bodo položene cevi za toplo vodo, za elektriko in za stisnjeni zrak. V zavodu bo zaposlenih stalno nad 6000 oseb, ki bodo stanovale v neposredni bližini za-

voda. Za knjižnico pa imajo že sedaj pripravljenih nad pol milijona znanstvenih knjig.

Strahovita nesreča na otroškem izletu

V mestu Rockville v Zedinjenih državah se je dogodila strašna nesreča, ki je zahtevala 14 človeških žrtev. Šolarji so se odpravili na vesel izlet z avtobusom, pri prevozu preko železniške proge pa se je avtobus z vso silo zaletel v avtobus in ga popolnoma razbil. 14 otrok je obležalo takoj mrtvih na licu mesta, vsi drugi pa so dobili težje ali lažje poškodbe. Vlak se je ustavil šele po 500 metrih vožnje, v kolesju lokomotive so pa našli dva otroka zapletena, ki sta bila popolnoma razmesarjena.

Amerikanski otroci

Kraj in čas prizora: šolska soba v Newyorku med poukom.

Učiteljica z grozo in strahom opazuje, kako neko dekletce, Sisi Dall po imenu, kar zaporedoma in prav močno izteguje svoj jezik.

»Sisica, kaj pa je to?« vpraša učiteljica.

Pa pravi Sisica z žalostnim glaskom:

»Jaz samo poskušam, če morem s koncem jezika obližniti konec nosa. Moja mama zna to izvršno, stara mama tudi. Najboljše pa zadene to moj dedek. Jaz pa tega kar ne spravim skupaj!«

Tako mimogrede bodi še povedano, da se piše nadarjeni Sisičin dedek Franklin Roosevelt, ki je začasno tudi predsednik Zedinjenih držav.

Most čez koralne kleči med Key-Westom in Miamiem

Ena najdržnejših in najsilnejših železniških prog na svetu je železnica od Key-Westa proti Miamiu v Floridi. Nad 120 km vozi preko Oceana in premaga koralne kleči, ob katere butajo morski valovi. Na sliki vidimo ekspresni vlak, ki vozi preko morja po viaduktu, ki ima nad 100 mostov.

Svet Društva narodov sprejema francosko obtožbo proti Nemčiji.

Francija je dosegla, da bo svet Društva na rodov sprejel resolucije, ki so bile sklenjene v Stresi. Samo Danska se je vzdržala glasovanja. Naša slika kaže prvo javno zasedanje, ki se je vršilo v tork popoldne. V sredi levo od predsednika vidimo turškega zunanjega ministra Ruždi Arasa in francoskega zunanjega ministra Laval v trenutku, ko govori proti Nemčiji.

Elegantna

tudi za mal denar

Tovarna perila in oblek Stermecki, katera izdeluje vso najmodernejšo konfekcijo, je letos zopet znižala cene in to:

obleke	42—	in	69—	Dln
kostumi	225—	"	280—	"
plašči	190—	"	270—	"
bluze	21—	"	26—	"
krila	59—	"	75—	"

TRGOVSKI DOM
Stermecki
TOVARNIA PERILA IN OBLEK

Gelje št. 25

Zahtevajte ilustrirani cenik in vzorce!

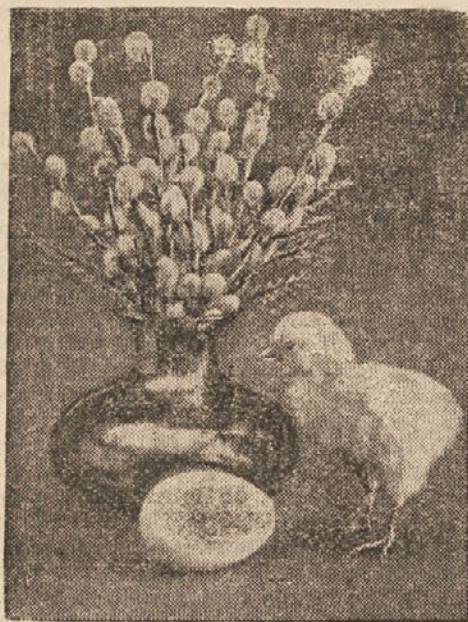
Industrija perila in splošne konfekcije, veletrgovina manufakture

Najpopolnejši kroji. Izdelava tudi po meri. Pridružite se našim številnim zadovoljnim odjemalcem, saj jubilejno 50. leto obstoja trdke dokazuje našo solidnost. Konkurenčne cene! Trgovci zahtevajte ponudbe!

Vabimo Vas na neobvezen obisk

1885 *Crosby* 1935

K R A N J

Marija Željeznova-Kokalj:

Aleluja

Bogec je umrl —
sonce zatemni;
Bogec večnost je odprl —
sveti raj blišči.
Bogec je od smrti vsat —
ptica se sprostila,
Bogec je rešitev dal —
cvetje zadeht!
Aleluja — zavzoni,
sleherni se veseli;
Aleluja — plove čez gore,
čez nebo in nam v srce!

Velika noč in Jankov zaklad

Osemletni Janko je slišal malo pred veliko nočjo pri svoji babici, da se na veliki petek, ko se bere v cerkvi pasijon, odpirajo skale, v katerih so skriti zakladi. Janko je to veroval, dasi mu je babica rekla, da je to samo prazna vera, na katero ne sme pameten človek nič dati.

Janko ni rekel nič, le premišljal je, kam bi šel na veliki petek, da bi se o tem prepričal z lastnimi očmi...

Morda dve uri hoda od vasi, kjer so živeli njegovi starši z babico, so bile na skalnatem, gozdom zaraslem vrhu razvaline starega gradu; bilo je le še nekaj z mahom poraslega zidovja in pod njim kleti. Po vsem kraju pa se je govorilo, da so pod zemljo skrivni hodniki in da se po njih lahko pride na kraj, kjer je zakopan velik zaklad, ki ga je moral skriti graščak pred oblegajočimi sovražniki. Tudi to je bila prazna marnja, kakor se pripovedujejo o vseh gradovih, a Janko si je mislil: »Zakaj bi to ne moglo biti res? Saj so že marsikje, ko so kopali temelj za hišo, našli zakopan denar!«

Oče sam mu je pravil, kako je nekoč, ko je imel še delo, izkopaval s sosedom v gozdu stor starega hrasta in zadel s krampom v lončeno posodo, v kateri je bil denar, dve sto let star, iz časa, ko so ljudje bežali pred ropajočimi vojniki in tako skrili svoj denar.

Mnogo jih je na begu poginilo ali pa se jih ni več vrnilo v svoj kraj; tako je ostal njihov denar skrit, dokler ga ni kdo po dolgih letih slučajno našel.

Janko je tem bolj hrepenel, da bi našel na veliki petek zaklad, ker se je v njihovo bajto naselila beda... Oče je zaman iskal delo in vsi so živeli samo od krompirja, ki so ga spravili jeseni, in od mleka, ki jim ga je dajala koza. Janka je bolelo, ko je videl potrtega očeta in žalostno mater...

In ko je prišel veliki petek, je dejal doma, da pojde v mesto, oddaljeno kako uro hoda, pogledat v cerkev... V resnici pa se je napotil proti gradu. Ker pa je bil grad dvakrat tako daleč kot mesto, je nekaj časa tudi tekkel po cesti. Ko je bil nekako na pol poti, ga je dohitel avto, v katerem je sedel starejši gospod.

»Kam tečeš, deček?« ga je vpljudno vprašal in dal ustaviti.

Janko je povedal.

»Prisedi, zapeljem te do grada. Daleč je še in že zdaj si ves upchan in spoten!«

Deček je bil vesel ter prisedel k staremu gospodu...

»Kaj hočeš na gradu?« ga je vprašal gospod.

Janko je molčal, toda na ponovno vprašanje je začel pripovedovati o svojem načrtu: kako bo na grad počakal, da se skala odpre, kako bo zlezel vanjo, vzel iz zaklada nekaj zlata

in srebra, potem pa bo hitel domov, da pomore očetu...

»Kdo je tvoj oče, kako se imenuje in odkod je?« je izpraševal gospod. Janko mu je vse povedal.

Gospod ga je pobožal in rekel: »Ljubi deček, to pripovedovanje o zakladih, ki se odpirajo na veliki petek, je res samo pravljica. Toda nekaj ti povem: Če me boš poslušal in se lepo vrnil k staršem domov, poskrbim, da bo dobil tvoj oče delo in še nekaj denarja ti dam tukajle za mamo za praznike!«

Janko je trenotek premislil, potem pa rekel: »Obljubljam, da bom poslušal!«

»Tako je prav! Obrnite!« je naročil šoferju ter odpeljal Janka malone do doma. Potem mu je stisnil v roko bankovec, kakršnega deček še ni nikoli videl, in rekel: »Bodi priden in se marljivo uči! Povej doma resnico, kako je bilo, nič si ne izmišljuj! Jaz dam očetu delo!«

Ko je prišel Janko domov in povedal vse po resnici, so bili vsi veselo začudeni nad prigodo... In babica je dejala: »Vidiš, Janko, našel si vendar zaklad!«

Nekaj dni potem je prejel oče pismo onega gospoda. Sporočal mu je, da mu da za dolgo dobo delo in, če se obnese, ga zaposli trajno!...

»To je pravi zaklad, Janko!« je zavriskal oče. »Delo!«

In veselje se je vrnilo v njihovo revno bajto.

Veliki teden

Mati: Veliki dočakala sva teden, da bi jaz, da bil bi njega vreden, da bi v naju bila vera živa, Janezek, moliva!

Sineček: Mamica, zakaj mu »veliki« praviš?

Mati: Lahko, Janezek si to predstaviš: Jezus je ta čas trpel na križu, pot pripravil vsem nam k paradižu.

Sineček: Hudega-li kaj je komu storil, mamica? — Pa kdo ga je umoril?

Mati: Zbor duhovnov, farizejev — jezen, ker učil je bratovsko ljubezen, v drugem Jezus nič se ni pregrešil. S svojim je trpljenjem svet odrešil, tretji dan pa vstal je spet iz groba in premagana je bila smrt in zloba. — Težko, Janezek, midva živiva, pa še midva, dete, potrpi, da ne zmoti nas pekla grdoba, Janezek, moliva!

Rad, Peterlin-Petruška.

Zadnja večerja

J. L. Caragiale:

Velikonočna sveča

(Odlomek iz rumunske novele O facile de Pasti.)

Krčmar Leiba Zibal, bolešno boječ žid, se je naselil na vasi, kjer so ljudje hudobni. V nezdravi pokrajini je trpel z vso svojo rodbino zaradi malarije. Imel je slugo Jurija, brutalnega človeka, zločinskega tipa, ki ga je moral odsloviti iz službe. Jurij mu zagrozil, da bo z njim na dan Vstajenja obračunal. Krčmar je ta dan, oslabil od mrzlice, zaspal ravno opoldne. V mrzlici vidi Jurija, ubeglega blaznega, kako tre glav njegovega sina ob glavo neseče matere. Iz ravno prihajajočega omnibusa stopivši potnik poroča, da je bil na prejšnji postaji neki žid na grozen način umorjen. Zibal instinktivno čuti zločinske roke Jurija v tej tragediji. In v grozni predstavi slutiti, da pride zvečer on na vrsto...

Noč je temna. Že dolgo sedi Zibal na pragu veže in posluša...

Kaj?

Iz dalje prihajajo nedoločni zvoki... Zveni kakor konjski topot, nekaj časa kakor udarci perade, s katero tolčejo vaščanke perilo pri izplakovanju, ali kakor pridružen in razburjen govor. V samotni noči bistri napeta pozornost sluh; ko oko ne vidi, skuša videti sluh.

Toda to ni videz... Po poti, ki se cepi od ceste, je slišati bližajoč se topot konj. Zibal vstane in hoče iti k velikim vežnim vratom. Vrata so zaprta s težkim zapahom, katerega konca zapadeta v debel zid. Pri prvem koraku pesek preveč zaškriplje pod copato. Zibal sezuje copate in je samo v nogavicah. Tako se brez hrupa bliža k vratom, ravno ko gredo ljudje na konjih mimo. Pogovarjajo se tiho, a spet ne tako, da bi Zibal ne razločil jasno tehle besed:

»Vstal je kmalu...«

»Kaj, če se je odpeljal?«

»Bi pa drugič prišel na vrsto... Toda jaz bi bil hotel...«

Ni več mogoče razumeti besed; ljudje so že predaleč.

O kom so govorili?... Kdo da je že legel. Ali se odpeljal?...

Kdo da bi prišel drugič na vrsto?... In kaj bi drugega hotel?... In koga so iskali na stranski poti, kamor krene samo tisti, ki hoče iti v krčmo?...

Zibala se je polastila utrujenost.

»Da bi bil to Jurij?«

Leiba je čutil, kako ga zapuščajo moči, in spet je sedel na prag. Iz vsega drobivja misli, ki so mu rojile po glavi, ni mogel ujeti niti edine cele misli ali sklepa... Na pol blazen je stopil v točilnico, prižgal vžgalico in potem majhno petrolejko.

To je samo videz svetlobe; stenj je tako privil, da ves plamen zakriva medna čepica; samo skozi mrežico svetiljke svetijo prav ozki žarki brleče luči... Toda to mu zadošča, da dobro vidi v vse znane kote točilnice... Ah! Mnogo manjša je razlika med soncem in še tako neznažno iskrico, kot med to in slepo temo.

Ura na steni glasno tikata. Zibala moti ta enolični zvok. Zibal je prijel nihalo in ustavil njegovo nihanje.

Usta je imel suha. Žejen je bil. Opiaknil je kozarec v vedriči, ki je stala na trinožniku pri puhti, ter si je hotel naliti boljše žganja iz neke steklenice, toda grlo steklenice je zašlo na robu kozarca žvenketati. Ti zvoki so ga še bolj razburjali. Nov poskus ni imel boljšega uspeha.

Tako je spustil kozarec počasi v vodo ter nekajkrat potegnil kar iz steklenice. Potem je postavil steklenico nazaj na njeno mesto in, ko jo je postavil na polico, se je zadel ob njo, da se je ves prestrašil. Za hip se je ustavilo vse njegovo telesno in du-

ševno delovanje, docela ga je zadušil utisk, ki ga je v njem povzročilo to, da se je steklenica zadel ob polico. Potem je postavil svetiljko v lino, ki je držala v vežo: na vratih na podbojih in na zidu so se risale široke proge svetlobe.

Zibal je sedel iznova na prag in napel ušesa...

Na gričku so zapeli zvonovi... Zvoni k vstajenju... Torej je že polnoč; dan se bliža... Ah, ko bi že minil še ta ostanek dolge noči!

... Pesek zaškriplje pod nogami... Toda saj on je vendar v nogavicah in z nogo niti ganil ni... Spet zaškriplje... Že spet in spet... Gotovo je kdo zunaj, tu, prav blizu. Leiba ostane, z rokami miri razburjene prsi in skuša pogoltniti voz, ki mu stiska grlo.

... Zunaj je več ljudi... In Jurij!... Da, to je on; da, na gričku je zazvenela ura Vstajenja.

S slabimi glasovi se pogovarjajo:

»Saj ti pravim, da spi. Videl sem, kako je upihnil luč.«

»Tem boljše; vse gnezdo nam pade v roke.«

»Jaz odprem vrata: saj jih znam. Takole izrežemo v njih lino... Zapah bo menda tu neekje...«

Sliši se, kako velik sveder gloda suho tkivo starega hrastovega lesa... Zibal se mora opreti: z levo roko se opre na tram in z desno si zakriva oči.

Zdajci, po nepojasnivem soglasju misli poslednjih dni, je zazvenelo v ušesu človeka znotraj zelo močno in jasno:

»Leiba, prihaja voz dostavnik!«

To je bil brez dvoma glas Sare... Topel žarek nade... Trenutek sreče... spet je to sen!... In Leiba stresle levo roko; konica svedra ga je zbodla v roko.

Ali je še mogoče upati na rešitev?... Nesmisel!...

V razpaljenih možganih se predstava

svedra strašno zvečuje. Orodje, ki se ne prebano suče, je dobivalo neskončne dimenzije, odprtina je postajala večja in večja, slednjič tako velika, da bi mogla ta pošast tam zunaj iti skozi njo, ne da bi se pripognila. To, kar mu je vrtilo po možganih, je prekorščilo mejo človeškega mišljenja: življenje je doseglo stopnjo razburjenja, v katerem je vse videl, slišal, ti-pal kakor strašno velike, kaotične dimenzije.

Zunaj se delo nadaljuje sistematično in intenzivno. Leiba je videl že štirikrat zaviti jekleni zob, kako je pogledal na njegovo ran in kako ga je spet nekdo izylekel...

»Zdaj pa daj žagico sem!...« je rekel Jurij.

Tenka jeklena žagica pogleda skozi prvo odprtino in začne naglo in pravilno gristi... Načrt je bil preprost: štiri luknje, ki tvorijo ogled kvadrata, med njimi riše žaga črte; v sredi kvadrata je bil že prej zavrtan sveder; skozi odprtino seže močna roka, zgrabi zapah, ga odrine in... gost bo pri Leibu v hiši.

In ta sveder bo za nekaj trenutkov mučilno orodje za Leiba in druge... Dva izmed rabljev bosta držala žrtev na tleh in Jurij, opiraje se z nogo na njen trebuh, bo počasi kakor v mrtev les vrtil sveder v živo kost, zmerom globlje, dokler ne doseže srca, katerega blazne utripe bo ustavil.

Smrtni znoj je Zibalu obilil telo; noge so mu postale mehke in so mu klenile, kakor živili, ki je sklonila tilnik pod zadnjim udarcem.

»Da! Prikuje jo na tla...« je ponavljal ves str... »Da! Prikuje jo.«

In izbuljil je oči na luč v lino... Nekaj trenutkov je stal tako odrevenel. Potem pa hipoma:

»Da!« je ponavljal in pačil obraz ter gledal s pogledom krvi željnim; »da! prikuje jo!«

O sv. Petru in pečeni kuro

(Poljska narodna legenda.)

Znano je, da je sv. Peter, ko še ni bil veliki apostol in je hodil kot učenec z Jezusom po svetu, marsikatero uganil.

Nekega večera je šel Jezus s svojimi učenci po cesti. Noge so ga bolele, ker so hodili že ves dan. Sedel je torej pod drevo in rekel sv. Petru:

»Skoči v trg, saj se vidi tamle pod hribom, in prinesi nam kaj jesti, sem že strašno lačen.«

Petru ni bilo treba reči dvakrat, zakaj tudi on je bil gladek kakor volk. Hitro je skočil v trg. Toda v krčmi niso imeli nič drugega več, razen hlebec kruha in pečene kure. Sv. Peter je to pobral, plačal in se vrnil. Bil je tako lačen, da mu je krulilo po želodec. In pečena kura je tako dišala!... Ni se mogel premagati, odtrgal je eno bedro in grizel, da je kar brustalo.

Prinesel je Jezusu hlebec in mu dal tudi kuro. Jezus ogleduje kuro in se čudi:

»Se nikoli nisem videl kure, ki bi imela samo eno nogo!«

Sv. Peter pa na to: »Ah, Gospod, v tem kraju ni drugačnih kur kot enonoge!«

Jezus je zmajal z glavo, pa ni nič rekel. Razdelil je kruh in kuro na enake dele in, ko so se vsi nasitili, so šli dalje.

V trg so prišli že v somraku. Sv. Peter je potegnil Gospoda za rokav:

»Glej, Gospod, tamle spi kura na ploču in ima samo eno nogo!«

Jezus ni rekel nič, vzel je iz žepa malo kruha in kličoč kuro sipal drobtine. Kura se je dvignila, priletela — in imela dve nogi. Gospod je požugal s prstom sv. Petru:

»Oh, Peter, Peter, postal boš velik svetnik, vamo da opustiš take izgovore.«

In sv. Peter nato:

»Gospod — vemo, da delaš čudeže, če bi bil poklical pečeno kuro, bi gotovo priletela na dveh nogah.«

Pogrom

Vladja Čuprinjak se je neprestano prepiral z židom Berkom Apfelbaumom. Stanovala sta v isti hiši — oba v skromnem stanovanju, oba sta imela mnogo bratov in sester, oba veliko bedo. Toda to ju nikakor ni zblíževalo. Nenehoma sta se sovražila.

Nekoč je Vladja polil spečemu židu lase z lakom, drugi se je spet Berk zaletel v Vladjo, ko je nesel vodo, tako silno, da je ta padel in si s črešnjami razbitega vrča ranil roko.

Tako so bili med njima stalni prepiri, dokler ni slednjič mati ukazala Vladji, da mora pustiti Berka pri miru. Ker je mislil, da se mu godi krivica, je bil zaradi tega zelo nejevoljen.

Kar je nekega dne, ko se je bližala Velika noč — nastal sodni dan v Varšavi. Starši Vladje so bili ravno v cerkvi.

Neki pijani ljudje so razbijali židovske prodajalne, kradli denar, žganje, metali na cesto blago in otroke, in kdor se je branil, so ga pobrali s seboj in mu grozili z noži. Zdaj se je to odigravalo ravno na dvorišču hiše, kjer je stanoval Vladja. Iz Apfelbaumove prodajalne so pribežali vsi prebivalci na dvorišče in ob-

V tem trenutku je nastala v tem bitju neverjetna izpremembra, popoln prevrat; mrzlični otresi so prenehali, nepriznana duha je izginila in obraz, ki mu ga je dolga kriza spacičila, se je izjasnil.

Vzravnaval se je z zavestjo zdravega, močnega človeka, ki se bliža lahko dosegljivem cilju.

Ena črta, ki je spajala zgornji dve lukji, je bila narejena. Leiba je radovedno pristopil ter z zanimanjem opazoval, kako se orodje igra. Njegov nasmeh je bil še značilnejši. Kimal je z glavo, kakor da si pravi: »Se imam čas.«

Žagica je pregrizla poslednja vlakna pri luknji, kamor je bila usmerjena in začela je delovati med spodnjima luknjama.

»Ostajajo še tri«, je mislil Leiba in oprezno, kakor najboljši lovec, odšel počasi v točilnico. Iskal je nekaj pod pultom, vzel stvar, se vrnil prav tako oprezno, skrivaje predmet, ki ga je nosil, kakor bi se bal, da bi ga mogle izdati stene, ter se po prstih blizal vratom.

Toda to je grozno, zunaj je delo docela prenehalo... ničesar ni slišati.

Kaj je to?... Odšli?... je švignilo človeku znotraj skozi glavo. In pri tej možnosti si je v nehotenem prevaranju grizel ustnico...

Haha! Grdo se je motil: delo se iznova začne in on mu sledi z utripajočim srcem in z največjim zanimanjem. Res, našega človeka je mučilo nesmiselno hrepenenje, da bi videl delo čim prej dovršeno.

»Hitreje!« je ukazoval Leiba v mislih... nestrpno... »še hitreje!«

Spet so se oglasili zvonovi na gričku.

Hitreje, saj bo skoraj dan! se je začel zunaj glas, kakor da ga je izsilila volja človeka znotraj.

Zunaj delajo intenzivneje. Še nekaj gibov in vse točke kvadrata bodo spojene. Slednjič vendar!

upno lomili roke. Vladja je vse to videl z okna. Slutil je, da bo z Berkom in njegovo rodbino zlo, če jih bo drhal, ki je zdaj s strašnim krikom plenila njihovo prodajalno, zasledovala. Vladja je pozabil na prejšnje sovrastvo.

Sklonil se je z okna in zaklical: »Gospod Apfelbaum! Gospod Apfelbaum! Pojdite sem!«

Kakor blazna je drvela vsa rodbina po stopnicah k Čuprinjakovim.

Zdajci je planil iz prodajalne prvi zasledovalec, ter se oziral na vse strani. Vladja, še zmerom sklonjen z okna, je kričal:

»Gospod! Gospod! Skozi vežo so zbežali na ulico!«

Med tem se je vsa Apfelbaumova rodbina skrila pri Čuprinjakovih. Apfelbaum je v strahu molil nerazumljive židovske molitve, njegova žena je stiskala najmlajšega sinčka k sebi. Drugi otroci in Berk so čepeli po kotih.

Da bi Vladja odvrnil razkačeno drhal, je zdaj pa zdaj pogledal skozi okno in jim kričal, da bi jih premotil. Po brezuspešnem iskanju je zdrvela drhal skozi vežo na ulico, da bi morda drugje nadaljevala svoje uničevalno delo.

Dokler je drhal plenila in irkala skritega Apfelbauma, ni mislil Vladja na to, kaj bo dalje. Vedel je, da je storil dobro delo, ker je žide skrli. Ampak kaj poreče mati, ki mu

je prepovedala občeati z Berkom? In oče tudi ni imel rad židov.

Vladjo je koža srbel. Gotovo bo tepen. Pa naj! Samo da jih niso pobili...

Na stopnicah so se slišali koraki. Čuprinjakovi so se vračali iz cerkve. Vladja je hitel materi in očetu naproti. Strah mu je gledal iz oči...

»Kaj ti je?« — je vprašala mati. »Ali morda pretepa jo in plenijo tudi že kristjane? So bili morda pri nas? Moj Bog, to niso ljudje, to so zverine! Koliko je ranjenih in ubitih židov na ulici! Ne emeri se vendar, Vladja! Kaj se je zgodilo?«

Deček je ihtel... Starši so se vznemirjeni spogledali.

»Govorite!« je rekel oče resno. — »Drugače bom mislil, da si storil kaj hudega!«

»Mama mi je prepovedala,« je govoril deček v solzah, »da ne smem z Berkom nič imeti... in jaz sem jih skrli pri nas, da jih ne bi pobili!«

»In zato jokiš?« — sta zaklicala oče in mati.

— »Saj si prav storil, tudi midva ne bi bila storila drugače!«

Dečkove oči kakor da vprašujejo: »In ne bom tepen?«

»Pojdimo,« je dejala mati. — »Pustimo jih pri nas tako dolgo, dokler ne bo povsod mir!«

Sveder izdira počasi štirikotni les... Velika, močna roka seže noter. Toda preden dotiplje iskani zapah, je slišati dva vzklika in Zibal ovija z največjim naporom prosti konec zanke okrog trdnega panja; v primerni oddaljenosti, tam, kjer bi bil menda moral izginiti izrezani kvadrat, je bila zanka, ki jo je držal Leiba odprto z levo roko ter z desno krčevito stiskal drugi konec. V danem trenutku je Zibal zadržal zanko in potegnil z največjo močjo vso roko noter.

V trenutku je bilo vse končano... Dvoje grl je zarjavelo, eno smrtno, drugo znaglasno: roka je bila prikovana.

Nagli koraki so se oddaljevali. Duhovi so zapuščali plen, ki se ga je polastil Leiba tako zvičajno.

Žid je bil skokoma v točilnico, prijel svetilko ter odvil steno, kolikor je mogel: luč, ki je bila doslej ujeta za mrežico, je veselo in zmagovito zažarela ter oživila doslej nedoločne oblike okolice.

Zibal je to videl in oživel... v očeh se mu je zaskril blazen domislek. Udaril je v smeh, ki je stresel obokano vežo, ter naglo stopil v točilnico.

Zdajci se je Sara prebudila... slišala je v spanju strašen krik... Leibe ni bilo v sobi. Vsi vtiski od jutraj so ji preleteli glavo. Nekaj slabega se je godilo. Skočila je iz postelje in prižgala luč. Leibova postelja je bila nedotaknjena. Ni še legel.

Kje je? Ozrla se je k oknom; na bližnjem gričku je mrgolelo živih lučk, ki so se gibale, poskakovale, se spet skrile in spet pokazale.

Ljudje so se vračali od Vstajenja. Odprla je nekoliko okno in slišala pri vratih pridruženost stokanje. Zamrazilo jo je in brž je tekla po stopnicah v vežo. Veža je bila razsvetljena. Na pragu jo je omračil grozen pogled.

Na leseni stolici, oprt s komolci na kolena

in z glavo v dlaneh, je sedel Zibal. Kakor učenjak, ki hoče iz zmesi prvi ujeti neznamen ulomek skrivnosti prirode, ki ga že dolgo razburja. Zibal ima pogled uprt na višeco črno brezoblično gmoto, pod katero na stolu v primerni višini gori velika sveča.

Opazuje roki, ki bi ji gotovo ne bil ušel.

Ni slišal groznega krika nesrečnikov: to, kar je sedaj videl, je bilo preveč zanimivo, kot da bi še slišal. Zibal je strastno sledil vsakemu trženju prstov, ki so drug za drugim odmirali — bili so kakor nožice hrošča, ki se krčijo in iztezajo, trgajo v blaznih zgibih, močno, slabeje, že samo tu pa tam in potem odrevenijo...

Konec. Roka je počasi omahovala, še ne-gibna.

Sara je zakričala.

— Leiba!

Zibal je zamahnil z roko, naj ne moti... Veža je bila polna dima; slišati je bilo sicanje in lahno prasketanje.

— Leiba! Kaj je? je panavljala žena.

Že se je docela zdanilo... Sara je skočila in odrinila zapah. Vrata je pahnila k zidu potegnila noter telo — Jurija!

Množice kmetov, vsak s svečo, so prihrumele.

Kaj je? Kaj je?

Takoj so razumeli, kaj se je zgodilo.

Zibal, ki se doslej ni zganil, je resno vstal. Krčil si je pot skozi množico.

Kako je bilo to, žid? je vprašal nekdo.

Krčmar je odgovoril z visokim nenaravnim glasom ter spremljal besede s široko gesto: Leiba Zibal gre v Jasso, da pove rabinu, da Leiba Zibal ni več žid... Leiba Zibal je goi... ker je Leiba Zibal prižgal svečo Kristusu!

In šel je počasi na grič proti vzhodu, kakor razsoden romar, ki ve, da na dolgo pot ne sme z naglimi koraki...

Višnjegorci so jo zagodli

Kruti boji se bijejo med Višnjo goro in Ivančno gorico, da smo na bojišče poslali posebnega poročevalca. Tako prijetno je v teh blaženih krajih, da nam je poslal naslednje poročilo.

Ko so pred letom dni pustne šeme iz Ivančne gorice pripeljale v Višnjo goro tramvaj, ni nihče slutil, da bo rodilo to kake posledice. Višnjani so darilo lepo sprejeli in molčali. Toda že takrat so premišljali, kako bi se dobrotnikom oddolžili. In prilika se jim je kmalu nudila. Videli so, kako se cede Ivančanom sline po višnjegorskih državnih uradih. Zato so si Višnjani mislili: »Dajmo jim jih! Toda ne pravih, temveč narejene iz lesa, da se bodo lahko poigrali z njimi!« Šli so na delo in napravili okrog 2 metra dolgo in visoko leseno hišico, podobno višnjegorskemu sodišču, in napisali nanjo: Okrajno sodišče Ivančna gorica. To hišico so letos na pustni torek naložili na tovrni avto. K njej je prisledlo nekaj Višnjanov z godcem na čelu in »sodiščec« so med igranjem in vriskanjem odpeljali v Ivančno gorico. Tu so jo oddolžili in odšli.

Ko so jo Ivančnogoričani zagledali, so od vseh strani drli k tako zaželenemu »sodišču«. Od samega veselja in navdušenja so hišico pričeli objemati in stiskati k sebi, boječ se, da bi se Višnjani ne premislili in darilo vzeli nazaj. Od tega stiskanja in objemanja pa je nastalo toliko trenja, da se je hišica vžgala in do tal pogorela. Med ljudmi je nastala taka žalost in tak jok, da se je slišalo prav v Višnjo goro. Zdaj so Ivančnogoričani premišljevali, kako bi se prikupili Višnjanom, da bi jim še enkrat poklonili »sodišču«. Zato so naredili vzpenjačo za na Polzevo, kjer je krasno urejen smučarski dom. Toda Višnjani so sprejeli to kot novo izzivanje. In, ko so zvečer pripeljali nazaj prvega zločinca, ki so jim ga Višnjani poslali za sodiščem, so bili tako razkačeni, da so jih kar pogнали.

Zdaj so Ivančnogoričani izprevideli, da jim Višnjani ne bodo kmalu odpustili. Pa tudi to so izprevideli, da se ne bodo mogli posluževati vzpenjače, ki so jo sami naredili, kadar bodo hoteli na Polzevo. To jih je še bolj potrla. Kajti danes je moderno biti turist, najlepši in udobnejši turistični kraj pa je na Dolenjskem Polzevo. Nanj pa se pride najlažje skozi Višnjo goro, a tu so doma hudi Višnjani.

Zato so dolgo premišljevali in prišli na originalno misel, da bi si zgradili letalo in sicer brezmotorno.

Prevelika njihova zgovornost je bila kriva, da je vsa stvar prišla Višnjanom na uho. In tudi to so zvedeli, da mislijo leteti čez Višnjo goro in na mesto nekaj izpustiti. Kaj tega niso povedali, Mogoče bombe? —

V Višnji gori je nastalo silno razburjenje in strah, kakor da bi bil sovražnik že nad mestom. Nočni čuvaj je pograbil boben in tarom tarom, bum, bum! je šlo po mestu. Kakor bi trenil je bilo vse mesto na trgu, kakor pred štristo leti, ko so sodili pregrešnega kozla. Vstal je Nace Govorač in povzel besedo!

»Meščani! Našemu staremu in imenitnemu mestu preti strašna poguba. Sovražni Ivančnogoričani mu pripravljajo pogin. In to kljub temu, da smo bili tako velikodušni in jim poklonili sodišče, ki so ga želeli. Zdaj groze, da bodo prišli z letalom in nekaj na nas izpustili. Kaj naj storimo? Ali naj se pritožimo na Dr. narodov? »Dajmo se, dajmo se!« so kričali vsevpred. »Toda kje je to? Ali je že bil kdo tam? Ali nam bodo res pomagali?« je nadaljeval govornik, a vse je molčalo. »Zato je najbolje,« je dejal, »da si pomagamo sami!« »Sami, sami!« so spet kričali, žene in otroci pa so obupno jokali.

Nato se je pričelo posvetovanje, ki je trajalo ves dan in vso noč. Končno so se zedinili v tem, da Polde Uskok, ki je nekoč služil pri vojaki, osnuje mestno gardo in jo nauči z gnilo repo (ta se je že pri zapoditvi Ivančnogoričanov odlično izkazala) izbijati na tla sovražna letala. In sicer bosta nameščeni dve posadki. Ena na Cvingerju, druga na Starem gradu.

Kako se bodo stvari razvijale, bomo kot nepristranski kronisti še poročali.

— Ali ste bili med potovanjem tudi v Londonu?

— Da, imela sva z ženo zelo malo časa, in tako si je žena ogledala polovico mesta, jaz pa drugo polovico.

»Le pogum, sinko, in daj si zob izdreti,« pravi mamica, »v par sekundah bo vse minilo!«

»In vsak dan ti bo treba en zob manj čistiti,« tolaži še sestra svojega brata.

Žena spomladi

Popoldanska bluz je letos posrečeno nadomestila za popoldansko obleko. Na eno samo krilo iz temnega črpe satina »Niket« si lahko napravimo dve, tri bluze, ki nam odležejo za prav toliko oblek. Bluzo samo napravimo iz enake svile svetle barve, iz drobno kariranega tafta, iz svile Pallas in kot najzadnja novost se nam ponujajo krasni lameji, t. j. zlato tiskani krepki, ki učinkujejo posebno elegantno v svojih enostavnih vzorcih. Vsa vzorčasta svila »Niket« se odlikuje s posebno izbranimi, finimi vzorci vseh poljubnih barv in kombinacij.

N. Ž.

Pomladne obleke

Ko se prenavlja priroda, čuti tudi človek željo po nečem drugem, novem. Če le more, napravi mati otrokom veselje s tem, da jih vsaj deloma obleče v novino. Saj ni treba mnogo. Nove nogavice, čepice, kravato, predpasnik, stvari, katere otrok itak potrebuje. Če dobi otrok kaj za praznike, za pirhe, čuti vse drugačno, praznično veselje, kakor če mu daš prav tisti dan, ko stvar nujno potrebuje. Ne samo otrok, tudi odrasli se spomladi radi prenovimo, posebno ženske. Zimska obleka se nam zdi stara in nas teži. To, kar nam daje neprijetni občutek, ni vselej težko zimsko blago, največkrat nas teži le zavest, da obleka ni nova. V novi obleki se čuti človek pomlajenega in lepi sončni dnevi se zde še lepši. A vendar ni treba preveč hiteti s pomladansko obleko. Lahko se vreme spremeni in lahka obleka bo vzrok prehlada. Pa tudi drugače ni prav, da si že pri prvem pomladanskem soncu pripravljamo vso poletno garderobo. Prvi modeli se ne uveljavijo vedno, pa tudi okus se spremeni tekom sezone. Često nam je splošno kak model prav všeč, ko ga pa vidimo na tolikih drugih, izgubi čar in se ga kmalu naveličamo.

Zato je bolje, da se garderoba prenavlja

postopoma: najprej plašč za prehodno sezono, potem skromna volnena obleka, potem šele kaj lažjega.

Letošnja moda ni enotna. Kroj, blago, barvo in vzorce, vse to kaže največjo raznolikost. Že tvoriva sama so zelo različna. Gladka ali vtisnjena, nagubani volneni žoržeti, blago, ki je mešanica umetne svile in volne. Potem množica vzorčastih tkanin: pepita, »kurji krempljci«, cvetice, črte, škotski vzorci. Vse vrste so lepe in priljubljene. Tudi v barvi je velika izbira: rumena v vseh odtenkih — od tople jantarjeve do hladne pešene — morsko zelena, koralno rdeča, siva — v vseh lestvicah. Med vsemi pa vendar kraljuje *morsko sinja*. Pariške modne trgovine rade spajajo sinje tone s »starinsko rožnatimi« ali ciklamovimi, kar daje popolnoma nov učinek z apartnim čarom. Tudi fasoni so raznovrstni, vedno pa podčrtavajo priprostost. Vidijo se obleke po športnem kroju, kazaške oblike, žaketi in bolero. Nekatere so bogato okrašene z gumbi, druge z batistno garnituro, s čipkami, taftnimi deli. Život se odraža v prirodnih oblikah telesa, rokavi so pogosto ukrojeni kimono ali raglan, kratki, tričetrtinski ali dolgi. Krilo je ravno ali nalahno zvončasto. Ako je ravno, se končuje spodaj z malim razporkom, da daljša hojo.

Žena in obrt

V okviru letošnjih velesejnskih razstav se nam obeta izredno zanimiv dokument iz tvornosti slovenskih žen, ki organizirajo pod okriljem vedno agilne »Zveze gospodinj« in pod vodstvom podjetne gospe Cilke Koršičeve, propagandno razstavo »Žena in obrt«.

Obrnili smo se do gospe Koršičeve s prošnjo, da nam kaj več pove o tej razstavi, ki obeta biti ena najbolj zanimivih in privlačnih točk letošnjega spomladanskega velesejnskega. Iz pogovora z gospo posnemamo glavne misli.

»Razvoj moderne civilizacije in nezdružljive socialne razmere, ki v njih živimo, so zlasti od ženstva zahtevale vedno novih žrtev in mu naložile težka bremena. Kruta realnost je ženo, ki se je doslej udeleževala največ v gospodinjstvu, odtrgala od njenega naravnega poklica, da si je morala poiskati zatočišča v raznem pridobitnem delu in začela tekmovati na lastno pest z možem. V tej ambiciji ženskega eksistencialnega vprašanja se je tudi sodobna slovenska žena osvobodila popolnoma nekdanje podrejenosti in si v socialnem pogledu pridobila enakost z moškim.«

»Trdi prva stran te svetlinje! Druga stran je prav tako važna dolžnost, oziroma odgovornost, ki je sledila kot kaveja za odkup njene samostojnosti.«

»Žena je praktično pokazala svojo sposobnost v borbi za lastno eksistenco in odpornost nasproti novim zahtevam realnega življenja dvajsetega stoletja, in si tako z uspešnim udeleževanjem v raznih poklicih pridobila legitimacijo — samostojnosti.«

»Kako se je slovenska žena praktično uveljavila v raznih poklicih, nam bo pokazala pestra slika njenega naporenega dela na velesejnu pod naslovom »Žena in obrt«. Ta revija ima pa tudi namen razgrniti pred nami stremljenje današnje žene, s čim manjšo porabo časa in energije doseči čim večjo popolnost, zunanjo in notranjo dovršenost svojega dela.«

»Tako ob vstopu v naš paviljon se nam bo odgrnil prerez stanovanja, kakršno naj bi kar najbolje odgovarjalo in zadostilo potrebam sodobne žene. Domači arhitekti in mizarski mojstri nam bodo pokazali model stanovanja, ki bo — v nasprotju z nekdajšnjim stanovanjem, prenapolnjenim s težkim, masivnim in okornim pohištvo — opremljeno na čim enostavnejši in preprostejši način. Mesto temnih, težkih zastorov in draperij — lahke, prozorne zavese, poživljene s preprostim narodnim vzorcem. Po omarah in mizah bo draga in težka srebrnina nadomeščena s cenejšimi keramičnimi izdelki domačih umetnic, ki pa bodo ličnejši in bolj

okusni — in ki bodo znatno povzdignili celotni vtis prostora. Brez keramike si danes moderne stanovanja ne moremo niti misliti. Tu in tam kaka cvetlica v lončku ali vazi, prti in prtiči, vezeni v narodnem slogu — na stenah pa akvarel ali oljnata slika — vse to bo napravilo stanovanje udobno, toplo in prijazno, tako da ne bo človeka odbijalo in bo tudi za tujca — gosta polno domačnosti in gorkote. Poleg tega pa bo tako bivališče tudi praktično in ne bo dajalo gospodinjki preveč dela, tako da ji bo še vedno ostalo dovolj časa za osebno razvedrilo, čitanje knjig in sprehode.«

»Naslednji, najboljše del razstave bo razdeljen v več oddelkov. Skušal bo nazorno razgrniti pred nami vse različne poklice, v katerih se danes udeležujejo izključno le žene, in proizvode, ki so, če že ne neposredno delo njenih rok, pa vsaj v ozki zvezi z njo, njenim okusom in podoben. Imela bo pa tudi ta razstava močno poučno tendenco: Skušala bo prepričati našo ženo, da je domače blago in domača izdelava enakovredna, če še v mnogih pogledih ne prekaša tujih proizvodov, ki jih prav po nepotrebnem uvažamo. — V prvem oddelku bo zastopana obrt perice. Ta spada deloma pod širši pojem gospodinjstva, deloma pa se javlja kot samostojna obrt. Sodobni gospodinjki je olajšano pranje bodisi z aparati najnovejšega tipa, bodisi z različnimi kemičnimi sredstvi. Kako se perilo najlepše zlika in naškrobi — nam bo povedal naslednji oddenek. — Obrt ženskega krojaštva je danes menda najbolj razširjena samostojna ženska obrt. Kroji, ki bodo tu razstavljeni, nam bodo odkrili, da imamo pri nas, kar se te stroke tiče, že prave umetnice. Tudi domača modistinja nam bo pokazala nekaj vzorcev klobukov, ki morda ne bodo v ničemer zaostajali za pariškimi. Okus, ki se je posebno v zadnjih desetletjih ženi močno izoblikoval, se kaže na njeni obutvi. Lepi čevlji, ki so prvi pogoj za lepo zunanost, bodo tudi zastopani na razstavi. — Rokavice in nogavice morajo imeti zlasti izbrano barvo, ki ne sme motiti in se mora harmonično skladati z barvo vse ostale toalete. Važno so tudi ročne torbice, ki morajo ustrezati ne samo po zunanosti, temveč morajo biti predvsem praktične. — Včasih se na damske dežnike niti zdaleč ni polagalo tolike važnosti kot danes, ko imamo že najrazličnejše dežnike, bodisi po barvi, po obliki kljunkte ali pa po obliki dežnika samega. Da nam vse to razkaže, da nas o vsem tem pouči, to nalogo si je nadel ta del razstave.«

»Tudi cvetličarska obrt je specielno ženska obrt. Žena je že po naravi kot nalašč ustvarjena za gojitev cvetlic, za kar je treba veliko izkustva pa tudi ljubezni. Soplek rož ali pa lepa knjiga, to je danes najprimernejše darilo, ki je sicer skromno, toda tem bolj okusno. Tudi

lepa cvetlica, pripeta na obleko, nam priča o čuti žene za estetiko. — Lep cvet pa mora biti v lepem lončku. S tem nas preskrbi keramična umetnost, ki je med slovenskim ženstvom našla mnogo zastopnic. Tudi te bodo razstavile svoje izdelke in nam dale občudovati svojo bogato umetnost. — Važen in zanimiv oddenek na razstavi bodo narodne vezenine. Odlično izdelani narodni vzorci nam bodo s svojo lepoto dali slutiti bogastvo preproste slovenske žene, ki skozi sto in sto let sedi ob svojih usnutkih in jih izpolnjuje z brezhibno dovršenostjo.«

»Pa še nekaj nam brani ta del razstave! Včasih smo morali preko meje po vse drobne izdelke, ki si o njih človek niti zdaleč ni mislil, da jih moramo uvažati — to so gumbi, zaponke in drugi predmeti. Danes nam napravi domača arhitektinja dovolj lepe osnutke, ki se z lahko kosajo z inozemskimi, in na podlagi teh načrtov izdelujejo domače tvornice svoje izdelke.«

»Tako bomo torej videli, da je sodobna naša žena pokazala dovolj agilnosti v vseh njej primernih strokah in da je izpolnila na ta način marsikatero globoke vrzeli.«

»Tehnični višek vse razstave pa bo modna revija, ki bo imela predvsem namen odločno povdariti, da imamo, kar se obleke tiče, sami doma vsega dovolj in da lahko glede izdelave in krojev tekmujemo brez skrbi s tujino. Danes ni treba več naši ženi hoditi po lepo in dobro obleko v tujino, danes imamo doma dovolj izbire — in domače blago ima tudi to odločilno prednost, da je mnogo cenejše. Pa še na nekaj hoče opozoriti ta modna revija, namreč na to, da za lepo obleko ni potreba najdražjega blaga, ampak da se dá z najpreprostejšo tkanino večkrat doseči večji uspeh in lepšo zunanost kot z bogve kako fino. Preprosta mati n. pr. našimi svojega lepega otroka na vse mogoče načine, pa doseže s tem ravno nasproten uspeh, kot si ga želi, medtem ko bi lahko z istim blagom ali kako narodno vezenino napravila svojega otroka nadvse ljubkega in čednega.«

»Ti dve tendenci bosta torej izvedeni, toda na kar najlepši način. Živi modeli se bodo predstavljali občinstvu, oblečeni po najnovejši modi, tako kar se tiče klobukov, obleke ali obutve. Po zaslugi naših modnih salonov, modistik in čevljarjev bo vse najodličnejše izdelano. Domače žensko se bo lahko na ta način najbolj nazorno prepričalo o visoki vrednosti domačega blaga in domače izdelave. — Ta del razstave bo odprt popoldne, pa tudi zvečer ob svitu reflektorjev in žarnic. Za zabavo bo skrbel bogat program, ki bo obsegal glasbene, plesne in pevske točke. Z lutkovnim odrom in otroškimi komadi pa bo preskrbljeno za deco in odrasle.«

Ali naj imamo otroke ali ne?

»O, za enkrat si še ne želiva otrok,« pravi mlada žena, mož pa doda: »Dandanes je težko imeti otroke.«

Večkrat pa so mnenja različna. Mlada žena hrepeni po otroku, a možu je otroško kričanje neprijetno in tudi odgovornosti se boji v sedanjih težkih časih. Ali si pa mož želi otroka in bi žena še rada užila nekaj let svoje svobode, ali se jih celo brani zato, da bi ne izgubila vitkosti.

Nazadnje pa, hočeš nočeš, dete le pride na svet in bojazen pred skrbmi in neprijetnostmi se spremeni v hvaležno veselje nad malim, novim človekom. V stanovaju se z lahkoto dobi prostor za posteljico in tudi dohodki zadostujejo, ako si roditelja pritrgeta ta ali ni užitek. »Da, toda drugega nikakor ne,« pravi oče. »Dva otroka zahtevata preveč skrbi in dela,« pristavi mati.

Resnica pa je, da je v prvih letih z dvema otrokoma prav malo več stroškov kakor z enim. Voziček in oprema za dojenčka, ki povzročata največji zatek, sta že pripravljena. Pa tudi potem ko dete zraste, še lahko podeduje obleko mlajši otrok po starejšem. Saj skoro nobene obleke dete ne dotrga, vsaka mu je prej premajhna. Pri tem je še druga dobra stran: dvojce otrok je veliko lažje vzgojiti kakor enega samega. Razvajanje in osamevanje odpade, radi ožjega sožitja s prirodnim tovarišem se dete hitreje privadi dobremu vedenju in obnevanju z drugimi.

Najprimernejša razlika med dvema otrokoma sta dve leti. V tem času se mati zopet okrepi in prvo dete odraste toliko, da se ni treba materi neprestano sklanjati, ko nosi že drugega. Če pa je med brati večja razdalja, nastajajo radi spori, ki izvirajo navadno iz zavisti do prvorojenca. Tudi je družina že vajena negovanja dojenčka, mati ima še sveže izkušnje po prvem otroku. Oprema in vse priprave so še lepo obvarovane.

Biološko bi morala vsaka družina imeti najmanj troje otrok. Dva kot naravna naslednika roditeljev, tretjega kot dopolnilo za plemo, ker nekaj procentov otrok itak pomre. Večja družina zahteva seveda večje žrtve staršev. Ako niso premožni, se morajo pač odpovedati obilju v obleki, hrani in marsikateremu drugemu užitku. Ako dela mati še izven doma, je preobložena z delom. Res je, da se s starostjo otrok tudi skrbi večajo, pa tudi radosti, čeprav ne v enakem razmerju. Toda na stara leta starši le doživijo lepše čase in uživajo prednosti zakona. Edinemu sinu ali edini hčerki je večkrat težko skrbeti za roditelje, ki niso

več sposobni za delo, zlasti če ima sin ali hči že svojo družino. Ako se ta naloga razdeli na dva, tri otroke, se mnogo lažje izpolnjuje. Bolje je tudi za otroke same, lažje se je zateči k bratu ali sestri kakor k čisto tuji osebi, kadar potrebuje človek moralne ali gmojne pomoči. Otrok edinec pa se čuti osamljenega ne samo v detinstvu, ampak vse življenje.

»Vse to je prav in lepo,« poreče marsikdo, »toda ali imamo pravico, spravljati na svet otroke, če nimamo možnosti, da bi jih preskrbeli za življenje? Ali sploh smem to tvegati? Kako moremo vedeti, kaj čaka otroke? Poglejmo samo okoli sebe: Ali ni marsikaterim roditeljem stokrat gorje, ko morajo gledati otroke sredi današnje brezposelnosti!«

Seveda ne more nihče jamčiti, da bo otrokom dobro v življenju. Možna pa je le, da se bodo do takrat, ko bodo otroci dorasli, časi spremenili. Saj se celo v najugodnejših časih človek ne more zanesti, da bo otroku bodočnost lahka. Naši roditelji si gotovo niso predstavljali, kakšno življenje bomo imeli mi. Če bi bili vsi tako črnogledi, bi bil moral svet že davno izumreti.

Resnica je seveda, da morajo roditelji imeti nekatere pogoje, predno se odločijo za spočetje in rojstvo novega človeka. Prvi pogoj je pač duševno in telesno zdravje očeta in matere, reden, čeprav skromen dohodek in primeren dom. Ako nimata roditelja teh osnovnih pogojev, naj se ustavita ob misli in odgovornosti za novi zarod.

Za manifestacijski shod z geslom »Za obnovo gospodarstva«, ki bo v Ljubljani v Zvezdi dne 28. aprila ob 10., je dovoljena tretjinska vožnja po železnici. Na shodu poročajo preds. vlade Bogoljub Jevtič, fin. minister dr. M. Stojadinović in še nekateri drugi ministri. — Vsi na shod!

Človek preoblikovalec zemeljskega površja

Obraz naše zemlje, njeno površje, se stalno izpreminja. Preoblikujejo ga prirodne sile, od katerih je najbolj značilna tekoča voda. Z visin odnašajo potoki in reke odpadli grušč in prod, drobne ga v droben pesek in blato in ga končno odložijo v morju kot nasipino. Voda tudi kemično raztaplja apnenec, nastajajo kraske jame, in ga zopet kemično sedimentira v morju. Morski valovi butajo v kamenito obalo, jo rušijo in odnašajo odpadli grušč v globine. Veter v puščavah gloda kamenite stene in odnaša pesek iz kraja v kraj.

Od vseh preoblikujočih prirodnih sil se kot najzadnje vedno imenuje človeško roko. Tudi človek s svojo tehniko in industrijo do gotove mere vpliva na zunanji izgled zemeljskega površja. V krajih, kjer je industrija dobro razvita, predvsem v zvezi z rudokopi, človeško delo včasih še celo prekaša prirodne sile. Tako je angleški geolog *Sherlock* primerjal množino izkopanega materiala po različnih človeških delih z materialom, ki ga odnaša voda in prišel je do presenetljivih zaključkov: Izračunal je množino izkopanega materiala na ozemlju Velike Britanije (brez Irske) v poslednjih 2000 letih. Tako so dali: Podzemni rudniki 15.056 milj. kub. metrov, kamnolomi in dnevni kopi 11.851 milj. kub. m, gradba železniških prog in tunelov 2317 milj. kub. m, gradba vodnega kanala pri Manchesteru 41 milj. kub. m, ostali kanali 153 milj. kub. m, gradba cest 477 milj. kub. m, gradba pristanišč 76 milj. kub. m, temelji hiš, kanalizacija 382 milj. kub. m, skupaj 30.353 milj. kub. metrov.

Od teh okroglo 30 kubičnih kilometrov izkopanega materiala odpade šest sedmin na rudniške in dnevne kope. Eno tretjino vsega materiala so dali samo premogovniki. Če bi s tem materialom prekrili Anglijo, bi nanesena plast znašala 18 cm.

Drugi angleški geolog *Geikie* je izračunal, koliko materiala odnesejo prirodne sile z zemeljskega površja. Prišel je do zaključka, da bi po njih odnešana plast bila debela v 2000 letih 7 cm. Če primerjamo sedaj po človeku izkopani material z onim, ki ga odnašajo reke, tedaj vidimo, da je v Angliji z močno razvito industrijo in tehniko, preoblikovanje zemeljskega površja s človeško roko skoraj trikrat jače kakor pa s prirodno silo. Rudarstvo in industrija sta se v Angliji razvili predvsem v zadnjih 100 letih. Če bi se kopanje vršilo v istem tempu vseh 2000 let, bi človeško preoblikovanje prekašalo prirodno še toliko bolj.

Angleški rudniki in industrija so predvsem koncentrirani v okolici Birminghama. Saj je ta pokrajina dobila značilen naziv »black country«, črna dežela. Če primerjamo človeško izkopavanje s prirodnim samo v tej pokrajini, tedaj se prirodno izkopavanje s človeškim niti primerjati ne da. Seveda je takih pokrajin na vsem zemeljskem površju malo. Morda najdemo nekaj sličnega še v Nemčiji in Franciji, tu pa tam tudi v Združenih državah Sev. Amerike, vendar pa je v teh pokrajinah človek jači preoblikovalec zemeljskega površja kot prirodne sile.

sicer pravilno napotil proti Mercedariu, pa ga tudi ni dosegel. V višini 6000 m se je moral radi gorske boleznin in predvsem radi slabega vremena vrniti.

Oba neuspela nemška poskusa sta se izvršila z južne strani. Pogumni Poljaki pa so prišli s severne. Svojo bazo so si osnovali v višini 4300 m v dolini Pichireguas. Od tu so se napotili do višine 6040 m in osnovali višinski tabor, kjer so eno noč prespali. Končno so premagali še zadnjih 700 m in se naposled srečno vrnili v svojo bazo.

Poljakom pa to še ni zadostovalo. Premagali so še ostale tri vrhove Ramade in povsod dospeli kot prvi na vrh. Greben Ramada je važen tudi po tem, da leži na najbolj suhem delu Kordiler. Tu zelo poredkoma dežuje. Saj leži v istih širinah kakor Sahara, sicer na južni hemisferi. Sneg prične v teh hribih šele v višini 6300 m, na severni strani pa je do vrha prav malo snega. Le južna (za naše pojme severna) stran ima nekaj ledu.

Kakor Poljaki pripovedujejo, je vrh masiven hribet in je prepadol malo. Vendar pa je vzpon zelo težaven zaradi neskončnega grušča, mraza in močnega vetra. V višini 6000 m jih je poleg vsega ovirala tudi gorska bolezen.

Kot zaključek svoje ekspedicije so se 8. marca napotili še na najvišji vrh obeh Amerik, na Acocagua, ki so jo tudi srečno dosegli. Skupino Acocagua loči od Ramade prelaz Espinacio v višini 4500 m. Znan je ta prelaz že iz osvobodilnih bojev Južne Amerike. Leta 1817 je v januarju, torej poleti, general San Martin

prepeljal 5000 mož kavalerie preko njega. Ta vojni pohod preko Kordiler je ravno tako znamenit, kakor prehod Alp, ki sta ga izvršila Hanibal in Napoleon.

Predori v Alpah

Pri gradbi prometnih zvez dela inženjerjem najtežje preglavice prekoračitev gorovja. Steza, ki v gorah ne pozna morfoloških ovir, je zaradi svoje strmine in nevarnosti omejena samo za pešhojo. Gorske ceste, po katerih se že vrši moderni avtomobilski promet, so vezane na določeni vzpon in morajo izkoristiti vsako prednost, ki jim jo nudi alpska pokrajina. Mnogokrat se cesta ali železnica ne da drugače izpeljati kot samo z vrtanjem predorov. Celotno avtocestno mrežo ne more vedno udariti najkrajšo pot preko Alp. Lokalni vetrovi in megla ga prisilijo, da napravi ovinek in čisto prepreči vsak polet.

Najtežje je vsekakor graditi železnice v Alpah. Številni mostovi in predori so potrebni, da ni preveč ovinkov in previsokega vzpona. Dolžina vseh železnic v Alpah znaša 14 tisoč 500 kilometrov, število predorov 1850, njih dolžina 757 km. Odpade torej na železnice v predorih 5% vse dolžine. V Vzhodnih Alpah, ki imajo bolj široke doline, je razmeroma manj predorov. Pri 6750 km železniškega omrežja je 500 predorov s skupno dolžino 167 kilometrov. Na alpsko ozemlje posameznih držav so predori sledeče razdeljeni:

	želez. omrežje (km)	število predorov	dolžina predorov (km)	od-stotki
Italija	3740	784	312	8.3
Švica	2390	521	204	8.5
Francija	3265	340	142	4.3
Avstrija	4215	168	79	3.0
Jugoslavija	505	25	15	1.9
Nemčija	385	12	5	1.3

Nova upravna razdelitev Bolgarije

Novi režim v Bolgariji je uvedel mnogo reform v upravljanju države, tako je poenostavil tudi upravno razdelitev. Po poročilih »Državnega Vestnika«, je imela Bolgarija do sedaj 16 pokrajin, ki jih je zreducirala samo na sedem. Nove pokrajine se imenujejo po mestih, kjer je sedež uprave. Ta so: Šumen, Plevna, Vrata, Sofija, Plovdiv, Stara Zagora in Burgas.

Z naredbo notranjega ministrstva od 9. avgusta 1934 je bilo prekrščenih tudi 1166 krajevnih imen. Nova imena je dobilo 11 mest, 853 vasi, 242 mahalov, 44 kolib, 10 železniških postaj, 2 naselji, 3 zaselki in 1 posestvo. Mahala je skupina hiš, ki leži nekoliko oddaljena od vasi, kjer je sedež občine. Koliba je raztreseno majhno naselje v gorah. Često je železniška postaja zelo oddaljena od kraja, po katerem je bila imenovana. Take postaje so dobile imena po skupini hiš, ki so v bližini postaje.

Predvsem so bili prekršчени kraji, ki so nosili še turška imena. Mesta so bila sledeče preimenovana: Anhjalo v Pomorje, Dara-dere v Zlatograd, Devlen v Devin(!), Eski-Džumaja v Trgoviste, Košu-Kavak v Krumovgrad, Mesembrija v Neseber, Ortakcej v Ivajlovgrad, Osman-Pazar v Omurtag, Pašmakli v Smoljan (smola), Stanimaka v Asenovgrad,

Pogumnim Poljakom iskreno čestitamo na njihovem drznem podjetju v tujini daleč od svoje domovine.

Alpinistični uspeh Poljakov v Južni Ameriki

Lansko poletje 18. januarja 1934 (v Južni Ameriki je poletje, kadar je pri nas zima) se je posrečilo poljski ekspediciji, da je izvršila prvenstveni vzpon na drugi najvišji vrh Amerike, na Cerro Mercedario, 6770 m, v argentinskih Kordilerah. Najvišji vrh Acocagua, 7040 metrov, se vzdiguje blizu tega vrha nekoliko južneje. Ekspedicijo so tvorili dr. Narkiewicz-Jodko (voditelj), ing. Stefan Daszynski (geolog), dr. Jan Dozawski (zdravnik), ing. Adam Karpinski (meteorolog) in še dva fotografa.

Ravno blizu teh dveh vrhov postanejo Kordileri najbolj impozantni. Zraven Mercedaria se dvigajo še trije vrhovi, ki so visoki nad 6000 m: Mesa 6080 m, Alma Negra 6120 m, Cerro de la Ramada 6410 m. Greben, ki družijo vse štiri vrhove »šestlisočnjake«, nosi ime po zadnjem vrhu Ramada. Ta greben leži na 32° južne geogr. širine na meji med Čile in Argentinijo, vendar pa že na argentinskih tleh, kakor tudi Acocagua sam.

Prvi, ki se je napotil na Ramado, je bil nemški profesor iz Kiela dr. Kühn, leta 1911. Ni pa dosegel Mercedaria, ker so ga argentinski vodniki napačno napotili proti vrhu Mesa, ki leži pred njim in ga popolnoma skriva. Vendar pa Kühn tudi Mese ni dosegel. Drugi, ki se je poskušal na Ramadi, je bil zopet neki Nemeec Maas, leta 1932. Ta se je

Ivan Aurek

Matevžev dom

»Tak boš res zidal, Matevž?«

»Oj, oče Slnad, če človek misli na lasten dom dolgih dvajset let, ga tudi zasluži, ali ne?« se zaiskre kolarju Matevžu oči.

»Bog ti daj srečo,« kima stari kmet, saj veš, da ti jo privoščim! Z rajnim tvojim očetom sva bila prijatelja, marsikatero sva skupaj uganila in vozovi, kar jih je delal on, imajo še zdaj največ veljave pri naši hiši, pa sem dejal: Dobro, če bo Anžonov Matevž res zidal, mu moram pomagati! Viš, zalo sem prišel pogledat —«

»Kaj takega pa rad slišim,« se zasmije Matevž in razkaže kmetu, koliko svečla si je kupil in kako si misli urediti domačijo. Temelje izkoplje sam, kar bo treba gradiva, mu ga deloma napeljejo kmetje, nekaj lesa je tudi že nabral, nekaj denarja ima pa prihranjenega, a nekaj ga prinese nevesta, pa bo kmalu iz vode.

Oče Slnad se kar pomladi, tako mu ugaja kolarjev pogum.

»Sem slišal, da vzameš Pelronovo Tono? Presnelo, si pravo zagrabil! Je trdna ko lisa in dela za tri. O, jo poznam, je že večkrat delala pri nas. Nikoli je ni treba priganjati, pa vse ti opravi z dobro voljo in peljem in smehom. Taka žena, Matevž, je vredna več ko pol grofije!«

Slnad ni človek, ki bi razsipal ali po nepotrebnem kaj dajal iz rok. Ostre gube, lokave oči, krepko oblikovane lične kosli in tudi kretanje izdajajo preudarne gospodarja; kogar ceni, ga ne ceni le s prazno besedo! Vzlic temu Matevž ne more verjeti, ko mu kmet pove, da mu je namenil pet najlepših smrek in tri dni vož-

nje, pa naj vozi karkoli! Tudi hlapca bo dal za te dni, samo povedat naj pride kolar, kadar bo treba.

Ne, tu ni treba govorjenja in ne dosti vpraševanja: Kadar oblubi Slnad, drži kakor skala sredi Javornika. In zdaj je oblubil in odšel svojo pot, kolar Matevž pa se je lotil dela. Bilo je zgodaj pomladi in še hladno, vendar si je visoko zavijal rokave, preden je zaslavlil kramp. Kdaj je že mislil na ta trenutek! Za pastirja je služil, ko je že sanjal o lastni strehi —

»Ko bi le toliko mogel dati otrokom, da bi jih ne tepla tuja vrata!« je večkrat vzdihoval oče in Matevž mu je ponavljal v odgovor:

»Mene ne bodo dolgo —«

Kakor hitro se je izučil obrli, je odšel po sveču. Marsikdaj je bilo bridko, toda misel na dom mu je povsod svečila kakor zvezda vodnica. Škoda, da nista ne oče ne mati smela doživeti tega trenulka.

Ah da, dvajset let: nič, ako se človek ozira nazaj, in speč cela večnost, dokler gleda v bodočnost. In prav predlanskim, ko je bilo že vse tako blizu, je moral oče zahtisniti oči, a lani je odšla še mati za njim: Ko je ostal Matevž tako sam, ga je skrajza zamikalo, da bi se podal kam dalje po sveču, vendar je kmalu speč zmaga misel na dom. Kakor Devčela dežela je zažarela pred njim domača vas. Kam naj bi šel, ko pa mu povsod le dalje kaže pot —

Tam je vse tuje in mrzlo, tu milo in živo in toplo. Izza slednjega grmiča se oglašajo spomin, hiše, obrabi in sleze in pola so kakor zračeni z njim. Naj so tla tod skopana in kamenita, prvi Matevžev dih je bil iz njih! In kjer se je prvi predramil, naj se še zadnji umiri. O, vredno je bilo dvajset let truda, da sedaj zaplato rodne grude lahko imenuje svojo last!

Telovo. Vas je kakor nevesla. Vsa okna, koder gre procesija mimo, so okrašena s svetlimi podobami, s cveljem in z gorečimi svečami. Cesta je izpremenjena v brezov gaj. Zvonovi pojo kakor nikoli, srca utripajo v ritmu neukrotljive radosti: Bog gre iz svojega hrama, hodi med hišami, s slamo kritimi, hodi med ubogimi, malimi in trpečimi, hodi med njimi, ki s srčno krvjo ljubijo svojo zemljo in se od povsod zvešto vračajo k njej, hodi in jih blagoslovja. Tudi mimo hiše Anžonovega Matevža gre. Saj je v tem, še neomejanem zidovju cela gora žuljev in truda, celo jezero ljubezni. Čeprav še ni v ljubkem bivališču ljudi, so okna danes razsvetljena in okrašena s cveljem in svetlimi podobami.

»Viš, viš, kako Pelronova Tona zna,« omeni Slnad sosedu. »Ze zdavnaj sem dejal Matevžu, da naj bo vesel take neveste —«

Sosed prikima:

»Res bo čedna domačija. Kdo bi si bil mislil —«

»Pridne roke in prav nasajena glava,« ugaja Slnadu.

»Pa so včasih nekaj pravili, da niso tla tu nič kaj varna —«

»Aha, misliš zastran vode —«

»Kakopak. Da je vse izpodjedeno, sem slišal pravili več kot pred šestdesetimi leti, ko sem še krave pasel —«

»Seve, neke morajo imeti pot vode, ki pri nas poniknejo v zemljo,« se počasi preslopa sivolasi Slnad, »a zastran tega ni, da bi bil kdo v skrbeh. Saj so naša tla povsod sam kamen. Za dobro ped odgrneš zemljo, pa si na skali —«

Potrkanje boža pokrajino kakor drobni zlati kodrci, domovi so zamaknjeni in sonce objema z jasnega neba pokrajino in ljudi, hiše in Boga, ki hodi med njimi. Matevž slopa v vršli fanlov. Tona v vršli

deklet. Kadar procesija napravi dolg ovinek, se vidita in se pozdravita z očmi. In marjetica, ki jo grede poboža diš srečne neveste, nalahno zardi, in brinjevka se srebrno zasmije Matevžu iz grmiča:

»Cirili-liiii, kako so še mlade tvoje oči —«

In kolarju je toplo pri srcu. Komaj se je dobro vrnil v domači kraj, so se ga ljudje že oklenili in ima dela čez glavo. Trije, štirje bi mu morali pomagati, ako bi hotel imeti vse sproli in za časa narejeno. Nekaj let tako, pa bo lahko dokupil svečla k hiši, njive, gozda, kos senožeti in še kaj poleg, da bo cel kmet. In njegovim otrokom se ne bo treba po dvajset let pehati križem po svetu in jih ne bodo tepla tuja vrata.

»Sveča Marija, mali božja —« ga izza ovinka doseže Tonin topli glas. In kakor je zamaknjen v sanje o sreči, se zdrzne in začne moliti. Kako je to slajše, vse lepše, toplejše, ko prosila dva:

»Temveč reši nas hudega —«

Bog se je ustavil in blagoslovja kleteče.

*

Poletje je dozorelo. Valoveče zlato se sklanja pod srpi na njivah. Zanjice čeb-ljajo in se hihitajo, komaj jim sproli odgovarja zaslavni vezač. Samo Pelronova Tona je letos resna. Zanje pridno, zmeraj je za najmanj tri snope pred družicami, za smeh in šale pa je kakor mrtva. Ko se sklanja nad žilo, vidi povsod le Matevža. Izmed zlatega klasja se ji prijazno smejejo njegove oči in vsa njiva šumi:

»Čez štirinajst dni —«

Samo štirinajst dni bo še dekle, samo štirinajst dni. Kako je to čudno na sveču! Kot otrok se je z domačimi in sosedovimi otroci bogve kolikokrat igrala mater in očeta in se ji je zdelo na moč imenitno.

Pogled v svet

G vseniliški profesor dr. Milan Vidmar piše knjigo o velikem in majhnem svetu, kakor se mu prikazuje kot znanstveniku. V poljudnih slikah namerava odpreti slovenski inteligenci vpogled v čudežne skrivnosti stvarstva. Zanimali smo se za njegovo delo in zato je naš urednik zaprosil g. profesorja za podrobnejše podatke. V naslednjem poročamo o razgovoru.

»Presenetilo me je, da pišete, g. profesor, knjigo o velikih naravnih tvorbah, o vseirju, o najnovejših izsledkih sodobne fizike in o zaključkih, ki se vsiljujejo iz čudežnih svetovnih slik filozofu. Kaj Vas je napotilo, da ste se izneverili svoji stroki, ki Vas vidno zaposluje tudi v zadnjih letih?«

»Elektrotehnika, ki mi polni življenje, je praktična fizika. Elektrotehnični znanstvenik se nehoti poglobljal v teoretično fiziko. Pa saj je sodobna fizika tako živa, pestra in zanimiva, da ji ne uteče nihče, ki ji more slediti po najnovejših, mestoma zelo težavnih potih.

Pravega strokovnjaka si ne smete predstavljati popolnoma uklenjenega v okove svoje stroke. O vsaki stroki je mogoče filozofirati. Kaj pravim? Potrebno je filozofirati. Le kdor se dvigne visoko nad stvarino, ki jo obdelava, vidi zares vse. Brez filozofiranja ni širokega pregleda, ni višjih vidikov.

Pred dolgimi leti sem napisal v uvodu svoji veliki knjigi o transformatorjih, da mora biti tudi inženjer filozof in človek. Človek, ki pri svojem delu uživa in trpi. Človek, ki se izživlja v delu, ki v njem išče več ko dolžnost.

Noben pravi človek ne more živeti brez zanimanja za vse to, kar nas obdaja, kar je ustvarjeno poleg nas in nad nami. Nehote se mu vsiljuje plaho vprašanje, zakaj živi, odkod je prišel in kam mu je zahtana pot.

Desetletja so me mučila takšna vprašanja in desetletja sem iskal odgovora. V ozkem krogu svoje stroke in zunaj njega. Pograbil me je sodobna fizika, ki se zviža v ogromni revoluciji. Mojemu delu je bila vedno blizu. Odgovarjala mi je na številna vprašanja, ki so me mučila. Domišljujem si, da sem pogledal v tajnih samogovorih globoko v svet. Da sem zagledal marsikaj, kar je zelo skrito. Pa se mi je zazdelo, da imam pravico in dolžnost povedati, kar sem doživel. Zato pišem knjigo o svetu, o njegovih skrivnostih, o smislu, ki ga ima zame in o rečeh, ki jih vidim v njem samo jaz.

»Ali se ne bojite, g. profesor, da bo navadnemu inteligentnemu težko slediti vašim učenim popisom?«

»Moji popisi ne bodo prav nič učeni. Dolgo že vem, da je mogoče poročati o vsakem problemu, tudi o najtežjem, v preprosti lahko razumljivi obliki. Neprebavni so samo tisti poročevalci, ki stvarine ne obvladujejo zares.

Poskusil sem že v odlomkih poročati slovenski inteligenci o svetovnih slikah. Pred leti sem napisal za »Ljubljanski Zvon« članek o relativistični teoriji. Lani je priobčila »Sodobnost« moj esej o zakrivljenem svetu. Obakrat sem razpravljaj o zelo zamotanih izsledkih sodobne fizike. Uporabljal nisem ne matematike, ne učenih raziskavanj ali dognanj. Posegal sem po lahko razumljivih prispodobah in po pripomočkih, ki so dostopni vsakemu inteligentnemu s srednješolsko izobrazbo. Domišljujem si, da so se mi poljudni opisi doslej vedno posrečili.

»Ali mislite, g. profesor, da se inteligenca zares zanima za sodobno astronomijo in fiziko?«

»Povojni Evropi presedajo romani bolj in bolj. Človeštvo je po veliki katastrofi tako zbežgano, da krčevito išče nove orientacije. Vsake-mu inteligentnemu je potreba pogledati, kje je, odkod je prišel in kam gre. V starih urejenih časih se takšna vznemirajoča vprašanja niso vzbujala. Odgovori so se preveč vsiljevali sami, čeprav niso bili prav nič temeljiti. Po vojni se vsak posameznik lovi v svetu, ki se mu zdi ogrožen, ki je ves nemiren, ki ograja s temno bodočnostjo. Zato posegajo ljudje vse bolj in bolj po biografijah. Nikdar pred vojno niso bili življenjepisi velikih mož tako priljubljeno čtivo kot so danes. Prav tako je fizika pograbilila široke plasti. Saj prinaša nekakšno splošno biografijo, popis nekega velikega, vesoljnega življenja.

Vsi stari pojmi, ki jih je človek prinesel s seboj iz pokolenj, ki so pred njim tisočletja gledala v svet, stoje danes na glavi. Prostor, čas, gmota, vse se nam je razblinilo v nič.

Starejša filozofija nam ne prinaša več utehe. Kant je razmišljal o svetu, ki ga je poznal. Kant je poznal fiziko svojih let. Kje je tista stara fizika! Danes je vsa v razvalinah. Iz razvalin pa se dviga nova, mogočna, široka, polna tajne poezije. Danes moramo nanovo filozofirati, danes moramo razmišljati s čisto novimi pojmi, o novem prostoru, o novem času.

Ko je Einstein vrgel svojo relativistično teorijo v svet, je nebroj popularnih opisov poplaval Evrope. Danes ima inteligent obilo poljudnih opisov za vse panoge v sodobni fiziki.

Slovenci nimamo nobenega. Primorani smo posegati po nemških, francoskih in angleških knjigah, če hočemo zvedeti, kakšen je svet, ki v njem živimo. Zato sem se odločil, da napišem svojo knjigo.

V nji bom nanizal vrsto slik, ki bodo prikazovale širni svet z različnih strani. V te slike bom vnašal svoje ideje, svoje posebne poglede v naravo. Marsikaj vidim drugače ko naravoslovci.

Prav nič se ne bom potrudil graditi objektivno sliko sveta. Nasprotno. Do zadnje vrstice bom ostal subjektiven. Ne da bi zahteval, da mi čitatelj pritrjuje povsod in v vsem. Zdi se mi, da bo marsikoga zanimalo, kako gleda v svet znanstvenik, ki je imel obilo posla z naravo, s pojavi v nji in z dozdevnimi zakoni, ki usmerjajo ves ogromni mehanizem okoli nas.

Zelo bom zadovoljen, če bom napolnil vrzel v slovenski literaturi, ki postaja vendarle že mučna. Ni me strah zmot in napak. Samo kdor ne dela, se ne zmoti. Vsak nov poizkus, približati se naravi, je koristen. Tudi tedaj, če se izjalovi.

Nemško predavanje o Jugoslaviji

Bivši nemški poslanik v Beogradu, eksce-lenca Dufour-Feronce je imel v Srednjeevropskem inštitutu v slavnostni dvorani mestne hiše v Dresdenu predavanje o Jugoslaviji, ki ga je otvoril s primernim pozdravom številne zbrane odlične publike glavnega saškega mesta nadžupan Zörner.

V svojem predavanju se je bivši poslanik najprej spominjal svojih osebnih doživljanjev v Beogradu, nato pa poročal o silnem gospodarskem razvoju Jugoslavije po vojni. Beograd je narastel od 80.000 prebivalcev v l. 1914. na skoraj 300.000 v l. 1934. Veli-

kanske palače, nove široke ulice, ki so bile v zadnjem času tudi tlakovane, dajejo prestolnici Jugoslavije velikomestno lice. Nato je opisal poslanik zgodovino Jugoslovancov ter sedanje vladarske hiše ter se s pietetnimi besedami spominjal kralja Aleksandra, ki je toliko storil za konsolidacijo države. Omenil je tudi divne naravne krasote Jugoslavije ter govoril o nadvse zanimivi in svojevrstni kulturi Jugoslavije.

Nato je prešel na opis gospodarskega položaja Jugoslavije, ki je morala po vojni premagati silne težave, katero pa čaka lepa bodočnost. Po svoji gospodarski strukturi je Jugoslavija naravnost poklicana, da zamenjuje sirovine in agrarne proizvode z nemškimi industrijskimi izdelki. V ta namen pa je potrebno, da se jugoslovanska agrarna proizvodnja prilagodi potrebam nemškega trga in goji pridelke, ki jih nima

Radivoj Peterlin-Petruška:

Poslednja velika noč

Proti koncu marea so se odpravljali v svobodno domovino zadnji češki častniki, kar jih je ostalo v Caričinu, pa so še meni svetovali naj odpotujem z njimi. Rade volje sem se jim pridružil, saj sem bil vendar njih tovariš skoraj poldrugo leto in sem tudi vedel, da se na ta način najlaže vrnem v svoj kraj.

Čehi so mi preskrbeli potne listine, sam sem perilo in obleko v vrečo, se poslovil od živih in mrtvih prijateljev, od najpriljubljenejših kotic-kov mesta in od »matuške« Volge, na kateri se je ravno trgal in pokal led, ter odšel na kolo-dvor.

Pomestili smo se kolikor mogoče udobno v štiri tovarne vozove, ki so jih priklopili vlaku, in zvečer smo bili že na poti proti Voronežu.

Sovjetske oblasti bi nas rade kolikor mogoče hitro spravile čez mejo, in sicer po najkrajši poti. Toda na kaj takega ni bilo niti misliti, saj so ravno ob tem času divjali najhujši boji med rdečimi in belimi. Naravnost proti Harkovu ni bilo mogoče iti, ker je imel skoraj vso oblast donskih kozakov v rokah beli general Krasnov, ki je že trikrat oblegal celo Caricin. Zato so nas vozili najprej proti Tambovu, od tam pa na Voronež. Iz Voroneža smo se spustili na jug do Kupjanska, od tam smo zavili na zapad h Harl kovu, nato v Poltavu, pa spet kvišku proti Černigovu, da smo se ognili generalu Zelenemu, ki je strahoval Zadrjepravje, in šele iz Černigova se nam je posrečilo, da smo dosegli Kijev.

Vožnja do sem je trajala namesto dveh cele štiriinajst dni. Včasih smo se ustavili kar sredi stepe, ker je zmanjkalo vode, ali smo zabredli v snežene zamete, ali pa se je pokazala kje v bližini sovražna konjica. Večkrat smo tako počivali cele dneve, na primer v Černigovi, Kupjansku in Harkovu, ker je bila poškodovana proga ali pa celo kakšen most.

Tedaj smo šli ogledovat mesto in si nakupiti kruha in drugih potrebnih stvari. Dolgo pa nismo izostali, ker nismo nikoli natanko vedeli, kdaj bo proga prosta. Sicer smo se pa tako privadili življenja v vozu, da smo živeli najrajši v njem, se pogovarjali, šalili, peli, igrali na harmoniko ali pa kvartali. Pa tudi pijače smo imeli za nahujo potrebo. Poročnik Machaček je imel prijatelja v neki carinski lekarni in ta mu je preskrbel cele steklenice najčistejšega špirta. Iz njega je delal Machaček rusko »vodko« in nas z njo gostil. Bil je pa tudi prirojen komik in nam včasih take pravil, da smo se kar valjali od smeha.

V Kijev smo prišli ravno na veliki petek zvečer. Ker je bila že noč in so naše vagonce prerivali semtertja, smo ostali kar v vozu. Ko smo pa zjutraj skočili na prosto, da dobimo vode za umivanje in čaj, pa vidimo, da smo čisto na strani in pomaknjeni na slepi tir.

Nemčija v zadostni meri. Tu treba omeniti zlasti koruzo in oljne rastline.

Nemčija hoče čim bolj poglobiti trgovinske stike z Jugoslavijo, o čemer pričča tudi lani sklenjena trgovinska pogodba. V klinrinskem prometu je nastal sedaj v korist Jugoslavije saldo v višini 15 milijonov mark ki ga treba poravnati ne z oviranjem jugoslovanskega izvoza, temveč s povečanjem nemškega izvoza.

Da se poglobi trgovinski stiki z Jugoslavijo, je bila v Berlinu ustanovljena nemška trgovinska zbornica za Jugoslavijo, katere predsednik je predavatelj.

Koncem svojega predavanja je priznal predavatelj, da uživa nemška manjšina v Jugoslaviji vse pravice ter zaključil svoje z odobravanjem sprejeto predavanje z željo, da bi si ostali Jugoslovani in Nemci za vedno prijatelji.

Machaček gre še z enim častnikom na kolo-dvor proizvedovat, kako in kaj, pa pride kmalu nazaj s poročilom, da ostanemo vsaj par dni v Kijevu.

Večina potnikov ostane v vozovih, nekaj se nas pa napravi v čistejšo obleko in odidemo v mesto. Na kolo-dvoru je polno vojaštva, ki strogo preišče vsakega, kdor prihaja ali odhaja, če ima mogoče kako orožje, ali če je preoblečen belor-armeje. Sumljive odpeljejo na komisariat.

Tavam po mestu in iščem znana mesta iz prejšnjih mojih kijevskih obiskov. Skoraj vse je tako, kakor je bilo tedaj, in vendar vse drugače. Velika sobota je danes, cerkve so polne ljudi kakor nekdanj, ali celo še bolj, in zdi se mi, da molijo iskrenjeje in bogu vdaneje. Toda čutim, da plava nad vsemi nekaj neznanosko težkega, nevidnega očem, ki pa tlači duše k tlom in jih dela nesposobne za kakršnokoli bodrebo, veselo, velikonočno misel. Kakor sence prihajajo, padajo pred »plaščanic« — božjim grobom na kolena, se križajo in poljubljajo sliko, molijo in odhajajo posamič, kakor so prišli tihi nemi.

Grem v zgornje mesto k pečerski lavri — samostanu. Od tam je razgled na Kijev in na ono stran na široki »per«. Njegovo pomladansko vodovje je preplavilo travnike in njive onstran na kilometre daleč in v predmostni Slobodi gledajo iz vode samo hiše in vrhovi dreves ter tu in tam kos ograje.

Tukaj gori je o velikonočnem času vrvelo romarjev iz vse Ukrajine in vse je gorelo v ble-sku tisočernih sveč. In ko je prišla polnoč in so se odprla glavna cerkvena vrata in je planilo petje velikonočno skozi somrak radostnega jutra: »Hristos voskreset!« — »No istinu voskreset!« — Kristus je vstal od mrtvih! je zabučala veselja vest od hiše do hiše in vzdramil se je starodavni Kijev k neskončni velikonočni radosti. — — —

Sedim v temnem kotu voza in čakam, kda, zadone velikonočni zvonovi. Tišina vlada tam zunaj, le tuintam po pretrga rezek pok puške in krik vojak na straži... A zvonovi bodo prav gotovo zapeli in od ust do ust pojde pozdrav: »Hristos voskreset!«

Točno po navodilu.

— Kako je to, gospod Goba, dal sem vam medicino in vi se je sploh niste dotaknili!

— Gospod doktor, nisem se upal, na steklenici stoji, da mora biti medicina zmerom trdno zaprta!

Ko je doraščala, se je nekatero noč vsa-polna splašila iz sanj:

»Ali ni nekdo potrkal na okno?«

Morda je res bil kdo, mogoče pa samo večja stare jablane, ki se je hrešče pozibavala v vetru, Tona pa je poletel sanjala o dragem, ki bo prišel kakor s samim soncem obliči. Prišel bo prazniški in vesel in bo vekomaj poletel sam praznik in sama radost.

Res so jeli prihajati, bili pa so vsakdanji in bežni, žuljavi in neokretni, nič prazni-ka ni bilo z njimi in nič sonca. Tona je poslušala besede, ki naj bi božale in omamljale, pa se ji je zdelo, da padajo kakor težka polena. Kakor jih je poslušala, je bila žalostna in ni marala nikomur dajati niti malo upanja, da bo kdaj njegova. Razvedrila se je le pri delu in med družicami, kjer je bila kakor razigran otrok. Ako je ta in ona smuknala v zakonski jarek, jo je Petrona nagajivo pomilovala, češ:

»No, kako ti kaj prija na verigi?«

»Se že ujameš tudi ti —«

»Ne vem, ne vem, ko me nič ne skomina po tem,« se je smejal dekle in je res že vse mislilo, da ostane samica, le sama ni razmišljala o tem. Saj je življenje lepo: naj sije sonce, naj sneži, vsak čas ima več lepote nego je morejo zajeti oči.

Iz takih misli jo je prebudila novica, da se je Anžonov Matevž vrnil v domačo vas. Bil je nekaj let starejši od Tone in se ga izza otroških let skoraj ni mogla več spominjati, zato je bila tem bolj radovedna, kakšen je, in je komaj čakala, kdaj ga bo videla.

»Čemu neki?« se je vpraševala in si ni znala dati odgovora, dokler se niso njune oči v nedeljo za trenutek srečale pred cerkvijo. Hu, kako jo je bliskoma skuhala rdečica in kar čelo se ji je orosilo, tako

ji je bilo nerodno! Kakor podlasica je smuknila v cerkev in se slisnila v klop. Saj niti ni natanko pogledala Matevža in bi ne vedela niti povedati, ali ima sive ali rjave oči, misliti pa je vendar morala v cerkvi venomer nanj in se po pridigi ni mogla nikakor premagati, da se ne bi bila izpod rule ozrla na moško stran, kjer je med fanti takoj spoznala pravega. Ali ji ni celo pomežiknil? Joj, ta porednež! Kar v cerkvi —

Bila je tako razburjena, da jo je med mašo začel siliti kašelj in si je morala ves čas tiščati robc na usta. Ej res, Matevž je bil drugačen nego vsi, kar jih je poznala! Kako jo je ošvrknil z očmi, ko je prišla iz cerkve. Malo na smeh mu je šlo in ji je že spet pomežiknil, ponoči pa je potrkal na njeno okno. Slutnja ji je povedala, kdo je zunaj, in ji je bilo, kakor da je živela doslej samo v pričakovanju te noči — — —

»No, Tona, ali si tako prevzelna ali tako žalostna, odkar se ti bliža jarem?« hile žanjice za njo, Petronova pa:

»Žet se mi mudi, ko se že nagiblje dan in nimamo še niti pol njive požele —«

»Če boš moža tako razvadila, bo začel še drva sekati na tebi, ko bo videl, kako se pehaš —«

»Si bo pa tnal prihranil —«

»Ta je danes kralko nasajena,« se zasmeje vežač.

»In se še čudiš?« se vzravna Tona.

»Kolikokrat si že stokal, da dolgo toporišče daje premočan omah! Rajši mi nabrusi srp. Že vidim, da sproti vse pozabiš —«

»Kaj si se danes najedla osala?« začne fant brusiti srp. »Ali je še dosli dela z Matevževo hišo?«

»Prav za prav je vse narejeno,« se zagleda Tona po polju, »vendar še zmeraj

česa manjka. Človek misli, da bi se kar vselil, pa se pokaže, da še zmeraj česa manjka.«

»Lepo bosta pa imela —«

»O, nič ne rečem, da bi ne. Ob cesli je in nikamor ne bo preveč daleč, samo brez vode bi bila kmalu ostala —«

»Kako to?«

»Na vodnjak smo vse skupaj pozabili. Šele v nedeljo se je Matevž domislil —«

»So ga oklici tako razgibali?«

»Nemara pa res. Po maši je prišel k nam in omenil, kako mislim zastran vode.«

Tona se smeje. Spak vendar, kaj je bila njej voda mar!

»Kajpak, kakopak, ti si mislila na vse kaj drugega,« jo z nagajivim pogledom prekine vežač. Kakor da ni slišala, pripoveduje Tona dalje, da so včeraj končno jeli kopati jamo za vodnjak.

»Stari govore, da tam nekje teče voda pod zemljo —«

»To bi bilo imenično,« gre Petronovi na smeh, »bi imela poleg svojega doma še svoj vodovod —«

In odide žet.

Sonce se niža, klasje šumi in njiva je bolj in bolj gola. Tona je že zopet prehitela tovarišice in dolgo niti ne zasliši, da jo je prišel klicati Strnadov hlapec.

»Kaj pa je?« si z dlanjo zasenči oči.

»Matevž je naročil, naj grem pole. Saj se boš lahko precej vrnila —«

Žanjice se spogledajo. Hlapec je upehan in znoj mu v debelih curkih lije po obrazu.

»Ali moram res biti pri vsaki mačji procesiji zraven?« bi se dekle rada kazala nejevoljno, toda v glasu odmeva prizvok skrbi in bojazni.

Hlapec gre kakor vihar in Tona ga ne more več dohajati.

»Pa vendar ni lake sile —?«

»O, ni sile, samo stopiva, kar čvrsto stopiva —!«

Hlapec gleda v tla in že skoraj leti.

»Povej no,« se začno dekletu tresli noge. Kakor bi kopala, se muči s hojo in se ji bolj in bolj zdi, da ne pride nikamor.

»Slišiš, povej vendar, kdo te je poslal pome —«

Hlapec je kakor gluhi. Z golo roko si olira znoj s čela in hili, samo hili.

»Joj —!«

Toni v grlu zaslane krik. Pred hišo je polno ljudi. Nekdo moli, nekdo joka, Ko zagleda hčer, ji prihiti mali Petronka naproli:

»O Bog —!«

Tona plane kakor levinja. Gruča se razmakne. Na pragu, v veži, v sobi kri.

»Matevž —!«

Da se je udrlo, ko so kopali. Kar na lepem. Drugi so odskočili, njega je slisnila skala. Skozi razpoko se zdaj čuje šumenje tekoče vode.

Dekle sliši kakor v omotici, kaj pripovedujejo ljudje, oči in usta, srce in solze pa samo role:

»Matevž, Matevž —!«

Res, zdaj je odprl oči.

»Matevž —«

Ustnice se zganejo, glasu ni. Le v očeh se zaiskri kakor utrinek.

»Matevž, moj dragi, moj ženin, moj mož —«

In se ji stemni pred očmi. Ko se zopet zave, pravkar odhaja duhovnik iz sobe. Matevževo truplo je pregrnjeno z belo rjuho. Tona vikne in se vrže k njemu.

»Nikar tako,« joka mali Petronka in prižiga svečo mrliču. »Bog mu daj dobro — Našel je, revež, svoj dom —«

Delo našega gledališča v tekoči sezoni

Naša drama in opera, ki sta bili v tekoči sezoni izredno produktivni, sta obogatili repertoar s celo vrsto zanimivih in lepih predstav. Razen velikega števila premier sta ponovili obe gledališči nekaj najuspešnejših komadov iz preteklih sezij. Izmed slovenskih del je vprizorila drama Cankarjeve »Hlapce« v Debevečevi režiji, nadalje »Blodnje ognje«, delo dr. Iva Šorlija v Skrbinski režiji, Linhartovo komedijo »Matiček se ženi« v režiji dr. Gavelle kot gosta, ponovila je Gollevo komedijo »Kulturna prireditel v črni mlaki«, otroško igro »Peterčkovce poslednje sanje« v prof. Šestovi in »Jurčica« v Debevečevi režiji. Bratko Kreft je režiral svojo veselo slovensko legendo »Malomeščani«. Od srbskih del je bila vprizorjena Nušičeva komedija »Zalužjoči ostali« v Kreftovi režiji, ponovili pa so Krležino dramo »Gospoda Glembajevi«, ki jo je režiral Gavelle. Češka literatura je bila zastopana s O. Scheinplugovo veseligrso »Gugalnica« v Skrbinski režiji, izmed poljskih del so odigrali Raortovo satirično komedijo »Waterloo«, ki jo je postavil na oder Bratko Kreft. Rуска literatura je bila zastopana s ponovitvijo »Bratov Karamazovih« od Dostojevskega v Debevečevi režiji. Od klasikov sta bila uprizorjena Shakespeara »Beneški trgovec« in Goldoni s »Slugo dveh gospodov«, obe deli v Debevečevi režiji. Poleg tega ponovi drama Hoffmannsthalovega »Slehernika« o velikonočnih praznikih. Delo je postavil na oder prof. Šest. Iz ostalih literatur so bile vprizorjene igre tujih avtorjev: Rostandov »Orlić« in Acharodova »Migo, dekle z Montparnassas«, oboje v režiji prof. Šesta, Strindbergova »Velika noč« v režiji Debeveca, Štefan Zweigovo »Siromakovo jagnje« v režiji Bratka Krefta, Bruno Frankov »Vihar v kozarcu« (Lipahova režija), Nicodemijeva komedija »Postržek« (režija Kralj). Ponovili so iz preteklih sezij Klabundovo japonsko dramo »Praznik cvetočih češenj«, Raupachovo igro »Mlinar in njegova hči« Gruerjevo pravljico »Snegulčica« ter Wildeovo komedijo »Bunbury«.

Bodoči dramski repertoar za to sezijo predvideva sledeče igre: v začetku maja vprizorijo izvirno pasijsko dramo »V času obiskanja«, ki jo je napisal Edvard Gregorin. Avtor bo delo režiral sam. Drama je izredno zanimiva, ker si je pisatelj postavil za naloge, opisati socialno politično okolje, v katerem je vršil Jezus iz Nazareta svojo misijo kot učitelj novega nauka. S tem, da je osvetlil navedene momente, je utemeljil na nazoren način sovraštvo Židov do Jezusovih idej in razvil logični potek akcije, ki je privedla do njegove obsodbe.

Izmed domačih del je nadalje na repertoarju Vomergerjevo »Zlato tele«, ki ga bo režiral G. Skrbinek. Dejanje je osnovano na aktualni temi o posmrtnem zavarovanju in vsebuje posrečene komedijske prizore, ki zagotavljajo delu uspeh.

Kot režiser se bo predstavil našemu občinstvu mladi absolvent dunajske Akademije za umetnost gospod Peter Malc. Režiral bo Cezarja von Arxa dramo »Izdaja pri Novari«, ki slika življenje švicarskih najemnikov in kmetov v 16. stoletju. Izho-

dišče dogodkov tvori dejstvo, da so služili Švicarji kot najemniki Francozom in Italijanom, ki so se medseboj vojskovali tako, da so se Švicarji često morali boriti proti lastnim rojakom. Ta drama se odlikuje po izredno lepem slogu (prevedel jo je Fran Albrecht) in po močnem dramatičnem dejanju, zgoščenem v učinkovite prizore, ki dajejo igralcem priliko za visoko vredne umetniške kreacije.

Prof. Šest bo režiral od Hoffmannsthal predelano Sophoklovo tragedijo »Oedipus«, ki jo vprizore na letnem gledališču v Tivoliju.

To je v kratkem poročilo o letošnjem repertoarju. Repertoar za prihodnje leto bo sestavljen po naslednjih vidikih: predvsem bo vodstvo drame vpoštovalo domače avtorje, slovenske in v drugi vrsti jugoslovanske. Poleg tega si bo prizadevalo v velikih obrisih zajeti v svoj repertoar glavne predstavnike svetovne dramske produkcije, tako klasične kakor tudi sodobne. Vendar bo repertoar v svoji konkretni obliki objavljen kasneje. Pravi tako bo ta načrt skušal obsejati najrazličnejše sloge, kar bo dalo dramskemu ansamblu priliko in možnost, dokazati svojo zrelost v čim različnejših odskih stilih. Podrobno poročilo o delovanju opernega gledališča bo naš list objavil v eni izmed prihodnjih števil.

Pri srečku Magoliču

V nedeljo, 23. t. m. bo otvorjena v Jakopičevem paviljonu kolektivna razstava popularnega Srečka Magoliča.

Pred tedni je slavil Magolič 75. letnico rojstva in prav za ta jubilej priredil sodelovanjem »Podpornega društva grafičnih faktorjev in Ljubljani« razstavo 150 najnovejših oljnatih slik.

Da malo izvem, kako in kaj, sem ga obiskal v njegovi hišici v Rožni ulici.

Pri Magoliču gre vse brez uvodnih formalnosti, zunaj potegnesh za zvonec in koj nato si pred Magoličem, ki že ve, kako in kaj, in predno se dobro zaveš, si v sobi, kjer je polno slik, čudovitih umotvorov iz okolice Ljubljane, Raba in vseh krajev naše domovine.

»Gospod Magolič, čujemo, da vaša razstava ne bo 5. maja. Ali je res?«

V zanj tipičnem ljubljanskem žargonu je kratko dejal: »Ja tku ja prenašaja kuker mačka mlade...«

Razstava bo torej teden preje kakor je bila določena. To Magoliču ne dela nobenih preglavic, iz Zadržne tiskarne, kjer je ravnateljaval dolga leta do 1. aprila in kjer ima po stenah vseh prostorov »Stalno razstavo«, pobere okrog 80 slik, druge ima pa v svojem domu, pa bo šlo v redu. Ostalo je itak vse pripravljeno, vabila, reklame in sezname.

Zadnje formalnosti bodo pa itak drugi izvršili, saj 75 letni Magolič tudi vsega ne zmore. In pomagajo mu pa vsi tako radi.

Kako se počuti v pokoju, sem še povprašal, pa mi je dejal, da povsem dobro, ker sedaj šele pridno dela. In res je to. Na stojalu stoji slika, motiv izpod Golovca. Ta

slika bo gotova še za to razstavo. Seveda ima Magolič okrog 300 slik na razpolago, za to razstavo je pa izbral 150 najboljših.

V prijetnem kramljanju sva si ogledala še album fotografij, kjer ima Magolič zbrane fotografije iz vseh krajev, ki jih je posetil kot slikar in turist. Nobena gora mu kljub 75 letom ni previsoka in očaka Triglava še prav korajžno poseti.

Omenil sem mu še, da poznavalci slik njegova dela zelo cenijo in da je imel na obeh kolektivnih razstavah 1926. in 1930. leta lepe, mogoče najlepše uspehe. Kako si obeta letos? »Ja, veste doudons je pa kriza, pa nič na de, bu že šlo...«

Za 75. letni jubilej je dobil nebroj čestitk iz vseh krajev, dokaz, da ga imajo povsod radi kot človeka, družabnika in slikarja. Najtežje se bo ločilo od slik osebe tiskarne, ki je v najožji zvezi spremljalo postanek vsake nove pokrajine. Ko bi človek hotel izvedeti podrobnosti o postanku vsake slike, bi mu osebe vedelo povedati mnogo zanimivega. Dokaz, da jim ravnatelj ni bil samo predstojnik, ampak tudi prijatelj.

V prijetnem razgovoru se je bilo treba ločiti in s krepkim stiskom roke sva se ločila z zagotovilom, da se na razstavi vidiva in še podrobneje pogovoriva o slikah.

—O—S.

Kultura

Nobeno delo, ki ga je izvršil človek v prilog svobode, torej v prilog kulture, ne izgine za vekomaj, ne ogenj ga ne more vekomaj pokončati, ne meč!

Daleč je še dan, ko bo ozdravljeno in razširjeno to propalo podjetje slovenske duševne kulture; ozdravilo in razširilo pa ga bo slovensko ljudstvo!

Ivan Cankar,
»Slovensko ljudstvo in slovenska kultura«.

Gruda, Mesečnik za kmetisko prosveto. Leto XII. Izdaja Kmetijska tiskovna zadruga v Ljubljani, urejuje Dolf Schauer.

Iz skromnih početkov pred dvajsetimi leti, se je Gruda, ki je hkratu glasilo Zveze kmetijskih fantov in deklet v Ljubljani, razvila v uvaževanja vreden list. V tekočem letniku (doslej so izšli št. 1—3) izhaja vodilna povest V. Winklerja: Potoška mladost. Vinko Bitenec je zastopnik s črto: Dogodek v Zalipi, Petja Robotkin priobčuje pesem Zelena drevo, Fr. Artnak pa soc-tendenčno pesem Fabriški dimniki. Peštra je vsrta strokovnih, propagandnih in poučnih člankov, najširše kroge pa utegne zanimati potopisna reminiscenca Janeza Flereta: Vtisi z mojega potovanja. Živahno, sveže pisan članek podaja izredno plastično sliko sedanjega uradnega duha v Italiji. V zaglavju: Iz Zveze kmetijskih fantov in deklet se vrste poročila iz področja kmetijsko-mladinske organizacije. Sledi Kotiček za dekleta, nato Kmetijski sport, v obliki vprašanj in odgovorov sestavljeni oddelček Ali veš?, kjer strokovnjaki odgovarjajo na važna kmetijsko-strokovna, upravna, pravna, kulturna in druga vprašanja. Najširšim krogom so zopet namenjeni Zapiski, ki po svoji razgledanosti in nepristranosti dajejo listu in uredniku najboljše izpričevalo. V 3. številki bo širše kroge zanimal zlasti Izlet na naše severno narodno mejo, ki ga je opisal Gorotancec. France Geržel je pripovedno vedro reportažo o kmetiskem sportu. V Zapiskih človek zlasti z veseljem čita poročila

koroskega fanta. Za podeželje in vse one, ki prosveto delujejo med našim kmetiskim ljudstvom, bo posebno zanimivo J. Borkovo navodilo Našim podeželskim odrom. Gruda izhaja vsakega 20. v mesecu in stane celoletno 30 dinarjev, naroča pa se pri upravi v Ljubljani, Kolodvorska ul. 7. Po vsebini in stremljenju zasluži list pozornost neke kmetijskega življa samega, temveč tudi izobraženstva, ki mu je količjak pri srcu napredek našega podeželja in s tem njegov lastni dvig.

—k Misel in delo, kulturna in socialna revija, ki jo urejuje uredniški odbor, sestojč iz samih znanih in aglinih javnih delavcev (dr. Stojan Bajč, dr. Lavo Čermelj, dr. Stanislav Š. Lapajno in dr. Alojz Zalokar), je pravkar izšla. V 7. šte. piše univ. prof. Fr. Veber o Masaryku-filozofu in sklepa h koncu takole: »Moje globoko prepričanje je, da je Masarykov duh tudi naši domovini potreben in da bo tudi našemu domovinskemu življenju samo v korist, ako bodo osnovne Masarykove misli tudi pri nas našle čim več uvaževanja in dejanskega posnemanja.« Dr. Branko Vrčon podaja v članku Ob dvajsetletnici Londonskega pakta zanimive poglede na rojstvo nam tako neljubega otroka. Stvarno, mirno in pregledno-informativno prikazuje vse težavno delo naših ljudi v emigraciji tedanje dobe. Kdor pozna londonski pakt iz krika in javkanj po protestnih shodih ali le iz bežnih časniških vestij, mu bo pričujoči članek v marsičem podal novo sliko. Po svoji stvarnosti in mirnem, kljub vsej trdi realnosti še vedno krepkem optimizmu se mi zdi na polju naše publicistike nov, svež in zdrav plod. Brez inteligence? se vprašuje Alojz Zalokar in podaja s strani negativno podobo Rusije in Nemčije v revolucionarnih dneh. Ne da bi hotel kakorkoli frazariati, se mi vendar zdi, da pri nas slični pojavi niso več mogoči. Prvič je naša inteligenca (vsaj v ožji domovini) tako krvno kakor duhovno še močno tesno povezana z ljudstvom. Drugič pa smo (vsaj po mojem mnenju) take poizkuse pri nas že preboleli. Bili so izvršeni v malem, zato pa je bila napaka opažena tem laže in jo je bilo mogoče odpraviti brez hujših bolečin. Ponovnih sličnih poizkusov si zato bržčas niti noben agitator več ne želi, tem manj pa bi mogel kaj takega prisoditi resnemu politiku. V oslavljenem je dr. Zalokarjevo razmišljanje jedro in je le želeži, da črpata obe strani iz njega čim več pobude za pravilno in zdravo rešitev tega vprašanja. V Obzorniku bodo mimo drugega gradiva najbolj zanimive pripombe L. Č. O monopolizaciji šolskih knjig. Odkar je bil razpisani natečaj za sestavo učbenikov iz nacionalne skupine, je bilo nekaj viharja v našem gaju. Demoniranje slovenstva itd. L. Č. pojasni in dokaže, da je bil vik in strah brez-potreben in preuranjen. Narobe: ne le, da pri nas ostane slovenščina v vsej veljavi, ampak se bodo tudi v drugih predelih Jugoslavije srednješolci seznanili s slovenščino in z njenim slovom. Tako pa je v redu in prav. A—t.

Kavina mešanica

„Aromatis“

je višek užitka, izbornega okusa in zdrave hrane. Zahtevajte po trgovinah ali naročite pri

„COMMERCE“, LJUBLJANA

OTROŠKE VOZIČKE

in vse druge otroške stvari dobite najceneje pri

S. REBOLJ & DRUG,

Ljubljana, Gosposvetska cesta 13 (Kolizej)

Glasba in tehnika

—k Stoletje tehnike pušča skoro v vseh panogah človeškega udejstvovanja svoje sledove in vpliva več ali manj na razvoj vseh strok. Mi, ki živimo v tej dobi, neposredno prizadeti od vpliva tehnike na naše delo, se komaj zavedamo, kakšne posledice rodi ta vpliv. Marsikaj se nam zdi povsem naravno; generacija pred nami bi mogoče osupnila, ali bi celo novost odklonila, ako bi bila nenadoma postavljena v današnje razmere.

Izumi tehnične vede so na marsikaterih poljih človeške delavnosti sila koristni (promet, poljedelstvo, pridobivanje sile), na drugih prav lako škodljivi (orožje, strupeni plini za vojno); problematična pa je njih koristnost v umetnosti, zlasti v glasbi. Da so tehnični izumi na glasbenem polju problematične koristnosti, mora izhajati že iz dejstva, da tehnikov izumiteljev pri iskanju novih glasbenih strojev ne žene umetnost, ne umetniško navdušenje, ne dejanska potreba glasbe, temveč čisto tehnična stran iznajdbe. Mehanično glasbilo nastane prav iz istih momentov, kakor nastane n. pr. traktor, to je iz namena prepustiti delo, ki ga je doslej opravljal človek s svojimi rokami in umom, stroju, ki naj opravi fizično in skoro bi dejal tudi umstveno delo človeka. Koristen utegne biti ta smoter pri vozilih, v rokodelstvu, v tovarnah in tako dalje, dvomljivo pa je, ali so iznajdbe, napravljene iz omenjenega cilja, koristne v reproduktivni glasbeni umetnosti. Glavno umetnostno načelo je bilo in bo: individualnost.

Poleg spretnosti mora glasbenik — poklicni ali laik — vdahniti skladbi, ki jo izvaja, svoje osebno razumevanje, hodeč po duševno dinamičnih potih skladatelja. Ako tega ne stori, ni umetnik, temveč stroj, ki čita note in jih

na instrumentu zaigra. Tak človeški stroj utegne biti še slabši od železnega, ako note slabo čita in napačno svira. Nepokvarjen stroj te hibe ne bo delal. Ko bi obstajala glasbena reprodukcija le v vernem prenašanju zapisane muzike na instrument, bi nam bila tehnika in stroj tem dobrodošlejša, čim popolnejša bi bila. Ker pa ne obstoja vrednost glasbene reprodukcije v mehanični natančnosti, temveč bistveno v duševnem doživljanju skladbe, v notranji dispoziciji obnoviti v sebi gibanje duševnih ekspanzij skladatelja, nam noben stroj, ki ima namen izvajati glasbo, ne more biti kaj vreden in pomemben. To bi veljalo za vse stroje, ki naj neposredno sami po zapisani (naj bodo to note ali preluknjani trakovi) glasbi izvajajo skladbe. Korist tehnike v muziki pade za ta del ne samo na ničlo, temveč celo daleč pod njo, ker taka mehanično reproducirana glasba ni umetnost in je naravno, da ustvari marsikomu napačno predstavo o lepi umetnosti.

Drugačno je pa do glasbe razmerje onih strojev, ki glasbe ne reproducirajo neposredno iz pisane muzike, temveč posredno, to je onih strojev, ki obnavljajo že po nekom storjene tone (gramofon, radio, zvočni film). Ti stroji ne delajo glasbe mehanično in tem smislu, da bi bili verni prenašalci pisanih znamenj na instrument, temveč skrbje za mehanično ponovitev že ustvarjenih konkretnih zvokov. Ali ima glasbeni svet od teh tehničnih pridobitev korist ali škodo, zavisi predvsem od okoliščin, kakšno glasbo obnavlja stroj. Če je bilo izvajanje onega, čegar sviranje ali petje je stroj prevzel, visoko umetniško in če je stroj zelo popoln, je gotovo zabeležiti njegovo koristnost, ker pomaga razširjati pravo, globoko umetnost tudi med onimi, ki bi je sicer mogoče nikdar ne čuli. Tak stroj je v službi umetnosti in tem koristnejši, čim večji je umet-

nik, čegar produkcijo izvaja, in čim naravnejše ponavlja umetnikove glasove.

Obe ti dve komponenti strojeve koristnosti za umetnost pa nista enako važni. Manj nevarna je druga komponenta: tehnična popolnost. Ako stroj ni dovršen, je malo verjetno, da se bo širil. Škodovati more le s tem, da izvaja akustično nelepe tone in s tem oddaljuje poslušalca, ki bi bil navezan v muziki le na stroj, od predstave lepega tona. Nevarnejša je pa prva komponenta. Pravi umetnik bo izbral le skladbe prave, globoke umetnosti in jih bo dovršeno izvajal. Čim manjša je pa umetniška kapaciteta onega, ki izvaja glasbo, da jo stroj prevzame, tem manj verjetno je, da bo izvajal dobre skladbe in da jih bo dobro izvajal. In tu najde pot v glasbeni svet oni zajedalec, ki je zlo človeškega gorja: spekulacija. Spekulaciji je edini cilj: zaslužek. Da doseže ta svoj cilj, sega po vseh sredstvih. Koliko škode napravi to zlo, postane jasno, ako si predstavimo, da n. pr. pošilja po svetu v tisočih in tisočih gramofonske plošče, mnogokrat z najplitvejšo muziko, odvrča množice neposredno od prave umetnosti in nam kvari z do skrajnosti neokusnim aranžiranjem in podajanjem narodne glasbe, naše svetlinje, narodne pesmi. Tu ni instance, ki bi vodila cenzuro, kakšne plošče smejo nastajati in se razširjati. Gledališčni so dali cenzuro, dasi ima, če je količjak pošteno, v vodstvu resne umetnike, ki so sami garancija za napredek umetnostne kulture; kapital, trgovina, spekulacija pa brezskrbno, brezvestno in nenadzorovano pokvarja stotisočim dober umetniški okus in mnogokrat uniči vse, kar je glasbena vzgoja storila dobrega. Katerega poštenega ljubitelja glasbe ne bi prevzela sveta jeza, ko ujame v uho zvoko kako strahovite, neokusne gramofonske plošče, da bi zdrobil vse te škodljivce in jia za vedno zaprl pot v svet?

Postavimo, da bi izločili iz mehanične glasbene produkcije vsa nepoštena, neumetniška dela in bi stroji izvajali samo neoporečne skladbe prave umetnosti, izvajane od samih najboljših umetnikov, ali bi bilo to mehanično razširjanje glasbe koristno in brez vsake škode za glasbeno umetnost?

Dejstvo, da bi se razširjala glasbena umetnost v vseh družabnih krogih, samo na sebi ne bi bilo škodljivo, nasprotno mogoče celo zelo koristno, ker bi seznanjalo z njo krog ljudi, ki je večji od onega, ki more poslušati umetnost neposredno od umetnika. Če pa upoštevamo okolnost, da posreduje stroj v goi preponirani obliki umetniško izvajanje, ne da bi moral poslušalec sam duševno sodelovati, tedaj utegne ta vsesplošnost stroja poslati kvaru; v ljudeh se utegne ustvariti mnenje, da se jim glasbo ni treba učiti; s tem bi bili še oddaljeni od zmognosti samostojnega izvajanja glasbe. Znano je dejstvo, da vedno bolj izginja kultura domačega muziciranja. Nekdaj so svirale družbe po domovih, se glasbeno naobrazevale in navduševale: glasbena kultura je cvetela po rodbinah. Sedaj je tega vsak dan manj. In kar je še ostalo, bo izpodrinil stroj. To pa pomeni, da bo vedno bolj izginjala osebnost v glasbenih ljubiteljih, da bodo vedno bolj prepuščeni okusu drugih. V tem tiji pa škoda za glasbeno kulturo. Kajti, ako bi padlo pri glasbenih ljubiteljih zanimanje za učenje instrumentov in teoretično znanje, gotovo to ne bi bilo glasbi v korist. Postala bi bolj sredstvo za ustvarjanje navadne zabave in za preganjanje dolgega časa, kot pa duševna potreba. Iz umetnosti bi nastala le še igra, oropana bi bila one duševne vrednote, ki jo rodi, ki jo prikljuje iz not zopet v življenje pri onem, komur je več, kakor samo prijeten akustični pojav.

H. S—el.

Jugoslovansko Sokolstvo na pohodu

IV. pokrajinski zlet v Subotici — Naši Sokoli na pokrajinskem zletu ČOS v Taboru in na zletu Junakov v Sofiji
II. vsesokolski zlet v Beogradu in olimpijada v Berlinu leta 1936.

Ljubljana, 19. aprila.

V življenju in delovanju našega sokolstva so se izvršili in se še bodo važni dogodki, ki zanimajo tudi naše sokolstvo in širšo jugoslovansko javnost ter jih hočemo kratko navesti.

V notranjem življenju našega sokolstva je važen savezni prednjaški tečaj za članice, ki je bil od 18. marca do 12. aprila v Ljubljani. Tečaj je posejalo 44 članice iz 24 jugoslovanskih sokolskih žup ter po 1 Čehoslovakinja iz Prage in 1 Rusinja iz Rige, članica ruskega pokrajinskega saveza v Litvi. Od 31. marca do 9. t. m. je bil na Planini na Kraju tečaj in izkušnje za savezne smučarske vodnike, s katerim je naše sokolstvo povečalo število sokolskih smučarskih vodnikov. V dneh 13. in 14. t. m. je bilo v Beogradu redno zasedanje zbora župnih načelnikov in načelnice, ki je najširši sokolski tehnično-vzgojni organ. Na zboru so bili sprejeti važni sklepi o delu sokolstva v letošnjem in prihodnjem letu. Od 17. do 21. je bil savezni planinski tečaj za članice in članice. Dne 12. maja bo v Beogradu redna glavna skupščina Saveza SKJ. Od 1. do 29. maja bo v Ljubljani obliki savezni prednjaški tečaj za članice. Mesec junij pa bo posvečen edino večjemu nastopu jugoslovanskega sokolstva doma, t. j. pokrajinskemu zletu severnih območij žup v Subotici. Na zletu bodo polnoštevilno sodelovale sokolske župe Maribor, Varaždin, Bjelovar, Osijek, Nova Sad, Petrovgrad (Vel. Bečkerek) in Beograd. Zlet bo pod najvišjim pokroviteljstvom Nj. Vel. kralja Petra II. V okviru zleta spada tudi zasedanje slovanske lipe, ki se je izvršila zelo slovesno dne 24. marca v Subotici. Od 7. do 9. junija bo zlet naraščaja in dece ter 8. junija prva savezna tekma moškega in ženskega naraščaja na orodju in v prostih panogah. Od 27. do 30. junija bodo glavni zletni dnevi in nastopi članstva. V okviru teh dni se bodo vršile tudi tekme za prvenstvo Saveza SKJ in pa obča tekma članov in članice v višjem oddelku. Na tem zletu bo članstvo in naraščaj prvič nastopilo s predpisanimi prostimi vajami za II. vsesokolski zlet v Beogradu 1936. Na zletu bodo seveda sodelovale tudi ostale slovanske sokolske organizacije. Tako bo postal pokrajinski zlet v Subotici mogočna vseslovanska sokolska manifestacija. Po zletu v Subotici bo načelnik Saveza SKJ nadaljevalo s svojim rednim telesno-vzgojnim delom, ter priredilo od 15. do 27. julija tečaj za taborjenje za članice in članice. Mesec avgust bo posvečen razvoju plavanja v sokolstvu, ter bo od 4. do 11. avgusta savezni plavalni tečaj za članice in članice; 17. in 18. avgusta pa bo prva savezna plavalna tekma, oboje najbrže v Splitu. V drugi polovici meseca avgusta bo 14-dnevni tečaj za vodnike naraščaja in dece, v prvi polovici pa enak za vodnice naraščaja in dece. V dneh od 6. do 8. septembra bo najbrže v Ljubljani IV. savezna tekma v odbojki, ki se bo to pot razširila na tekme v igrah, in sicer na hazeno in košarko. Na te tekme bodo povabljene vse slovanske sokol-

ske organizacije, včlanjene v Zvezi slov. Sokolstva.

Savez SKJ pripravlja tudi dva pohoda v slovanski svet. To sta zleta v Tabor na Čehoslovaskem in v Sofiji v Bolgariji. V Taboru bo od 4. do 7. julija pokrajinski zlet petih praških žup, ter žup Blanicke iz Beneševa in župe Janina Žižke v Taboru. Od 12. do 14. julija pa bo VIII. zlet bolgarskih Junakov v Sofiji. Na oboje zleta je bilo jugoslovansko sokolstvo prav prisrčno vabljeno, ter je SKJ zato sklenil, da se oboje zletov udeleži v večjem številu. Vsak udeleženec bo moral imeti slavnostni krog, člani žet in članice pa bodo lahko nosile narodno nošo. Člani in članice bodo na obeh zletih nastopile z obveznimi prostimi vajami za vsesokolski zlet v Beogradu, in sicer v Taboru najmanj 400 članov in 200 članice, v Sofiji pa po 100 članov in članice. Sofijski zlet bo prvi stik jugoslovanskega sokolstva v bolgarskimi Junaki, katerega se vse Sokoli od Triglava do Crnega morja. Savez SKJ bo na obeh zletih priredil tudi samostojno jugoslovansko telovadno akademijo.

Prihodnje leto pa čakajo naše sokolstvo dve veliki in važni nalogi, in sicer II. vsesokolski zlet v Beogradu ter udeležba naših telovadcev na olimpiadi v Berlinu. Načelnik Saveza SKJ je izvršilo že vse priprave za vsesokolski zlet v Beogradu, ter so bile predpisane proste vaje za članstvo in naraščaj izdane že v mesecu decembru lanskega leta. Težkoče nastajajo v Beogradu, kjer doslej še niso mogli najti primernega prostora za zletišče. Uprava Saveza posveča temu vprašanju vso skrb in pričakovati je, da bo definitivna odločitev za zgradbo stadiona padla v prihodnjih tednih, ko bodo zborovali najvišji sokolski organi. Vsekakor je zlet predviden v obsegu, ki bo daleč prekašal vse dosedanje vsesokolske in pokrajinske zlete. Po obsegu pa bo podoben praškim zletom, saj je določen za skupni nastop 12.000 telovadcev.

Sokolstvo kot najjačja telesna vzgojna organizacija v državi goji seveda ozke stike tudi z vsemi evropskimi telovadnimi zvezami. Kot član mednarodne telovadne zveze ima dostop na olimpijado, v katerih sklopu se po vojni vršijo tudi tekme mednarodne telovadne zveze. Doslej je ugotovljeno, da bo tekma na orodju od 10. do 12. avgusta 1936 v Berlinu. Jugoslovansko sokolstvo se lansko leto ni udeležilo mednarodne tekme v Budimpešti, zato pa se je trdno odločilo sodelovati na olimpijadi v Berlinu. Za to tekmo se pripravljajo vsi narodi. Nemci, Švircarji, Italijani, Finci, Francozi in Čehoslovaki so že imeli svoje prve pregledne tekme. Naš savez bo porabil za pregledne tekme, tekme za prvenstvo članov in članice, ki bodo 27. in 28. junija v Subotici. Naši najboljši tekmovalci se že prav pridno pripravljajo na to tekmo za prvenstvo Saveza SKJ, pri kateri bodo porabili obvezne vaje za Berlin kot prostovoljne vaje. Po tej tekmi bo načelnik Saveza dalo tekmo-

valcem priliko, da se v daljši skupni vadbi izpopolnijo in usposobijo za tekmo, na kateri bo borba za prva mesta še hujša, kakor je bila v Budimpešti.

To je pregled glavnega dela sokolstva v letošnjem in prihodnjem letu. Telesna kultura,

ožarjena s kulturo srca in duha gre svojo zmagovito pot, na katero se vsak dan zgrinjajo mnogi tisoči zdrave mladine in kmalu po nepotrebnosti naše geslo: »V telovadnici zbori! — Zdravo!

Vzgoja v sosednjih državah in pri nas

V Italiji je Mussolini prepričan, da mu je uspela vojaška vzgoja italijanskega naroda. Fašizem je uvedel to vzgojo s tako doslednostjo, da jo opaziš povsod. Še celo na kovance 50 Lir je utisnjeno: »Meglio vivere un giorno da leone, che cento giorni da pecora« (Bolje živeti en dan kot lev, nego sto dni kot ovca). Na znamkah so vojaki in primerni izreki. Vsi italijanski fašistični pedagogi povdarjajo, da bo italijanski narod izšel iz fašistične pomlad prekvašen in preroben. Zato posveča fašizem največjo skrb mladini. Pofaštil je popolnoma sokolstvo in ustvaril niz mladinskih organizacij, ki sprejemajo v svoje vrste otroke že v predšolski dobi in jih skozi dosledno fašistično vzgojo dovedejo kot polnoletne državljane v stranko. Šola in fašistične mladinske organizacije so v tesni medsebojni povezanosti.

Cilj fašistične vzgoje je razviden iz Mussolinijevih besed, ki jih je govoril mladim fašistom: Ljubite puške, obožujte mitraljezo, a v tem čustvovanju ne pozabite na bodalo! Prosvetni minister Ercole je v italijanskem senatu izjavil: »Šola se bo tesneje približala ciljem režima, čim jačje in vztrajnejše deluje na njo fašistična mladinska organizacija, ki je v to poklicana. Radi tega je delovanje balilske organizacije prepleteno z delovanjem šole; usoda šole je neločljiva od usode balilske organizacije. Ni daleč dan, ko bo vsak ljudsko-šolski učitelj obenem poveljnik fašistov, mladinski čet. Tistega dne bomo mi prvi uresničili ideal učitelja, ki ne zna samo učiti učence osnovne pojme raznih ved, temveč jih zna tudi vžigati z ognjem politične ideje«. — Isti minister je razposlal po znanem Mussolinijevim »pacifičnem« govoru v Milanu v jeseni 1934 vsem šolskim oblastvom odredbo, s katero jim je zapovedal sodelovanje z vojaškimi oblastmi. Prav isti duh kot v tej ministrski okrožnici najdemo v vseh italijanskih učnih knjigah. (Glej Učiteljski Tovariš od 7. marca 1935!) Že takoj po prvih dneh šolskega pouka, ko spozna začetnik prve črke, že čita v abecedniku fašistični bojni klic: »EIA!« in mali Balilla v sliki in besedi nam sledi skozi vso knjigo. Že prvi stavek v abecedniku, na strani 29, je: »Italijanskim krilom (letalstvu) eia, eia, alala!« Na naslednji strani čitamo: »Balille pozdravljajo zastavo na rimski način. Za Italijo alala!« — Vsako soboto pozdravljajo učenci ob izhodu iz šole zastavo v mimohodu! — Obrni stran in zopet ti udari v oči neizogibni »eia, eia, alala«, tu namenjen Mussoliniju. In zopet opomin: »Pozdravljajte rimljanski«. Že na naslednji 32. strani čitaš: »Vsi italijanski otroci so Balilla«.

Seveda je v knjigi tudi »Pridni Janezek« (vsebina): Bruno je Balilla. Vsa njegova družina je fašistična. Oče nosi črno srajco in hvali fašistični režim, mati je celo šla prosit, da so fanta sprejeli predčasno med Balille, dedek poje »giovinazzo« (fašistično himno) in sestra Mariolina je seveda »Mala

Italijanka«. Bruno se igra s svinčeni vojniki. Zato se mu zdi sestrina punčka smešna; a stara mati mu pojasni: »Če bi deklince ne ljubile punčk, bi ti, mladi general, ne imel dovolj vojakov«. »Zakaj ne? Ker so vojaki sinovi punčk, mu odgovarja Mariolina«. ... Poleg slik v tekstu pa ima knjiga še razne ornamente. Za te so uporabljene puške, zastave, liktorski snopi, vrste balil z zastavicami v rokah in vrste vojakov fašistične milice.

Druga čitanka je verno nadaljevanje abecednika. Naslovna stran: dva balilla z roko dvignjeno v rimski pozdrav. Nato sledijo stran za stran sestavki sliki bojevite vsebine. Čitanka zaključuje s sliko balille z velikim peresom v roki.

Tretja čitanka je ravno tako sestavljena v militaristični in fašistični vzgoji kot prva in druga.

Militaristično vzgojo v čitankah izpopolnjujejo reklame tovarn za orožje, ki so tiskane na platnicah zvezkov. Ministrstvo prosvete je nedavno izdalo okrožnico, v kateri naroča, naj učitelji ne dajejo učenecem nalog preko nedelje in praznikov, ker ti dnevi pripadajo organizaciji Balille. Šolsko učenje mladine v teh dneh bi oviralo pravi razmah mladinskih organizacij.

Taka je fašistična nacionalna vzgoja v Italiji. Prav taka vzgoja mladine je v Nemčiji. Tudi tu se mladina vzgoja nacionalno državno v militarističnem duhu. Vendar pa se opaža v Nemčiji še druga stran vzgoje. Stori se neke delovne skupine za javna in državna dela, v katerih mora najmanj 6 mesecev delati vsak absolviran študent, ki hoče dobiti javno ali državno službo. Prošnji za te službe mora priložiti tozadevno potrdilo. S tem se hoče mladino pripraviti, da vzljubi in spoštuje tudi materialno delo.

Vsako bo sedaj rekel: Kakrsna je vzgoja mladine v sosednjih državah, takšna vzgoja mladine mora biti tudi pri nas, saj nas sosednje države silijo v to vzgojo. In prav ima. Nekaj naše vzgoje mora iti v tem pravcu, čeravno je taka vzgoja bolj zunanja — paradna in ni vsebinska kot mora biti prava zavestna nacionalna-državljanska vzgoja.

S človeškega stališča z vso ogroženostjo zavračamo tako vzgojo. Vendar pa ne smemo pozabiti, da je svetovna vojna odprla narodom, posebno slovanskim oči — spoznali so, da je Avstro-Ogrska — tu gospodar pognal v vojno najprej slovanske polke da branijo njega — svojega tlačitelja, da branijo Nemce in Madžare. Isto usodo doživljajo in bodo doživljali naši bratje v tujih državah. To je vzrok, da se danes vsak narod — posebno Jugoslavlani zedinjujejo. Prežeti globoke nacionalne misli povezani s toplimi bratskimi čustvi, se zaklinjamo, da nočemo biti narod druge vrste, nikomur hlapčevati in nikdar braniti razen sami sebe: to nam narekuje naša zgodovina!

Fakin Anton.

Emil Vachek: Kri ne kliče po maščevanju...

Dosedanja vsebina: Letz je Bernarda Astenburga naprosil, da bi pri raznih osebnostih posredoval zanj. Bernardu je povsod izpodletelo. Zdaj se boji in ogiblje Letza še bolj. Edinega prijatelja ima: Čeha Danijela, ki je nameščen v Wolfovi pisarni. Letzu sporoči Bernard pismo, da ni mogel nič opraviti zanj, ta pa pride in namigovaje grozi.

Dan potem, ko je poslal pismo Letzu, je delal Bernard v tej tesni sobi in Stefan mu je sedel nasproti. Bernardu je bilo zelo tesno pri srcu, ker je z gotovostjo pričakoval, da se Letz ne zadovolji z njegovim pismom. Danijel je nekaj časa delal, potem pa je naglo dvignil glavo. »Bernard«, je vprašal, »ali se vam je kaj pripetilo?« Astenburg je zmajal z glavo. »Mislim, da vas nekaj teži«, je pristavil Danijel. »Ne vem, ali bi vam mogel pomoči, toda če bi vendarle mogel, bi bil vesel, ako bi se mi hoteli zaupati.« Astenburg se je nasmehnil in rekel, da se mu ni nič pripetilo. Samo nekam slabo je spal.

Ob desetih je nekdo potrkal. Med vrati se je pojavila visoka, nekoliko donquijotska postava majorja Letza. Danijel je sedel s hrbtno obrnjen proti vratom, toda ko je Letz izgovoril pozdravne besede, se je zganil, obrnil in preplašeno ozrl na Letza. Potem mu je pogled obstal na Bernardu in videl je, kako mu obraz blede. Letz je prosil za dovoljenje, da bi smel izpregovoriti z gospodom Astenburgom nekoliko besed v zasebni zadevi. Danijel je takoj brez besede odšel.

Letz je bil zelo rezek. Predvsem je sedel, ne da bi ga bil kdo pozval, ter si prižgal cigareto. Bernard v tej tesni sobi ni kadil zavoljo Danijela, ki je bil popoln abstinent. »Oprosti, da te motim pri delu«, je začel major Letz ostro. »Prišel sem zaradi tvojega pisma.« Pomolčal je in pogledal Astenburga z malimi, zlobni-

6

mi očmi. Potem pa se je zadril: »Če si si takole mislil trud za mene, bi mi bil lahko takoj povedal.« Astenburgovo vedenje ga je resnično razjezilo, toda smatral je za primerno, da svojo jezo še premaga in Bernarda po armadnem običaju prestraši. »Seveda, advokat se bo branil, če ga kdo poprosi, da bi zastopal interve-niral v zadevi revnega častnika. Zato sem se obrnil nate in ne nanj, toda zdi se, da se nisi preveč trudil.«

»Storil sem, kar sem mogel«, je odgovoril plaho Bernard. »Moj stric nima v armadi koneksij.«

»Koneksij!« je posmehljivo vzkliknil Letz. »Seveda. Če jih nima, naj si jih poišče. Pogledaj, dečko, ne boš mi vendar hotel natvesti, da je to nekaj posebno težkega v tej državi, kjer imajo advokati takšno moč, kakor jo je v Avstriji imelo plemstvo, da bi se vpliven advokat obrnil na kakega častnika. In če ima morda proti častnikom odpor, bi se bil lahko obrnil na kakega poslanca.« Umolknil je ter se zbadljivo zagledal v Bernarda. »In kar se tiče tvojega očeta, je še bolj čudno. Po moji neumni pameti bi mu bil moral ti vendar povedati, da imaš neke razloge, zaradi katerih ti je — ali bi ti vsaj moralo biti na tem, da se mi ustreže. Če bi bil ti tako govoril, bi bil gospod oče pri svojih stikih že našel kako stezico. Jih je tu najmanj deset. Ampak ti si se zadovoljil z najlažjo. Seveda je vprašanje,« je pristavil po dobro premišljenem molku, »ali se bom z njo zadovoljil tudi jaz.«

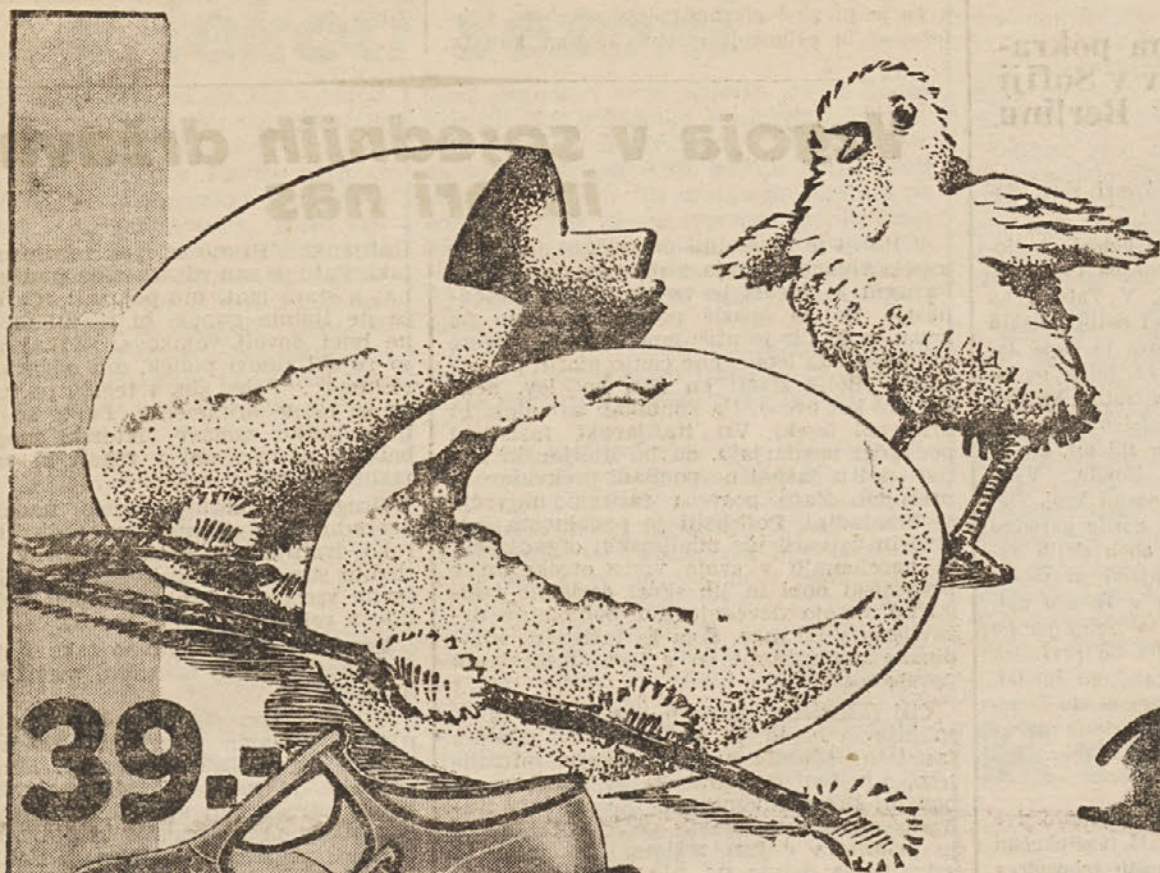
Bernard je premišljal vso noč, kaj bo rekel Letzu, ko pride spet s svojimi grožnjami. Letz ni govoril po nepotrebnem o častnikih, ki bodo morda ubijali, ako ne dobijo službe. To ni bila prazna grožnja. Letz je gotovo prej premislil vsako besedo, ki jo je znil v tem razgovoru. Bilo je jasno, da se je že odločil uveljaviti svojo skrivnost in da bo le tako dolgo vlijuden in se bo zadovoljil z nejasnimi namigavanji, dokler se bodo stvari z njegovega stališča gladko razvijale. Če bi mu mogel preskrbeti častniško službo, bi imel morda mir pred njim. Ampak to ni bilo mogoče. Letz je imel v tem prav, da se Bernard ni preveč potrudil, da bi njegovo zadevo zadovoljivo rešil. Ta Bernardova malomarnost je imela vzroke.

Vsa ta stvar je imela še drugo plat, važnejšo kot zunanji mir. Teh nekoliko mesecev po sklenjenem miru se je mogel Bernard delati, češ, da je ta stvar prav za prav že končana in opravljena.

Toda zadostovalo je, da bi koga srečal, ki je bil tem ljudem nekoliko podoben, in že je čutil, da se daleko ne more skleniti miru s temi dohodki. Njegov mir je bil le navidezen, to ni bilo nič več, kot da se je silil, da se s temi stvarmi vedé ne bi bavil. In zdaj ko se je pojavil Letz, eden izmed prič, je bilo konec premirja. Po celonočnem premišljevanju je dospel do fatalističnega sklepa, da bo pustil, naj se dogodki svobodno razvijajo. Odkar se je Letz tako nepričakovano pojavil na ulici, se je moral Astenburg neprestano baviti z nekim glasom v sebi, ki je trdil, da Letz zdaj ni prišel v njegovo življenje po golem naključju, temveč kot zakonit činitelj, ki naj spravi v pogon neke sile, neke rešenje. Naj se torej zgodi. Odlasati udar ne bi imelo nikakega smisla.

»Bilo bi mi žal, če se ne bi mogli s tem zadovoljiti«, je rekel malomarno. »To je namreč res edino kar mi je dostopno.«

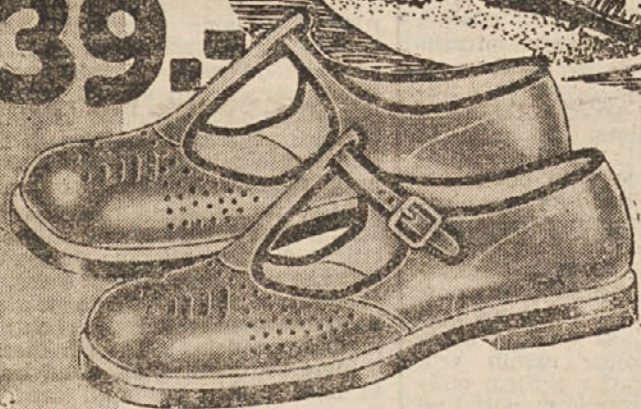
Letz ga je nekaj časa gledal napeto, skoraj otrpelo. Vse se je čisto drugače razvijalo, kot si je mislil. Tega je presenetilo. Prihajal je sem v prepričanju, da bo zadostovalo, ako tega mladiča malo postraši. Morda samo še zadržito, in mladiča bo začelo skrbeti. Njegova stvar je imela eno nevarno plat. To, kar ve bi postalo zanj brez vrednosti tisti trenutek, ko bi se izgovoril glasno. Ali pa tisti trenutek, ko bi se poka-zalo, da se Astenburg ne boji razkritja. Tega se je zmerom bal. Sam ni pripisoval temu, kar ve, nobene vrednosti, dokler ni opazil, da Astenburg pred njim beži. Toda morda se je motil in ta stvar Astenburgu sploh ni nevarna. Pozorno ga je pogledal in uganil da se v njegovi malomarnosti ne skriva mir, ampak prevelik strah. To je bila mrtva točka energije tega cepca. Dovolj bo, če ga še nekaj časa navija, pa ga bo spet spravil v pogon. Odločil se je, da sprejme ne samo njegov odgovor, ampak tudi njegovo vikanje kot napoved vojne.

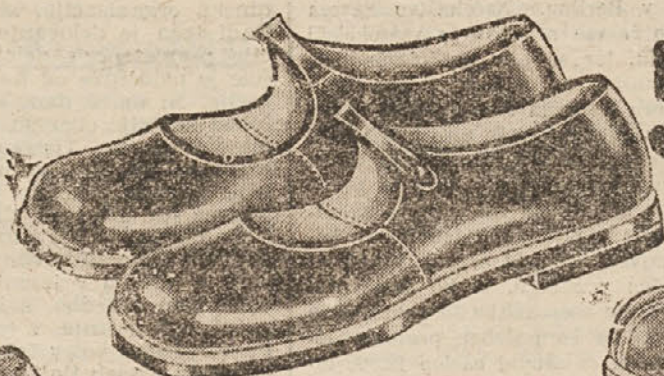
Za Veliko noč čevlje

Rata

39.-

Velikost 9—11½

59.-

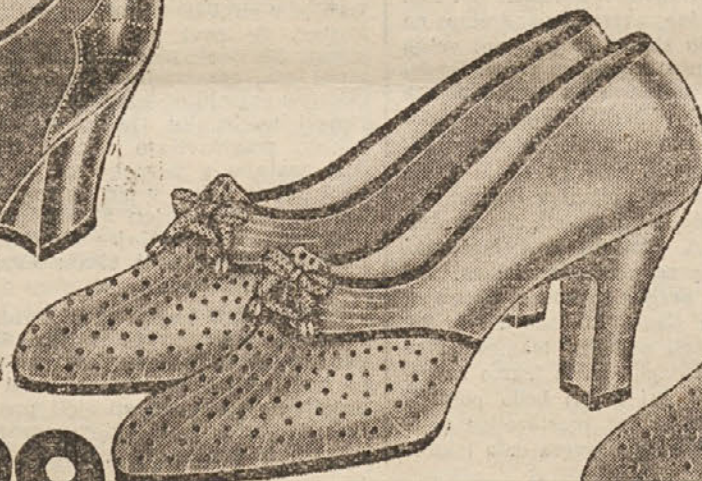
Velikost 9—11½

Velikost 9—11½

59.-

129.-

129.-

89.-

129.-

